

Κείμενα/Articles

Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Const. GE. ATHANASSOPOULOS
Γραφ. ΕΥΡ. ΚΟΙΝΟΒ./Αντιπρ. Επιτρ. Ε.Ε.
Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ
Ελεγκτ. Συνέδριο
Hel. ΚΑΝΝΑΔΙΑ
ΚΕΔΚΕ
Αθ.-Μ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ
Ν. Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Π. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ
Αλ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ιερòθ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
† Β. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ
Μ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Νικολ. ΡΑΠΤΗ-ΒΕΛΗ
Ελ. Ν. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ-LACROIX
† Βλ. ΣΩΚΡΑΤΙΔΗΣ
ΥΠΕΣΔΑ
Σωτ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ

Ε. - Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Γεώργ. ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ
Κ.Π.Η.Α.Α. «Δ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ»
Γ. ΤΣΑΓΚΟΥΛΗΣ
Αναστ. ΤΣΑΡΤΣΑΡΑ
Translation Department, Chairman
Ε. - Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Διοικητ. Υπηρεσίες
Ε.Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Α. ΚΥΡΑΓΓΕΛΟΥ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

REVUE DE DECENTRALISATION D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL

REVIEW OF DECENTRALIZATION LOCAL GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT

Δέκατον τέταρτον έτος έκδοσης

Τεύχος/Ν. 54 ΑΘΗΝΑΙ/ATHENES/ATHENS 2008

*Between debaters
Or
About fear and
expectations:
Certainties and concerns*

(Basic Points)

By Const. GE.

ATHANASSOPOULOS,

*Prof. at Panteion University of
Social and Political Sciences,
University of Athens,
Visiting Professor
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles,
Ex Int.I.I.A.P., Paris*

The ongoing grave economic crisis beyond the huge questions, which raises regarding its reasons, it undoubtedly causes bitterness, fears and concerns everywhere in the world, given anyone's impossibility to control it effectively and efficiently.

Facts are already known in detail. Consequently it is not necessary any further presentation of them.

Times require relevant, innovative and radical solutions which should be in long distance from "small" political approaches.

*Τοις Εντευξομένοις
ή
Περί φόβου και προσδοκιών:
βεβαιότητες και ανησυχίες*

Του κ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

*Καθηγητού Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. Πολιτ. Επιστ.,
Πανεπιστ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris*

Η εν εξελίξει ευρισκομένη δεινή οικονομική κρίση πέραν των τεραστίων ερωτηματικών, τα οποία γεννά περί τα αίτια της, προκαλεί αναμφιβόλως πικρίες, ανησυχίες και φόβους όποτε δήποτε γης, δεδομένης της αδυναμίας ουσιαστικού και αποτελεσματικού ελέγχου της υπό οίου δήποτε.

Τα γεγονότα είναι ήδη λεπτομερώς γνωστά και παρέλκει οία δήποτε εδώ εκ νέου σχετική αναφορά τους.

Γνωστή είναι, βεβαίως, και η αφετηρία της κρίσης: το πρόβλημα ανέκυψε στην καρδιά του καπιταλισμού, με ό,τι αυτό συνεφέλλεται, και είναι μέγα, αδήλων παγκοσμίων διαστάσεων και συνεπειών, βραχυχρονίως, μεσοχρονίως και μακροχρονίως.

Το αληθές δε διακύβευμα εν προκειμένω δεν είναι η μείωση ή η αναστολή των ρυθμών ανάπτυξης των επί μέρους οικονομιών, αλλά έτι περυσσότερον, ο κίνδυνος «καταποντισμού» των παρόντων οικονομικών σημαντικών κατακτήσεων.

Δεν ωφελεί τώρα ο θρήνος επί τειχών αλωθείσης ιεράς πόλεως, ως κατά το παρελθόν.

In this connection, there are quite indicative the following:

The views expressed regarding the exit from the current situation vary so as to their range, as well as to their texture.

Thus, in a sense, the shrinkage of the State in its traditional dimension, the most active participation of citizens in decision making procedures would result in a new form of government of the Peoples (first at the national and hence at the international level), guided by more social sensitivity, in the light of the relative social changes.

According to other approaches it is required reversal of the downturn by increasing productive investment, job retention, at any cost and of course through "return on stage" of the public investment as a tool to achieve development.

At this stage, given the international economic crisis, the major question, in reference to «the tool» public investment in order to confront the crisis is included to the dilemma, if public investments are now an imperative necessity or an "alternative» Policy option, either because of their merits, or because of the absence of other possibilities for intervention.

The data probably lead to the first provision of the necessity,

Οι καιροί απαιτούν λυσιτελείς, ρηξικέλευθες και ριζοσπαστικές λύσεις μακράν μικροπολιτικών προσεγγίσεων.

Επ' αυτού, όλως ενδεικτικώς σημειώνονται τα εξής:

Οι διατυπωθείσες απόψεις για την έξοδο από την τρέχουσα κατάσταση ποικίλλουν τόσο ως προς το εύρος τους, όσο και ως προς την υφή τους.

Έτσι, κατά μία άποψη, η συρρίκνωση του Κράτους, υπό την παραδοσιακή του διάσταση, και η πλέον ενεργός συμμετοχή των Πολιτών σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων θα είχαν ως αποτέλεσμα μία νέα μορφή Διακυβέρνησης των Λαών, (κατ' αρχάς σε εθνικό, και κατ' επέκταση σε διεθνές επίπεδο), διαπνεομένης από περισσότερο κοινωνική ευαισθησία, υπό το πρίσμα των σημειούμενων κατ' αυτάς κοινωνικών αλλαγών.

Και υπενθυμίζεται επί του τελευταίου, ότι οι Δυτικές Κοινωνίες υπόκεινται σε διαρκείς, ποικίλλες και ταχείες «μεταλλάξεις», με συνεφελκόμενες ουσιώδεις ανακατατάξεις και αναπροσανατολισμούς αξιών, υπό των οποίων διέπονται, τρόπον ζωής, από μακρού εμπεδομένων, τάσεων ατομισμού, σε πρωτόγνωρες διαστάσεις, υποδηλούσες απροθυμία συμμετοχής σε συλλογικές μορφές δράσης, όπως π.χ. μέσω Πολιτικών Κομμάτων κ.ά.

Κατ' άλλες προσεγγίσεις, απαιτείται ανακοπή της ύφεσης, μέσω αύξησης των παραγωγικών επενδύσεων, διατήρησης των θέσεων εργασίας, έναντι οίου δήποτε κόστους, και, βεβαίως, μέσω «της επαναφοράς» επί σκηνής των δημοσίων επενδύσεων, ως εργαλείου επίτευξης ανάπτυξης.

Περί των τελευταίων αναφέρεται η ετερόκλητη τύχη τους διαχρονικώς και παγκοσμίως:

Οι δημόσιες επενδύσεις είχαν αγνοηθεί επί μακρόν ως μηχανισμός ανάπτυξης, υπό πολλών οικονομιών, ως εκείνη των Η.Π.Α., της οποίας κυρίαρχη άποψη αποτελεί η «θεοποίηση» της Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας και των εξ αυτής απορροουσών ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων.

Τα τρέχοντα όμως γεγονότα δεν επιβεβαίωσαν «την ορθότητα» της μονόπλευρης αυτής επιλογής.

given that public investment «include», from «the philosophical point of view», and «in practice» number of advantages, such as rapid decisions, ease at programming revisions, flexibility for the management of funds, (of course under complete transparency), and more.

It goes without saying that the unfortunate economic situation will not be confronted only with the public investment programs, either of large or of small scale.

Bold measures needed (new tax incentives, monetary policy measures, stricter rules on «aggressive» investment funds as result of bold political decisions. However, the indecision problems of those are unfortunately given on a universal level.

The banking crisis is not absorbed. Consequently banks worldwide do not contribute to the revival of the economy, and sometimes for their expected benefit.

It is being reminded in this case, that debate has already begun on the possibility of nationalization of banks, considered by Economists (eg Stiglitz) as a single solution.

Lack of confidence between all, States, international organizations, Banks etc, «is not replaced » by the plentiful statements from authorities,

Χώρες τινές, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, «κατέφυγαν» κατά περιόδους σε μηχανισμούς αξιοποίησης των δημοσίων επενδύσεων, εκ ποικίλων ομολογουμένως λόγων, όπως π.χ. εγγενών αδυναμιών άλλων επιλογών, απροθυμίας των ιδιωτικών κεφαλαίων να ασχοληθούν με ωρισμένες δραστηριότητες, κατά την εκτίμησή τους οικονομικώς ασύμφωρες, εθισμού σε Κρατικές διευρυμένες παρεμβάσεις για «την κάλυψη» τομέων εκτός ενδιαφέροντος Ιδιωτών, για «την ικανοποίηση», (μέσω έργων και δράσεων) «δικαίων» κοινωνικών αιτημάτων κ.ά.

Κατά την παρούσα φάση της δεδομένης διεθνούς οικονομικής κρίσης το μείζον ερώτημα, εν αναφορά προς «το εργαλείο» δημόσιες επενδύσεις για την αντιμετώπισή της, εμπεριέχεται στο δίλημμα, εάν οι δημόσιες επενδύσεις συνιστούν πλέον μία αδήριτη αναγκαιότητα ή μία «εναλλακτική» πολιτική επιλογή, είτε λόγω των πλεονεκτημάτων τους, είτε ελλείψει άλλων δυνατοτήτων παρέμβασης.

Τα στοιχεία οδηγούν μάλλον προς την πρώτη παραδοχή της αναγκαιότητας, δεδομένου, ότι οι δημόσιες επενδύσεις «ενσωματώνουν», τόσο «ως φιλοσοφία», όσο και «ως πρακτική» σειρά πλεονεκτημάτων, όπως π.χ. ταχεία λήψη αποφάσεων, ευχέρεια αναθεώρησης προγραμματισμών, ευελιξία περί την διαχείριση κεφαλαίων, εννοείται υπό καθεστώς πλήρους διαφάνειας, κ.ά.

Θεωρείται αυτονόητο, ότι η δυσάρεστη οικονομική κατάσταση δεν θα αντιμετωπισθεί με μόνη την εφαρμογή προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, ευρείας ή περιορισμένης κλίμακας.

Απαιτούνται γενναία μέτρα, όπως νέα φορολογικά κίνητρα, μέτρα νομισματικής πολιτικής, αυστηρότερες ρυθμίσεις για «επιθετικά» επενδυτικά κεφάλαια, ως αποτέλεσμα τολμηρών πολιτικών αποφάσεων, η δυστοκία των οποίων είναι δυστυχώς δεδομένη επί παγκοσμίου επιπέδου, διότι:

Η νέα Πολιτική Ηγεσία των Η.Π.Α. εκδηλώνει προθέσεις «αναθέρμανσης» της οικονομίας των Η.Π.Α. μέσω γενναίων επιχορηγήσεων κ.ά.

Η «επανίδρωση» ή η «επαναπροσέγγιση» του καπιταλισμού, όπως αυτή «επιχειρείται» υπό της Ηγεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν τυγχάνει της γενικής αποδοχής.

Η εναρμόνιση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αντιμετωπίζεται υπό πολλών Κρατών με επιφυλάξεις.

Η υπό των Ευρωπαίων Ηγετών επιχειρούμενη ενίσχυση του ρόλου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου συναντά πολλές αντιστάσεις.

Η Τραπεζική κρίση δεν απορροφάται, με αποτέλεσμα τα Τραπεζικά Ιδρύματα παγκοσμίως να μη συμβάλουν στην αναθέρμανση της οικονομίας, ενίοτε και δι' ίδιον αυτών αναμενόμενο όφελος.

Υπενθυμίζεται, εν προκειμένω, ότι έχει αρχίσει ήδη συζήτηση περί του ενδεχομένου εθνικοποίησης των Τραπεζών, θεωρουμένης υπό τινων Οικονομολόγων (π.χ. ΣΤΗΓΚΛΙΤΣ) ως μόνης λύσης.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ πάντων, Κρατών, Διεθνών Οργανισμών, Τραπεζών κ.ά., «δεν αντικαθίσταται» από τις εν αφθονία δηλώσεις Αρμοδίων, εκφραζόντων απλώς «ελπίδα για βελτίωση των -μεταξύ των- σχέσεων», ούτε υπό προτάσεων για την σύνταξη Νέας Οικονομικής Χάρτας.

Την σύνταξη της τελευταίας έχουν ήδη προτείνει Εκπρόσωποι του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, Χωρών Μελών της Ε.Ε. κ.ά.

Πέραν όμως όλων αυτών, και πέραν των προσδοκωμένων εκ της εφαρμογής οίων δήποτε μέτρων αποτελεσμάτων, ίσως πρέπει η τρέχουσα κατάσταση, κατάσταση εξ άλλης πλευράς «δημιουργικής καταστροφής», «να εμπνεύσει» τους Ισχυρούς «να επανατοποθετήσουν» ως κέντρο βάρους στα ποικίλλα παγκοσμίως δρώμενα τον Άνθρωπο, υπέρ και χάριν του οποίου πρέπει «να λειτουργούν» Κυβερνήσεις, Οργανισμοί και Μηχανισμοί, ανεξαρτήτως ισχύος, προθέσεων, κόστους, τόπου και χρόνου...

speaking only about “hope for improvement of their relations», or by proposals for drafting New Economic Charta.

But beyond all these and beyond expectations from the implementation of any measure, perhaps, the current situation, a situation of «creative destruction» from an other point of view, should inspire those who have the power «to reposition» the human to the centre of weight at varied world events. Governments, Organizations and Mechanisms should act for human's benefits, regardless of power, intent, cost, place and time ...

THE CURRENTLY HIGH OIL PRICES MAKE IMPERATIVE THE GEOGRAPHICAL DIVERSIFICATION OF OIL RESOURCES: THE CASE OF THE GULF OF BIAFRA

By Dr Helen KAVVADIA

There is a broad belief that the currently high oil prices make imperative the geographical diversification of oil resources. This is rather based on the lessons of the energy crisis in the 1970's. The costs of this crisis have been debated a lot and vary from country to country. In the early 1980's the costs of the oil shocks were estimated by the OECD at USD 1.2 trillion in lost economic growth for the seven largest industrial countries in the world. In the aftermath of the oil shocks, the industrial world experienced a halt in economic growth, after a booming period of 5% growth average annually in the 1960's.

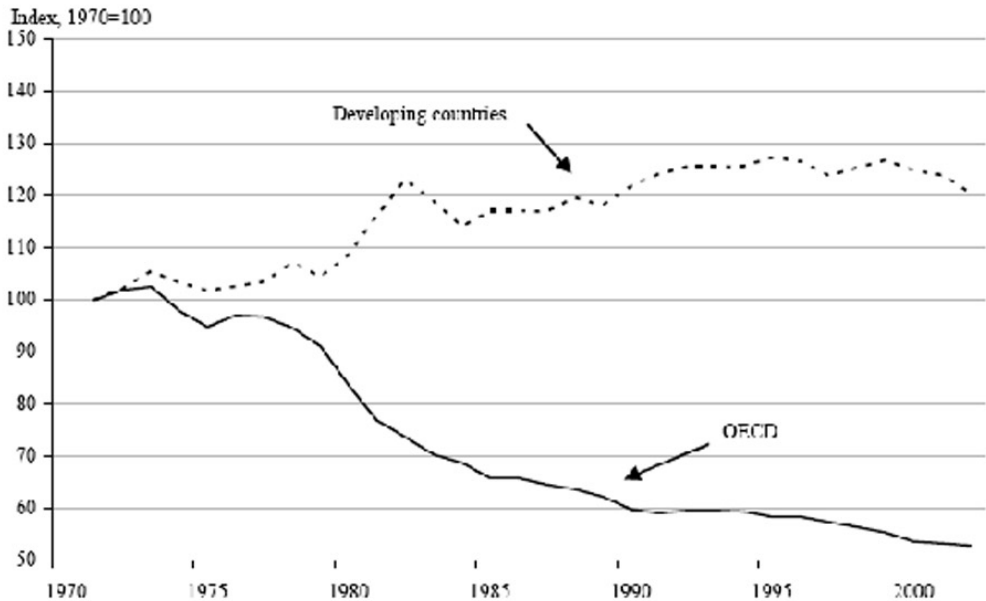
Geographic diversification of energy supplies has been one of the reactions seen in some industrialized countries. US constructed an oil pipeline from Alaska, and under Regan shifted emphasis on developing a military deterrent capability in the Arab Gulf, thereby increasing arms shipments and military support in the area over the last 20 years. Germany made a natural gas pipeline agreement with the Soviet Union, fully disregarding the possible political tensions in the US-German relations, resulting from such a decision.

Apart from macroeconomic measures, fiscal and monetary, undertaken at national level to counter the energy crisis impact on their economies, a number of industrialized countries turned to geographic diversification and a number of other measures, including the move away from bilateral energy supply agreements to multilateral ones. The impact of the International Energy Agency (IEA), emergency stocks programme has been successfully calming down the oil markets during the US military campaign to remove Iraq

from Kuwait in 1991. Established in 1977, IEA has been meant though predominantly as a deterrent to oil producer groups exercising monopsony pressure to monopoly power through OPEC, or impose politically-driven oil supply restrictions, especially as “No single Western nation can cope with the energy problem by pursuing an isolationist or nationalist strategy...”, as noted by Daniel Yergin.

The industrialised countries though, in the 30 years period after the first oil crisis, realized that the major problem lies in their dependency on oil. In the US different Presidents set up different programmes aiming at oil independence, ranging from Nixon’s “Project Independence”, to Ford’s “ten year plan” to G.W. Bush State of Union address in 2006 setting as a goal “to move beyond a petroleum-based economy”. The European Union made secure energy supplies as one of its prime objectives, and trying apart from geographical source diversification, to move to other energy resources, especially indigenous (water, coal, nuclear and more recently to sustainable ones including wind, solar and bio energy production) and optimal energy use (development of energy pan-European energy networks and promotion of rational energy

Figure IV.2. Oil intensity of production has fallen in the OECD area

Note: Oil intensity is defined as total primary oil use per unit of output (GDP)

Source: OECD Economic Outlook '06 database and International Energy Agency.

consumption. This strategy has been intensified in the last years coupled by environmental concerns on global warming.

The measures have been successful, and according to OECD, world oil demand has decelerated significantly over the past thirty years, largely reflecting a decline in the oil intensity of production — total oil consumption per unit of output — in OECD countries (Figure IV.2). By contrast, in non-OECD countries oil intensities have generally increased slightly up to the mid 1990s — partly reflecting a change in production structure towards manufacturing and increasing vehicle ownership — before falling marginally.

Despite the success of such measures to decelerate oil demand in OECD countries, the World globalised economy appeared helpless to stop the rallying of oil prices early 2008. World oil prices have increased rapidly over the last three years, from an already high of USD 60 per barrel after Hurricane Katrina hit the US in late August 2005 to over USD 100 per barrel mid 2008. The rise in international oil prices over the past two years was driven by a limited oil supply and growing demand from emerging economies such as China. Uncertainties related to politics (in the Middle East and more recently the Caucasus), as well as weather (hurricanes) also contributed to the rise.

In this context geographical diversification becomes even more important, both for energy pricing, as well as energy security, especially on the background of macroeconomic discipline dictated mainly in the eurozone. New areas of oil production will come into the picture, and new reserves will be tapped. Actual high oil prices will make cost-efficient previously less attractive investments, which although known and possibly strategically important have been remaining unexploited to date, due to high costs involved in oil extraction and production.

Africa has been known for its oil reserves, especially the Gulf of Biafra, for more than twenty years. Oil industry has been researching particularly areas off shore Nigeria, Equatorial Guinea, Cameroon and Angola. The so called “Golden Rectangle”, where recoverable oil reserves are estimated in excess of 5 bn bbl and oil production over 1 m b/d, is located near the offshore intersection of the maritime boundaries of Nigeria, Eq. Guinea and Cameroon. The geological and engineering expertise has provided a template for deepwater hydrocarbon exploration off Nigeria and Eq. Guinea. This expertise will be used also in the Nigeria-Sao Tome Joint Development Zone, where 6-12 bbl of oil are mooted.

The struggle of industrialised world’s companies to dominate and explore the area’s riches has been demonstrated in the past also in the form of very bloody and destructive unrests, including the War in Biafra which started when on May 30, 1966 Eastern Nigeria

proclaimed itself the independent state of Biafra and declared a state of emergency. European and American oil companies knew that 75% of Nigeria's oil was in the secessionist state. Some of them began to threaten the Nigerian government that they could get a better deal with Biafra. Nigeria was furious but also anxious about who would get the oil revenues. Against a complex diplomatic background in a cold-war setting, the posture of the oil companies was decisive in determining the winner. Biafra, which started with a population of 12 million, lost all its cities including the oil centre of Port Harcourt and the capital, Enugu. Soon 5 million people were squeezed into a tiny oval-shaped enclave of 2,000 sq km around the market town of Umuahia and millions starved to death.

Being the largest oil consumer in the world (average consumption of 20.6 million barrels p/d in 2006), the US has identified West Africa as a priority area for oil development since 1997. The 2001 US National Energy Policy Report, notes the importance of W. African producers as the oil production compares favourably to Arabian oil (it is "sweet" and not "heavy" hence extraction and refining are cost attractive), transport is cheaper, shorter and safer (avoiding the Horn Straights) than from Middle East, and most reserves are offshore, and thus easier to secure from political, domestic and terrorist tensions. Already at present state, Africa covers 18% of US oil imports compared to 17% covered by the Gulf. A discussion paper issued by the National Intelligence Council in 2004 predicts that this will rise to 25% by 2015. The European Union has also a profound interest in oil suppliers from the region, for the same reasons, especially as transport is even cheaper in this case, pipeline discussions are also on the table, and colonial ties exist with all the African countries concerned. Moreover the low USD compared to the EUR favours even further European investors in the area. At the same time Russia and China are making diplomatic inroads with countries of the area for stronger economic cooperation.

OECD expected in 2004 that global dependence on oil will continue notwithstanding more efficient use of oil in production, as oil is likely to retain its importance as a fuel in the longer term, increasingly for transport. In addition to expected strong demand in North America, strong oil demand growth from rapidly growing and energy-intensive non-OECD countries. It estimated however, that there will be a growing reliance on OPEC, as although global oil reserves are probably relatively ample, their distribution is likely to be increasingly concentrated on the Middle Eastern members of OPEC, which already account for around two thirds of global proved reserves. It estimates that outside the Middle East, newly discovered resources have tended to become smaller and more expensive to develop, being increasingly offshore. This has been based though on a

baseline scenario generating a trend rise in the real oil price from USD 27 per barrel in 2003 to USD 35 a barrel by 2030 (both prices expressed in year USD 2000).

As this price scenario has been largely exceeded by the recent oil price developments, West African oil becomes lucrative for exploration from an economics, but also security point of view, given the instability predominating in central Asia over the last years, especially in and around oil producing countries.

BIBLIOGRAPHY

Brook, A., R., Price, R., Sutherland, D., Westerlund, N. and ANDRÉ, C., "Oil price

developments: drivers, economic consequences and policy responses", *OECD Economics Department Working Papers*, Paris, 2004

Bruso, J.M. Jr, Getz, St. L., Wallace, R. L., Gulf of Guinea geology, *Oil and Gas Journal*, Feb 16, 2004

DeMis, W.D., Historical Analysis of Real Global Price of Oil: Implications for Future Prices, presentation in AAPG Annual Convention, Louisiana, 2000

Dickman, A. and Holloway, J., Oil Market Developments and macroeconomic implications, Reserve Bank of Australia, Bulletin, October 2004

European Union Energy Strategies, www.europa.eu

Forsyth, F., *The Making of an African Legend: The Biafra Story*, Penguin, London, 1969, republished 1977).

International Energy Agency, *The history of IEA*, volume I, www.iea.org

Kraemer, Th. D., Addicted to oil strategic implications of American oil policy

Strategic Studies Institute of the US Army, Carlisle, 2006

Myers Jaffe, A., Energy security implications for US-China-Middle East relations, The James A. Baker III Institute for public policy of Rice University, July, 2005

OECD economic Outlooks, Nos 51, 75, 76, Paris, 1981, 2004

Plante, M., Oil price shocks and exchange rate management: the implications of consumer durables for the small open economy, Indiana University Bloomington, CAEPR Working Paper #2008-007, April 2008

US Department of Energy, Energy Information Administration, Annual Review 2006

US National Intelligence Council, External relations and Africa, discussion paper, March 2004, www.dni.gov

Yergin, D. and Hillenbrand, M. *Global insecurity*, Houghton Mifflin Co, Boston, 1982

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Του κ. **Ιερόθεου ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**
Διευθυντή της Αντιπροσωπείας
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

Στην Ευρώπη, η προώθηση της ΕΚΕ ανταποκρίνεται στην ανάγκη προάσπισης των κοινών αξιών, καθώς και στην ανάγκη να αυξηθεί η αλληλεγγύη και η συνοχή.

Η βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου και η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος έχουν καταλάβει μια από τις πρώτες θέσεις στην ευρωπαϊκή ατζέντα, όπως επιβεβαιώθηκε από την ετήσια έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη και την απασχόληση που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2007.

Αλλωστε, η ίδια η Επιτροπή επιθυμεί να δώσει μεγαλύτερη πολιτική προβολή στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, να επιβραβεύσει όσα έχουν ήδη επιτύχει στον τομέα αυτό οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και να τις ενθαρρύνει να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες.

Σήμερα, περισσότερο παρά ποτέ, η Ευρώπη χρειάζεται ένα κλίμα στο οποίο οι επιχειρήσεις θα είναι σεβαστές όχι μόνον επειδή παράγουν κέρδη, αλλά και διότι ανταποκρίνονται σωστά σε ορισμένες κοινωνικές προκλήσεις.

Ακόμη και μέσα στους κόλπους των ίδιων των επιχειρήσεων, υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για μεγαλύτερη κοινωνική ευθύνη και οι εργαζόμενοι ζητούν ολοένα και περισσότερο να απασχολούνται σε επιχειρήσεις, στις οποίες μπορούν να μοιράζονται τις θεμελιώδεις αξίες τους.

Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την ΕΚΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στοχεύοντας τόσο στην κινητοποίηση των πόρων και των ικανοτήτων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων όσο και στην ανάδειξη της Ευρώπης σε πόλο αριστείας όσον αφορά την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, εξήγγειλε στις 22 Μαρτίου 2006 την υποστήριξή της για τη δημιουργία μιας «ευρωπαϊκής συμμαχίας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη».

Με την δημιουργία αυτής της συμμαχίας η Επιτροπή αποσκοπεί, αφενός, στο να ενθαρρύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να εγκολπωθούν σε μεγαλύτερο βαθμό την έννοια της ΕΚΕ και, αφετέρου, να αυξήσει την υποστήριξη και την αναγνώριση της ΕΚΕ ως παράγοντα που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Μάλιστα, κατόπιν ευρείας διαδικασίας διαβουλεύσεων και διάλογου με τις επιχειρήσεις και τους σχετικούς φορείς στους κόλπους της Επιτροπής, προέκυψε μια κοινή ευρωπαϊκή αντίληψη για την έννοια της ΕΚΕ, βάσει της οποίας οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν **εθελοντικά** τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα στις επιχειρησιακές διαδικασίες τους και στις σχέσεις τους με τους φορείς με τους οποίους συναλλάσσονται.

Οι πρακτικές στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Οι πρακτικές στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν αποτελούν πανάκεια και δεν μπορούν, από μόνες τους, να παράγουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Δεν αποτελούν υποκατάστατο της δημόσιας πολιτικής αλλά μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη πολλών στόχων δημόσιας πολιτικής, όπως:

- ♦ στη διαμόρφωση πιο ολοκληρωμένων αγορών εργασίας και υψηλότερων επιπέδων κοινωνικής ένταξης,
- ♦ σε επενδύσεις στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση,
- ♦ σε βελτιώσεις στη δημόσια υγεία,
- ♦ στη βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας,
- ♦ στη διαμόρφωση θετικότερης εικόνας για τις επιχειρήσεις και τους επιχειρηματίες στην κοινωνία,
- ♦ στην ορθολογικότερη χρήση των φυσικών πόρων και στη μείωση των επιπέδων ρύπανσης,
- ♦ στο μεγαλύτερο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών κανόνων εργασίας,
- ♦ στη μείωση της φτώχειας και στην επίτευξη προόδου σε σχέση με τους στόχους της χιλιετίας για την ανάπτυξη.

Περιβάλλον και ΕΚΕ

Η προστασία του περιβάλλοντος βρίσκεται στο επίκεντρο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Οι αυξανόμενες ανησυχίες για τις κλιματικές αλλαγές ωθούν όλο και περισσότερες εταιρείες να εξετάσουν τον τρόπο προσαρμογής τους, ούτως ώστε να έχουν την ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον. Έχουν συνειδητοποιήσει ότι υπάρχει ηθική και επιχειρηματική ανάγκη να ανταποκριθούν στην πρόκληση των περιβαλλοντικών και των κλιματικών αλλαγών. Μάλιστα, βελτιώνοντας τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους μπορούν να γίνουν περισσότερο αποδοτικές και ανταγωνιστικές. Είναι απαραίτητο οι επιχειρήσεις να

καινοτομήσουν, δημιουργώντας νέα προϊόντα και συστήματα παραγωγής τα οποία θα μειώσουν την παγκόσμια θερμοκρασία και θα μας βοηθήσουν να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε, πως και οι αρχηγοί των κρατών μελών της ΕΕ υιοθέτησαν δέσμη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, που καθιστούν την ΕΕ πρωτοπόρο παγκοσμίως στη σωτηρία του πλανήτη μας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την αρχή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και να παρέχει πρακτικά και διαφανή εθελοντικά μέσα προκειμένου να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Ωστόσο, χρειάζεται **όλες οι επιχειρήσεις, όπως και όλοι οι πολίτες** να αναλάβουν το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί, προκειμένου να μειώσουν τα τυχόν αρνητικά αποτελέσματα που προκαλούν.

Μελλοντικά βήματα

Δέσμευση, αμοιβαία εμπιστοσύνη, διάλογος. Αυτές είναι οι τρείς έννοιες, οι οποίες αποτελούν το κλειδί της επιτυχίας για την “Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη” και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης συνεργασίας, τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν ότι για σκοπούς συντονισμού και επικοινωνίας, η Συμμαχία θα βασιστεί στις υπάρχουσες δομές των επιχειρήσεων που κινούνται ενεργά στο τομέα της ΕΚΕ. Οι εταίροι της Συμμαχίας θα προβούν σε απολογισμό μέσω συναντήσεων υψηλού επιπέδου στοχεύοντας στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Είναι η κατάλληλη στιγμή για να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας για την ΕΚΕ. Άλλωστε, η ΕΚΕ αντανακλά τις βασικές αξίες της κοινωνίας στην οποία ζούμε.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να επισημάνω πως η ΕΚΕ έχει σημασία για τις επιχειρήσεις, μεγάλες ή μικρές, οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις τους, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Έχει επίσης σημασία για τις τοπικές κοινωνίες μέσα στις οποίες λειτουργούν οι επιχειρήσεις, που θέλουν να γνωρίζουν ότι είναι μεταξύ οργανισμών που μοιράζονται τις αξίες και τις ανησυχίες τους.

Έχει σημασία για τους ανθρώπους σε άλλα μέρη του κόσμου, οι οποίοι αναμένουν από τις ευρωπαϊκές εταιρείες να συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις υψηλές ευρωπαϊκές αξίες και αρχές.

Τέλος, έχει σημασία για τις μελλοντικές γενιές που προσδοκούν να ζήσουν σε έναν κόσμο που θα σέβεται τους ανθρώπους και τη φύση.

Public Administration and Local Self-Governance in Greece Need for Reform

By Const. GE. ATHANASSOPOULOS

*Professor at Panteion University of Social and Political Sciences
and of the University of Athens, (Vis. Prof.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P. Paris*

Recent governmental interventions in Public Administration, (such as annulment of Ministry of Public Order and alteration to Sub Ministry of Interior, Public Administration and Decentralization, annulment of General Secretariats, e.t.c) bring at forefront the, always crucial, matters of modernization of the Country's Administrative Structures, crack on bureaucracy, etc.

Bureaucracy has already engrossed European Union. A Commission's recent research about bureaucracy in Member States enlists Greece to the category of countries that bureaucratic burdens, which are usually being shouldered by entrepreneurs, amount annually a percentage of 6,8% of G.D.P., (practically 15.000.000.000 euro). The corresponding average for 25 Member States is 3,5%.

Baltic Countries, Cyprus and Malta also belong to this group. On the antipode there is the group of countries with very low percentage of bureaucratic burdens. This group includes Great Britain and Finland.

After the verification of all the relative data, Commission's ambition is the reduction of these burdens until 2012 to a percentage of 25% of relative figures. The achievement of this goal will lead, (according to optimist scenarios), to G.D.P. raise, in eurozone at a percentage of 1,5% annually and in Greece at a percentage of 2,4%.

Governmental interventions and research's findings once more bring the whole matter of the organization of Greek State, the Greek Public Administration and the Local Administration.

Thoughts and opinions that are being presented below should be considered, on the one hand as an honest approach of the subject and on the other hand as a starting line for examination and further creative wonder and approaches.

Despite the danger to be considered as stereotyped, a reminder should be made at this point: The matter of organization of human groups, (earlier) and states, (later), preoccupied people, humanity as a whole and not only experts or politicians, especially

after the invasion of communication codes, (alphabets)¹ which accurate appearance has not been specified yet.

Emanation of this necessary and urgent interest is the formation of several constitutional and administrative systems for human societies' governance. Sometimes they were incomplete, or barbarian. Once they were democratic, functional. Some other time they were fruitless, depending on the circumstances at local, regional, national, international level of civilization, economic parameters, etc.

Hence, in the field of state organization², for example, Public Administration, occasionally becomes reason for several systems, which they all have a common attribute: None can be applied purely, in an absolute manner. Such systems are: The centralized and decentralized administrative organization system, self-government, administrative organization system with Public Servants and organization system with honorary functionary, organization system with one-member or collective institutions, doctrinal or rational system, provincial or historical system, etc.

A potential rhetorical question could be why there is no administrative system that could be applied purely and totally. The answer to that is that if there was an absolute application it would not be possible to achieve the maximum expected results because of inborn weaknesses which could lead fatally to malfunctions, since it is a fact that every system has its advantages and disadvantages.

Under this notion the thing leads, each time and according to specific circumstances, to the choice of best believed system or pair of "counterbalancing" systems. The conditions under which the choice is being made are related to every country's regime, the cultural level, the demographic and racial composition, the parameters of international economic situation, the prosperity, the national "visions", etc.

It is understood that every choice is not in effect ever – during. The duration of its application depends on several uncertain factors, natural events, economic crises, wars, immigrations, integrations in International Economic, Cultural and military organizations, etc.

Among all the applied, so far, administrative systems, the more preferred, especially from west type states and societies, are the Decentralisation and Self-government systems.

It is noted that the subjects of the selected administrative system and discussing about Greece, the subjects of Decentralisation, Local Self-government and generally Public Administration have particular importance. And this importance acquires larger dimensions from time to time due to each country's specific conditions. And our Country is characterized by special conditions, due a lot of and various reasons. Indicatively:

Generally, the decentralisation of Public Administration is not yet completed, despite the fact, that there is a constitutional dictate and a dream of decades. This is due

1. See: Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Public Relations. Athens, 2006, p. 71.

2. See: Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Administrative law. Athens, 2006, p. 71.

to a lot of factors. Among them there are not always objective reasons of weakness but there are reasons related to political choices towards the direction of not full implementation of the law, despite the declared here and what is being done elsewhere, where corresponding mechanisms are being applied practically for long (eg France, Italy, etc.)

The Local Self-government, of A and B degree, didn't always enjoy a better fate. Our Country which "captured" its Idea many centenaries ago, shuttling abandoned from time to time at its fate, A degree of Local Self-government and just recently managed to deal with B degree.

The recent attempt for revision of the relative provisions of our Constitution is reinforcing these opinions.

Public Administration "follows" usually the fate of the above mentioned institutions. The recent regulations of Government and the proclamations of the Opposition for various subjects of Public Administration, (among them there is the one of the regional administration), note the problem of its "malfunction", which seems to be crucial and causes many side – effects to the Country.

Thus, is not fortuitous event that Minister of Interior, Public Administration and Decentralisation mentioned in Recommendatory Report of Law, N. 2839, the following, among others, that enhance the above mentioned thoughts:

"It constitutes common view the ascertainment of the need for more effectiveness of Public Sector..."

"The success of any reforming effort prerequisites exemption of Public Administration from its introversion... The axes of changes in Public Administration it is imposed to be searched within collaboration, communication and acceptance, not only among Political Parties, but also among all the legitimated Institutions of Society (Public Servants, Users of public services, Trade-union Representatives, Generative Classes, etc.). The goal should be the exploitation of all the conclusions and suggestions of theory with increased social legitimate"

"Apart from those, a consultative Body is being established under the Ministry of Interior, Public Administration and Decentralization. This Body is the National Council of Administrative Reform...Proposals of Minister of Interior, Public Administration and Decentralization, regarding interventions in Public Administration, of major importance shall be applied to this Body for discussion and opinion. Representatives of the Parliament of Parties, Social and Economic Institutions etc will participate in this Council..."

Additionally, Minister of Interior, Public Administration and Decentralization, talking recently in the ECONOMIST Congress underlined, inter alia, and the following:

"One of the greatest challenges, that we have to face concerning the upgrade of quality of Democracy and also regarding the utilisation of new technologies and especially the digital technology, is the alteration of the relations between the State and the Citizen, based on the fact that the Citizen should stop being one passive

receiver of services and behaviours of Public Administration and should become an active participant in the whole administrative process towards two directions”.

“From one point of view the Citizen should have access not only to the administrative information which he is eligible for, but he should have access even to the issuance of those administrative acts that technology itself, allows, without the intervention of the so far known classical methods of public servants”.

“And the second direction is the ability of the Citizen, -and this is exactly the upgrade of the quality of Democracy - simultaneously through the transparency to become a controller of legitimacy and transparency of administrative mechanism itself. This means that Citizen should be able using technology and digital technology itself to have the information he wants, but also to control, what he merits to control, based on the available controlling mechanisms and to the extend the digital technology allows”.

On the other hand, the nature of the applied or proposed, occasionally, solutions on subjects of Decentralisation, Local Self-government and Public Administration generally, is usually fragmentary. They are not included in a wide, cohesive, functional, fruitful grid of policies and measures. Those characteristics of the proposals, negate the indeed lofty intentions of their Rapporteurs, and definitely didn't lead to the desirable results.

The continuous modification of relevant regulations (of both legislative and administrative character), the incomplete application from time to time of relative provisions and the sometimes observed idleness on law application from State Bodies or Local Government Institutions do anything else but lead to the “production of administrative” work, which especially today is so necessary.

The above-mentioned phenomena should not be continued. The Country's general situation and the international economic situation, under which the country “lives” and “moves”, according to the arrangement of Treaties of Maastricht,³ Amsterdam and Nice and the expected new Lisbon's Treaty necessitate other rythms, more explicit, more expedient, more bold (with prudence of course...).

Also, it should be noticed that beyond the well meant service to Citizens on subjects of present administrative character, rational, organised and completely functioned Public Administration under condition of complete Decentralisation and Local Self-government, consist condicio sine qua non of important subjects, such as development, with the wide significance of term (economic, social, cultural etc.) and in every level (national, regional, local) etc⁴. Thereupon the relative research of Committee of EU is definite.

3. See in details Const. GE. ATHANASSOPOULOS: *European Union's Law. A' Edit. 1996. New edit. 2006, Athens.*

4. See in details Const. GE. ATHANASSOPOULOS: *Institutional Framework of regional development. Vol. A,B,C, New Edit. Athens 2007. Also see V. DELITHEOU: Legal Framework for protection of foreign capitals and investments of development character in Greece. Athens, 1996, pp. ?.*

**Constantinos GE.
ΑΘΗΝΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Professor at Panteion University
of Social and Political Sciences,
Univ. of Athens, (Vis. Prof.),
Lawyer,
Ex Ch.L.U.L.
Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P. Paris

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου Πανεπ.
Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπ. Αθηνών (Επισκ.),
Δικηγόρος,
Ex Ch.L.U.L., Bruxelles,
Ex Int. I.I.A.P., Paris

EUROPEAN UNION LAW

Basic terms and
delimitations
Union's Philosophy
Arrangements regarding
European Union
Enlargement
and Integration
Relations between European
Union Law and National Law
European Union's policies

Vol. A'
New edition

Contribution:
Dr Vas. DELITHEOU
Dr Helen KAVVADIA

2008, Athens

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Βασικές έννοιες και
οριοθετήσεις
Φιλοσοφία της Ένωσης
Ρυθμίσεις περί
Ευρωπαϊκής Ένωσης
Διεύρυνση και εμβάθυνση
Σχέσεις Δικαίου
Ευρωπαϊκής Ένωσης
και Εθνικού Δικαίου
Οι επί μέρους Πολιτικές

Τόμος Α'
Νέα έκδοση

Επιστημονική συμβολή:
Δρ Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ
Δρ Helen KAVVADIA

Αθήναι, 2008

CONTENTS

PREFACE

Introductory approach

1. The constitutional commitment to respect public international law and extralegal elements relevant to the science of international relations

2. The particular factors affecting decision making

3. The Constitutional commitment to apply generally accepted-acknowledged rules of public international law

3.1. Commitments made by the drafting legislator

3.2. The matter of diagnosing legality and resolving any controversies

3.3. Resolving controversies regarding the characterization of rules of public international law as generally acknowledged according to public domestic law

3.4. International custom and international treaties, requirements for the evaluation of constitutional legality in exercising foreign policy

3.5. International custom and constitutional commitments

3.6. International treaties from the viewpoint of international law. Introductory remark

3.7a. International treaties and constitutional law

3.7b. International treaties as a source of constitutional law

3.7c. International treaties and the international representation of Greece according to the Constitution

3.7d. The conclusion of international conventions is a «governmental act»

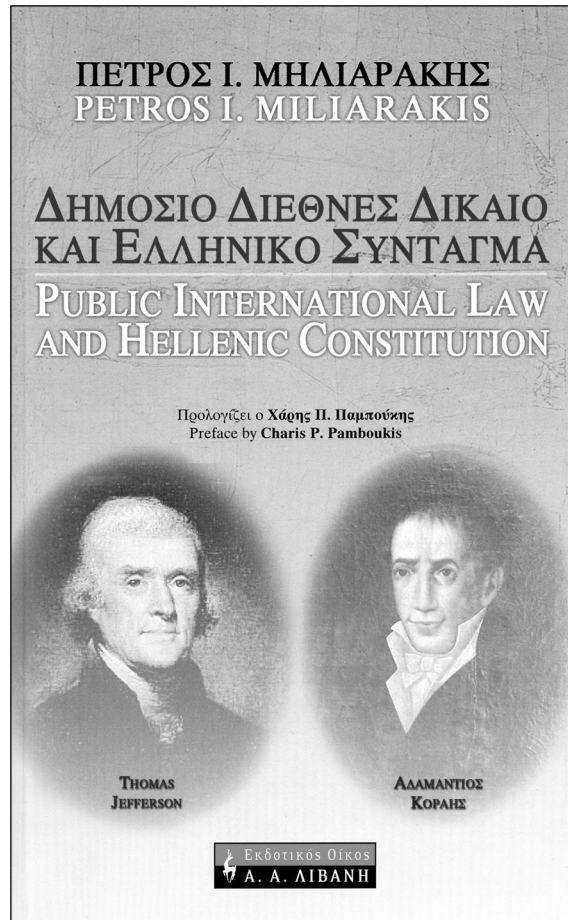
3.7e. International treaties and their sanctioning by Greece

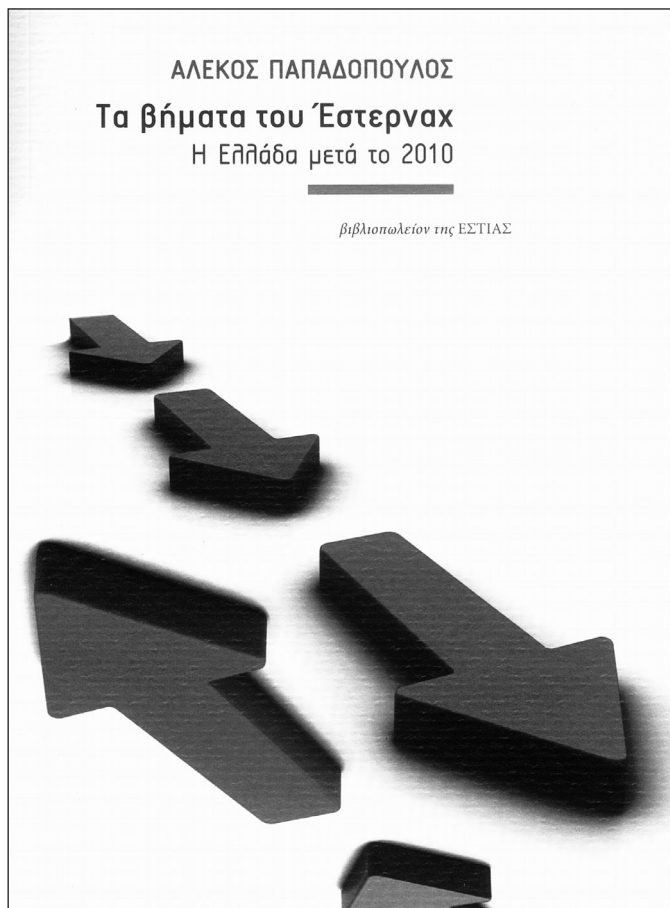
3.7f. The constitutional void regarding the acceptance and approval of international treaties

3.7g. The possibility of exercising secret diplomacy through international treaties is a constitutional inconsistency

ANNEX

A historical document: the letter of Thomas Jefferson to Adamantios Koraes.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Αποσπάσματα

Οι σκέψεις που διατρέχουν αυτό το πόνημα δεν αποτελούν πορίσματα αφηρημένου θεωρητικού στοχασμού. Είναι απλώς το απόσταγμα πολιτικών εμπειριών μιας μακράς θητείας και διακοινίας σε υπεύθυνες κυβερνητικές θέσεις..... Ο Συγγραφέας φιλοδοξεί, ωστόσο, να διατυπώσει κάποιες απόψεις, θέσεις και ιδέες που παράγουν και προάγουν την πολιτική πράξη και δράση.....

Το περιεχόμενο και η στόχευση αυτού του βιβλίου βρίσκονται μακράν των προσωπικών αντιπαραθέσεων της παρούσας πολιτικής συγκυρίας και πέραν των τεκταινομένων και των προσώπων του σήμερα. Αναφέρονται στην κοντινή προο-

πτική της προσεχούς δεκαετίας.....

Πα δύο περίπου δεκαετίες υπήρξα συμμετοχος και συνυπεύθυνος στη λήψη καθοριστικών αποφάσεων, με θετικές ή και αρνητικές συνέπειες..... Σήμερα το συμπέρασμά μου είναι ξεκάθαρο: η ελληνική κοινωνία παραμένει στο περιθώριο των εξελίξεων, αμέτοχη και ανέπαφη. Όταν ο κόσμος κινείται προς το μέλλον, εμείς εφησυχάζουμε στην «ασάλευτη ζωή» μας. Όταν οι καιροί αλλάζουν, σ' εμάς επικρατεί άγνοια (ή αγνόηση). Όταν πνέουν οι άνεμοι της νέας εποχής, εμείς βολευόμαστε στην άπνοια και στο απόγναιο της ραστώνης.....

Οι εξελίξεις όμως κρούουν τη θύρα της Ελλάδας.....

Η ανάταξη των δυνάμεων της χώρας είναι ανέφικτη, αν δεν γνωρίζουμε πού βρισκόμαστε και προς τα πού πηγαίνουμε. Η κατανόηση της εποχής μας, η ανάκαμψη του ηθικού, η ανάκτηση της υπερηφάνειας και της αισιοδοξίας, η αναζήτηση ιδεολογικών εργαλείων, είναι αναγκαίοι όροι για τη χάραξη μιας νέας πορείας.....

Η δεύτερη δεκαετία του νέου αιώνα κυφορείται από το πλήθος και την ένταση των σημερινών διλημάτων..... Οι προνομούχες αντιλήψεις είναι το όχημα. Οι επιβάτες και οι αναβάτες προκύπτουν. Το ταξίδι είναι ο νέος «μύθος» της χώρας.

Συνοπτικό Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Αλέκος Παπαδόπουλος γεννήθηκε το 1949 στο Γηρομέρι Θεσπρωτίας. Είναι διηγηγός. Από το 1989 ως σήμερα εκλέγεται συνεχώς βουλευτής με το ΠΑΣΟΚ, αρχικά στο νομό Θεσπρωτίας και από το 2004 στη Β' Αθηνών. Από τον Οκτώβριο του 1993 ως τον Φεβρουάριο του 1999 διετέλεσε διαδοχικά υφυπουργός Οικονομικών, υπουργός Οικονομικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθώς και υπουργός Υγείας και Πρόνοιας από τον Απρίλιο του 2000 ως τον Ιούνιο του 2002. Είναι συγγραφέας του βιβλίου *Ο Αλβανικός Εθνικισμός και ο Οικουμενικός Ελληνισμός. «Άπειρος» χώρα, (Νέα Σύνορα - Λιβάνης 1992)*. Είναι παντρεμένος με τη Λίλιαν Χατζοπούλου και έχουν ένα γιο και μια κόρη.

Έκθεση έργων της Μ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Στρασβούργο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα φιλοξενήσει τον προσεχή Μάρτιο στο Στρασβούργο, Κτήριο Louise WEISS, έκθεση έργων της Γλύπτριας κυρίας Μαίρης ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, με τίτλο: «Η αρπαγή της Ευρώπης».

Η έκθεση οργανώνεται με πρωτοβουλία των Ελληνίδων Βουλευτών του Ε.Κ. κυριών Ρ. ΚΡΑΤΣΑ-ΤΣΑΓΚΚΑΡΟΠΟΥΛΟΥ και Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΑΣΣΙΩΤΟΥ.

Η κυρία Μαίρη ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ γεννήθηκε στη Χίο. Σπούδασε Γλυπτική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Εργαστήρι του Μ. ΤΟΜΠΡΟΥ και Σχέδιο με το Γ. ΜΟΡΑΛΗ. Συνέχισε τις σπουδές της στο Λονδίνο για καινούργια υλικά στο Polytechnic School of Fine Arts και Ιστορία της Τέχνης. Έχει δίπλωμα Γλυπτικής και Θεωρητικών και Ιστορικών Σπουδών.

Η κυρία Μαίρη ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ με το σκεπτικό, ότι μεταφέρει το μήνυμα ειρήνης μέσα από τα έργα της εντός και εκτός Ελλάδος, εκλέγεται το 1989 Ελληνίδα Γυναίκα της Ευρώπης, υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντιπροσωπεύει τις Ελληνίδες στο Στρασβούργο. Από τότε συμμετέχει ενεργά στα πολιτιστικά θέματα, που αφορούν την Ελληνίδα σε σχέση με την Ευρώπη, με ομιλίες, με εκθέσεις και εισηγήσεις σε Διεθνή και Ελληνικά Συνέδρια.

Είναι Πρόεδρος και ιδρύτρια της Πινακοθήκης Θαλασσογραφίας Οινουσσών (Χίου), Πρόεδρος της Πανελληνίου Ενώσεως Εικαστικών Τεχνών και της Διεθνούς Ενώσεως Ζωγράφων Γλυπτριών (Τμήμα Ελλάδος), με έδρα το Παρίσι.

Έχει τιμηθεί στην 35χρονη καλλιτεχνική καριέρα της με Επαίνους Διπλώματα και Μετάλλια, όπως το Μετάλλιο της Πόλεως των Παρισίων (1989), της πόλεως Στρασβούργου (1990), το «Pour une Artiste Entrangere» Παρίσι (1969), του «Κέντρου Σπουδών και Ερευνών» της Ιταλίας (1978) και το Μετάλλιο Τεχνών και Γραμμάτων της Πόλεως των Αθηνών (1995).

Γλυπτά έργα της κυρίας Μαίρης ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ κοσμούν την Αθήνα (συνθέσεις, αδριάντες, μνημεία πεσόντων, προτομές και συμβολικά έργα), αλλά και άλλες πόλεις και νησιά της Ελληνικής επικράτειας, Μουσεία και Πινακοθήκες στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό (έχουν τοποθετηθεί 46 προτομές και 18 αγάλματα - αδριάντες σε δημόσιους χώρους εντός και εκτός Ελλάδος).

Ε.

Κριτικά σημειώματα

Σωτήρης Μ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ:

Ευρώπη και παγκοσμιοποίηση: το πρόσωπο του σημερινού κόσμου. Τόμος Α', σελ. 520.

Ευρώπη και παγκοσμιοποίηση: η Ευρώπη στην εποχή των ανατροπών. Τόμος Β', σελ. 460. Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ. Αθήναι, 2007.

Του κ. Γεωργίου ΤΣΑΓΚΟΥΛΗ

D.E.A., U.L.B., Bruxelles, Δικηγόρου

Έχει λεχθεί, ότι μερικοί Άνθρωποι ομιλούν καλώς και άλλοι, ότι γράφουν ευχερώς.

Ο κ. Σ.Μ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ εντύχησε να διαθέτει και τις δύο αυτές ικανότητες: Και ομιλεί και γράφει και καλώς και ευχερώς.

Απόδειξη αυτών των δεξιοτήτων του αποτελεί το ανά χειρας ογκώδες έργο του περί Ευρώπης και παγκοσμιοποίησης, έργο πρωτότυπο ως προς την σύλληψη, ευρηματικό ως προς την διάταξη των εννοιών, καινοτόμο ως προς τις προτεινόμενες νέες προσεγγίσεις των ευρωπαϊκών θεμάτων, λυσιτελές κατά πάντα.

Χαρακτηριστικά του έργου στοιχεία αποτελούν «κρίσιμα» ερωτήματα και προβληματισμοί και οι επ' αυτών «λογικές», «καινοτόμες», «πρωτότυπες», «ριζοσπαστικές», «πέραν του συνήθως αναμενόμενου» απαντήσεις του Συγγραφέως.

Ο Συγγραφέυς «αποδομεί» το θέμα, διυλίζει τα επί μέρους στοιχεία του και εν συνεχεία με σύνεση και τόλμη επαναπροσεγγίζει τον πυρήνα του και συνθέτει προτάσεις, υποδεικνύει διεθετήσεις, και εισηγείται λύσεις τολμηρές, οξυδερκείς, στέρεες, «καθαρής λογικής», πέραν σκοπιμοτήτων, ιδεολογικών αγκυλώσεων, μικροκομματικών παραμέτρων.

Ο Συγγραφέυς όμως αυτού του έργου διακρίνεται και για μερικές άλλες θετικές πτυχές: την ειλικρίνεια και την εντιμότητα προς τους Αποδέκτες των σκέψεων, πληροφοριών και αναλύσεών του και εξομολογείται:

«Έγραψα αυτό το βιβλίο γιατί αισθάνθηκα την ανάγκη να υπογραμμίσω τις βαθειές αντιφάσεις του σύγχρονου παγκόσμιου συστήματος και τις παράλογες λογικές της σημερινής εξουσίας».

Σχετικώς μερικές κρίσιμες και ζωτικής σημασίας σκέψεις του είναι και οι ακόλουθες:

Όλοι σήμερα παραδέχονται πως ο σύγχρονος κόσμος χρειάζεται μία βαθιά μεταρρύθμιση. Μία ριζική αλλαγή. Μία ανατροπή, που θα μεταβάλλει τις στάσεις της ζωής μας και τους τρόπους της σκέψης μας...

Θεωρώ πως έφθασε η στιγμή για μία νέα πολιτική φιλοσοφία, η οποία θα συνδυάζει την παράδοση τον φιλελευθερισμού και την παράδοση του σοσιαλισμού, που υπήρξαν οι δύο μεγάλοι συνομιλητές του 19ου και του 20ού αιώνα...

Η γέφυρα που τους ενώνει είναι η αδελφοσύνη. Δεν έφθασε, άραγε, ακόμα η ώρα για αυτή τη σύνθεση; Ή μήπως μία τέτοια σκέψη αποτελεί απλή ουτοπία;...

Με τα μάτια στραμμένα στο μέλλον, η πολιτική του «μεσαιών χώρου», που προτείνεται στο βιβλίο αυτό, επιχειρεί μία υπέρβαση του γραμμικού άξονα Δεξιά-Αριστερά...

Το ερώτημα που σήμερα πρακτικά τίθεται στο ευρωπαϊκό πεδίο προβληματισμού είναι εάν προτιμούμε το «ευρωπαϊκό» μοντέλο αγοράς -το οποίο λειτουργεί με κοινωνικά κριτήρια- ή το «αγγλοσαξονικό-αμερικανικό». Ποίο, δηλαδή, από τα δύο μοντέλα θέλουμε να ακολουθήσουμε στους τομείς της πολιτικής, της οικονομίας, αλλά και της οικολογίας. Το ερώτημα αυτό συχνά οδηγεί σε πόλωση, αφού διάφοροι υποστηρίζουν πως χρειαζόμαστε μία πιο σοσιαλιστική κοινωνία, ενώ άλλοι μία πιο φιλελεύθερη...

Τελικά, ας προχωρήσουμε στη δημιουργία ενός «τρύτου», «μεσαιών» δρόμου, που θα ικανοποιεί τις σύγχρονες ανάγκες και συγχρόνως θα είναι συμβατός με τις νέες συνθήκες της «μεταμοντέρνας» εποχής μας...

Όστόσο, όσο περισσότερο κινούμαστε προς την περιοχή μίας παγκόσμιας συνείδησης, τόσο περισσότερο κατευθυνόμαστε προς έναν αλληλεξαρτώμενο κόσμο...

Στις αρετές του έργου δεν προσγράφεται μόνον η «άτεγκτη», «ασυμβίβαστη» και «έντιμη» λογική προσέγγιση των διερευνώμενων θεμάτων και των καταληκτικών σκέψεων του Συγγραφέα, αλλά και η πλήρης τεκμηρίωση των στοιχείων, με εξαντλητική αξιοποίηση της διαθέσιμης διεθνούς βιβλιογραφίας.

Ο Α΄ τόμος του έργου έχει τον υπότιτλο «Το πρόσωπο του σημερινού κόσμου» και περιλαμβάνει, πλην της Εισαγωγής, 14 Κεφάλαια, με τους τίτλους (ενδεικτική αναφορά):

Εισαγωγή: Η σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης του «Υστερου Καπι-

ταλισμού». Η εποχή της μετάβασης. Ο «Μεσαιός Χώρος» όπως διαμορφώθηκε διαχρονικά στην Ελλάδα. Η σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης του «Υστερου Καπιταλισμού». Η εποχή της μετάβασης. Το «Παγκόσμιο χωριό». Από το Έθνος-Κράτος στις πολυεθνικές και στα δίκτυα. Στην εποχή της γνώσης. Οι αλλαγές του παγκοσμίου συστήματος. Για έναν κόσμο δίκαιο και ειρηνικό. Παγκοσμιοποίηση: Αναγέννηση ή στροφή προς τα πίσω; Η εποχή του «Υστερου Καπιταλισμού». Ο ρόλος της οικονομίας στην εποχή του «Υστερου Καπιταλισμού» και της παγκοσμιοποίησης. Το περιβάλλον στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Η διαχρονική αξία της πολιτικής. Η πολιτική και οι πολιτικοί στη «Μεταμοντέρνα» εποχή του «Υστερου Καπιταλισμού». Ο «Μεσαιός Χώρος» στη σύγχρονη εποχή. Ο «Μεσαιός Χώρος», όπως διαμορφώθηκε διαχρονικά στην Ελλάδα.

Ο Β΄ τόμος του έργου έχει τον υπότιτλο «Η Ευρώπη στην εποχή των ανατροπών» και περιλαμβάνει, πλην της Εισαγωγής, 16 Κεφάλαια, (ενδεικτική αναφορά τίτλων):

Σκέψεις για την Ευρώπη του 21ου αιώνα. Η οικοδόμηση του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Τι είδους Ευρώπη θέλουμε τελικά; Σκέψεις για την Ευρώπη του 21ού αιώνα. Η οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού. Η διαχρονική εξέλιξη των Ευρωπαϊκών Κοινωνιών. Μετανάστευση: Ευλογία ή μάστιγα; Η διαδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης από συστάσεώς της μέχρι σήμερα. Η ευρωπαϊκή συνταγματική συνθήκη. Το αβέβαιο μέλλον της Ευρώπης. Η Ευρώπη έχει ανάγκη αλλαγών και μεταρρυθμίσεων. Ευρώπη και Μεσόγειος. Βαλκάνια: Η πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης. Ευρώπη και Κύπρος: Το κυπριακό πρόβλημα στη νέα παγκόσμια συ-

γκυρία. Ευρώπη και Τουρκία: Το πρόβλημα της Τουρκίας είναι βασικό πρόβλημα της Ευρώπης. Ο ρόλος της Ρωσίας στο σημερινό μονοπολικό κόσμο. Ευρώπη και ΗΠΑ: Δύο συστήματα και δύο λογικές. Οι ταραγμένες σχέσεις Ευρώπης-ΗΠΑ στο σημερινό μονοπολικό κόσμο. Το δίλημμα της Ευρώπης. Τι είδους Ευρώπη θέλουμε, τελικά;

«Συνελόντι ειπείν» το έργο του κ. Σ.Μ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗ, «έργο της επόμε-

νης ημέρας», προϊόν προφανώς μακράς, συστηματικής, επίπονης έρευνας, συνιστά αφ' εαυτού σπουδαία πηγή ενημέρωσης, λυσιτελές εργαλείο για όσους σχεδιάζουν στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα επί συναφών τομέων, και, ως εκ της φύσεως των θεμάτων του, «πρόδρομο» προβληματισμού, οριοθετήσεων και επώδυνων μελλοντικών επιλογών τοπικής, εθνικής, υπερεθνικής, παγκόσμιας εμβέλειας...

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Σωτήρης Μ. Χατζηγάκης γεννήθηκε στα Τρίκαλα. Σπούδασε νομικά και οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μετεκπαιδεύτηκε στη Γαλλία και στην Αγγλία στις πολιτικές και κοινωνικές επιστήμες (1971-74).

Το 1974 αναμίχθηκε ενεργά στην πολιτική και εκλέχτηκε για πρώτη φορά Βουλευτής με τη Ν.Δ. Επανεκλέχτηκε με το ίδιο κόμμα το 1977, το 1981, το 1985, τον Ιούνιο του 1989, τον Οκτώβριο του 1989, το 1990, το 1993, το 2000 και το 2004. Τον Ιούνιο του 1989 διορίστηκε για πρώτη φορά Υπουργός (αναπληρωτής Εθνικής Οικονομίας και Υπουργός Εργασίας στην Κυβέρνηση Τζαννετάκη). Διετέλεσε επίσης Υπουργός στην Κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, στα Υπουργεία Εμπορίου από το 1990 και Γεωργίας από το 1991 ως το Νοέμβριο του 1992. Από το Μάρτιο του 2004 είναι Α' Αντιπρόεδρος του Ελληνικού Κοινοβουλίου και Πρόεδρος της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

Έχει γράψει πολλά άρθρα και μελέτες πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού περιεχομένου. Έχει πάρει μέρος σε διε-

θνή συνέδρια και κοινοβουλευτικές αποστολές.

Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων. Υπήρξε επίσης μέλος της μόνιμης κοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ) κατά την δεκαετία του '80, καθώς και μόνιμο μέλος της κοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας του ΝΑΤΟ (2000-04). Είναι νυμφευμένος με τη Μιρέλλα Βαφειάδη και έχει δύο γιους.

Άλλα έργα του ίδιου: Με τόλμη, συλλογή άρθρων και μελετών, 1979. Ημερολόγιο Κίνας 1978, 1980. Ιδεολογία του μεσαίου χώρου, μελέτη, 1981. Κοινωνικός φιλελευθερισμός Ελληνική Ευρωεκδοτική, 1989. Τα Τρίκαλα σε τροχιά ανάπτυξης, 1989. Ηθογραφικά και πολιτικά, του Μιχαήλ Χατζηγάκη (επιμέλεια Σ. Χατζηγάκης), Ελληνική Ευρωεκδοτική, 1989. Χωρίς συμβιβασμούς, Εκδ. Λαβύρινθος, 1996. Ανατροπή, Εκδ. Καστανιώτη, 1999. Η ελληνική ταυτότητα στη «Νέα Τάξη», Εκδ. Καστανιώτη, 2002. Ώρα μηδέν για τους Έλληνες αγρότες, Ινστιτούτο Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής», 2004. Ψήγματα γνώσης και σοφίας, Εκδ. Καστανιώτη, 2004.

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισχ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Α'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισχ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Β'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισχ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Γ'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2005

Μικρός αριθμός αντιτύπων όλων των έργων του Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ διατίθεται από το Κεντρικό Βιβλιοπωλείο των Εκδόσεων ΠΑΠΑΖΗΣΗ, οδός Νικητάρá 2 και Μπενάκη, Αθήνα.

European Integration and Peripheral Disparities in Greece

The way ahead

By Dr **Helen KAVVADIA**
Communications Department
European Investment Bank

As the main initiatives in economic and regional policy in Greece focuses on creating favourable conditions for general economic growth and innovation rather than regional redistribution and cohesion, the future of the peripheral areas is largely a local concern and to an increasingly degree depending upon European co-operation and initiatives.

Territorial Cohesion and EU Regional Policy

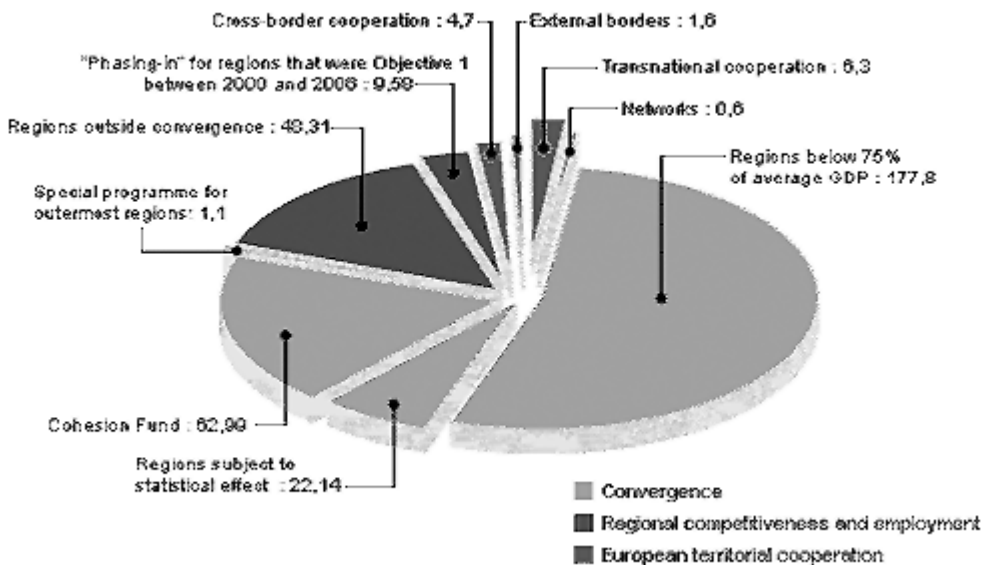
Recent studies point to the fact that there has been a convergence in terms of economic development between the countries in the EU during the last two decades. However, simultaneously with the reduced economic disparities at a national level, there has been increasing disparities between regions within countries. Not surprisingly, it is the European capital and metropolitan regions that display the strongest economic growth, while the peripheral and largely rural regions are lagging behind.

As a consequence, there has been an increasing spatial polarization in the EU-27 countries. According to the European Commission, the socio-economic disparities has actually doubled since the accession of the ten new member states in 2004. At the one end of the spectrum, we find the regions in the European Pentagon (London, Paris, Milan, Munich and Hamburg) , which covers only 14% of EU territory, but accounts for 32% of the population and produces 46% of EU GDP. At the other end we find 64 peripheral regions, representing a quarter of Europe's population, having a GDP of less than 75% of the EU average.

At a policy level, the EU has had its primarily focus on the objectives of economic growth and competitiveness (the Lisbon Strategy) and sustainable development (the Gothenburg Strategy). However, in 2004 the European Commission's Third Cohesion Report, identified *territorial cohesion* as a additional strategic policy objective, aiming at the "provision of equal chances for all Europeans wherever they happen to live or work in the Union". In the proposed Constitutional Treaty of the EU, territorial cohesion has been included as an objective (Article I.3-3) and a shared competence of the Union (Article I.14-3).

The instruments for achieving the objective of territorial cohesion is the co-ordination of Regional Policy with various sectoral policies and initiatives. This is expressed in the new EU programs for the Structural and Cohesion Funds 2007-2013 (figure 1), which has been described as a significant change in policy thinking on regional development: “Regional policy is increasingly seen as a policy for *all* regions, while *all* policies are now considered as having a regional and/or territorial impact, even though they may not be ‘regional’ in their initial or primary stated objectives” (European Parliament, 2007, p.2).

Figure 1
The European Commission. Cohesion policy 2007-2013 - Breakdown by objective, in billions of Euros

Greece in EU Regional Co-operation

The principle of territorial cohesion has been pushed strongly by the Conference for Peripheral and Maritime Regions (CPMR), founded in 1973 and which today is the voice for 160 regions in the EU concerning policy development with territorial impacts (Regional Policy, agriculture, fisheries, transport etc.). The member regions are from 26 countries and represent more than 170 million people (1/3 of the population in EU 27), making CPMR the largest lobbying organization in the EU.

The common feature of these regions are that they to a varying degree are areas with so called permanent structural handicap(s); mountainous areas, islands and/or low-density populated areas, which make them eligible for EU funding. However, in order to qualify as an area with permanent structural handicap(s) you have to meet a set of technically defined

characteristics. In the case of being defined as an island eligible for EU funding (according to Eurostat) it has to be a piece of land;

- with a surface area of at least 1 km²
- permanently inhabited by a statistically significant population (over 50 inhabitants),
- not linked to the mainland by permanent structures,
- separated from the European continent by a stretch of water at least 1 km wide,
- not containing a capital city of one of the Member-States.

CPMR is divided into six geographical commissions: the *Atlantic Arc*, the *Balkan and Black Sea, Islands*, the *Inter-Mediterranean*, the *Baltic Sea* and the *North Sea* Commissions.

The main objective of the CPMR is to secure:

- *A regional policy focused on cohesion*
- *Territorial cooperation to promote the competitiveness of sea basins*
- *Competition rules guided by the cohesion principle*

The latter objective involves the controversial issue of regional state aid, which provides the state and regional authorities with leverage for attracting businesses to their territory and keeping them there. In principle, state aid is in violation of the Treaty because it distorts intra-community competition. Nevertheless, dispensations have been allowed in the past to encourage regional development, in accordance with the territorial cohesion objective. Thus, the least developed regions and regions in structural difficulty have received regional state aid. CPMR acts to ensure that territorial differentiation criteria are used, particularly regarding services of general interest. For instance concerning the impacts arising from the liberalization of the transport, telecommunications and energy markets, which might lead to some regions being denied access to vital services.

One area where CPMR has been particularly active during the last years is on the initiative taken by the European Commission concerning a future EU Maritime Policy, which has been out for public consultation as a Green Paper between June 2006 and June 2007. Besides the struggle for the recognition of the principle of territorial cohesion, this is undoubtedly the most strategic policy issue CPMR has been involved in, and it has generated an intense discussion among the member regions and the geographical commissions of CPMR. While the integrated approach for the suggested maritime policy, there are several concerns raised regarding the importance of the regional level, financial incentives, integrated coastal zone management, and research and development.

Challenges for Regional Policy and Greece

Undoubtedly, Greece is attempting to achieve the EU policy objectives of economic growth and competitiveness (the Lisbon Strategy) and comply with the principles of sustainable development (the Gothenburg Strategy). In doing this, Greek regional policy, as in most of Europe, has undergone a significant shift from being based on direct economic subsidies to the creation of favorable conditions for development and growth. In terms of organization it is also evident that new structures are put in place, which on the one hand strengthens activities at the regional level, and on the other hand secure channels for carrying out governmental national policies.

However, while the emphasis on growth and competitiveness is clearly the guiding principle in the Greek economic and regional policy, the issue of territorial cohesion is not addressed explicitly. An underlying assumption seems to be that the dynamic development

of the growth regions will spill over to the peripheral areas and get them on the path to economic development. At a time when numerous studies show that, in spite of strong economic growth in the major metropolitan areas, the regional disparities in fact are increasing throughout Europe, it appears a somewhat daring strategy not to address the issue of territorial cohesion and what it could mean in a Greek context. means.

In several of Greek areas the polarization process is speeding up due to the combined negative impacts of low income levels, declining and ageing population, lack of skilled labor, limited access to higher education and research, limited commuting options. At the present, it seems that a brighter future for the Greek peripheral areas will depend more on actions at the EU level than at the national level. Not the least, the initiatives and co-operation taking place within the regional co-operation in organizations such as the CPMR, appears to provide a strategic alternative platform for pursuing the interest of the peripheral areas in Greece.

REFERENCES

- Αθανασόπουλος Κ.Γ (2006) *Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης*, Τόμοι Α, Β, Γ. Ε' έκδοση, Αθήνα.
- Athanassopoulos, C.G (1988), *Observations compares sur les incitations financiers au développement régional en Grèce (1982-1986)*, Revue d'Economie et Financière, N7, Paris
- CPMR (2007) *Final Contribution from the CPMR: Proposals and Points for Consideration*. Consultation on the European Commission's Green Paper on a Maritime Policy for the European Union. Opinion of the CPMR Political Bureau. May 2007.
- Dahlström, Margareta (2006) *How To Make A Living in Insular Areas – Six Nordic Cases*. Nordregio Report 1.
- Davoudi, S (2005) *Understanding Territorial Cohesion*. Planning, Practice / Research, Vol. 20, No. 4, November 2005.
- ΔΕΛΗΘΕΟΥ Β. (2007): *Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης και οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους*. Τόμ. Α'. Αθήνα.
- ESPO (2006) *Applied Territorial Research. Building a scientific platform for competitiveness and cohesion*. ESPO Scientific Report II.
- Eurisles (1997) *Regional Disparities: Statistical Indicators Linked to Insularity and Ultra-Peripherality*. CPMR Islands Commission.
- European Commission (2006) *Towards A Future Maritime Policy of the Union. A European Vision for the Oceans and Seas*.
- European Investment Bank (2005) *Social and economic cohesion*, Luxembourg.
- European Parliament (2007) *Regional Disparities and Cohesion: What Strategies for the Future?* Study by the Policy Department Structural and Cohesion Policies. Directorate General Internal Policies of the Union. May 2007.
- Haas P.M and Haas E.B (2002) *Pragmatic constructivism and the study of international institutions*, Millenium Vol 31, No 3, London.
- Kokko, A and Gustavsson, P (2004) *Regional integration, foreign direct investment, and regional development*, EIB Papers, Vol 9, No1, Luxembourg.
- Λάτσου, Σ (2007) *Βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη και κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις*, Επιθεώρηση Αποκέντρωσης, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τ/Ν 49, Αθήνα.

*Ευρωπαϊκοί και Εθνικοί
Αναπτυξιακοί Θεσμοί*

ΟΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΠΕΡΙ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Της Δρος **Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ**

Κεφάλαιο Α' ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ¹

Α. «Μεταλλάξεις» και προσανατολισμοί. Εννοιολογικές διευκρινίσεις: η προώιμη φάση: 1970-1999

Ο όρος οικονομική ανάπτυξη, όπως αυτός χρησιμοποιείται συνήθως τείνει σε νεώτερες χρονικές περιόδους να «αντικατασταθεί» ή να «εμπλουτισθεί» με νέο περιεχόμενο ευρύτερης διάστασης.

Έτσι, ευρίσκονται ήδη εν χρήσει οι όροι βιώσιμη ανάπτυξη, αιεφόρος ανάπτυξη με την υιοθέτηση νέων σκέψεων και πολιτικών οικονομικών δραστηριοτήτων, εδραζομένων επί κοινών παραδοχών, όπως εκείνες του σεβασμού της Ανθρώπινης Αξιοπρέπειας, της εξασφάλισης ευημερίας για όλους, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος κ.ά..

Αποτέλεσμα αυτής της νέας οπτικής είναι η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης (sustainable development), η δε σχετική πορεία του πράγματος έχει ως εξής:

Β. Οι θέσεις Διεθνών Οργανισμών επί θεμάτων ανάπτυξης

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών «έσυρε» τον χορό των εξελίξεων με την εξέταση οικονομικών στρατηγικών, πολιτικών και μέτρων σε σειρά Συνόδων και Επιτροπών, όπως εκείνες της Συνόδου για το Ανθρώπινο Περιβάλλον (1972), της Συνόδου της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (1987), της Συνόδου Κορυφής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (1992), της Ειδικής Συνόδου των Κρατών Μελών του Ο.Η.Ε. για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (1997), της Παγκόσμιας Συνόδου Κορυφής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (2002) κ.ά., με τελευταία την Διάσκεψη (Μπαλί).

Ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη απαντάται το έτος 1987 στα πλαίσια σχετικής Έκθεσης, της Έκθεσης του Πρωθυπουργού της Νορβηγίας Gro Harlem BRUNDTLAND, υποβληθεί-

1. Το παρόν αποτελεί τμήμα εκτενούς εργασίας της Συγγραφέως. Βλ. άλλα θέματα, όπως π.χ. τα στάδια της οικονομικής ανάπτυξης: W. ROSTOW: *The Process of Economic Growth*. N.Y. 1972.

σης στην World Commission on Environment and Development (WCED) υπό τον τίτλο: Our Common Future και ορίζεται ως:

«Η ανάπτυξη, η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να μειώνει την δυνατότητα των επόμενων Γενεών να ικανοποιήσουν τις ιδιικές τους ανάγκες... Στην ουσία η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μία διαδικασία αλλαγής, στην οποία η εκμετάλλευση των πηγών, η κατεύθυνση των επενδύσεων, ο προσανατολισμός της τεχνολογικής ανάπτυξης και το θεσμικό πλαίσιο ευρίσκονται σε αρμονική σχέση και παρέχουν την δυνατότητα να εκπληρωθούν οι ανθρώπινες ανάγκες και φιλοδοξίες, τόσο στο παρόν, όσο και στο μέλλον... Η διατήρηση και η ορθή συντήρηση του διαθέσιμου φυσικού κεφαλαίου κάθε χώρας κρίνεται αναγκαία και για τον πρόσθετο λόγο της μεταβίβασής του στις επόμενες Γενές ούτως, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ικανοποίησης και των ιδικών τους αναγκών ισοτίμως...»

Τελικώς, ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη υιοθετείται κατά την αναφερομένη Διάσκεψη του Ο.Η.Ε. του έτους 1992, όπου μάλιστα η οικονομική ανάπτυξη «συνδέθηκε» και με την ανάγκη παράλληλης προστασίας του περιβάλλοντος, απετέλεσε μεταγενεστέρως αντικείμενο και άλλων Διεθνών Διασκέψεων κ.ά., αντικείμενο ειδικών Μελετών κ.ά.

Εκ των προσφάτων συναφών δράσεων επί παγκοσμίου επιπέδου αναφέρεται εδώ το νέο Πρόγραμμα Δράσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, (μεσούσης της φρενίτιδας της παγκοσμιοποίησης²), υπό τον τίτλο «Στόχοι της Χιλιετίας» (2000-3000), το οποίο προσυπέγραψαν το έτος 2000 στην Νέα Υόρκη 189 Κράτη Μέλη του και τα οποία εδεδεσμεύθησαν, μεταξύ άλλων, ότι πρέπει να εργασθούν από κοινού και μέχρι το έτος 2015 για την επίτευξη μίας παγκόσμιας σύμπραξης για την ανάπτυξη με παράλληλη εξασφάλιση περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, εξάλειψη φαινομένων πείνας και πενίας, προώθηση της ισότητας των φύλων, καθιέρωση της υποχρεωτικής στοιχειώδους εκπαίδευσης, υποστήριξη καινοτόμων δράσεων³ κ.ά.

Στα πλαίσια πάντοτε αυτής της παγκόσμιας κοινής δράσης, προέχει, κατ' άλλη προσέγγιση, η αντιμετώπιση των πέντε κυριότερων ανισοτήτων, υπό των οποίων ταλανίζεται ο Πλανήτης, ήτοι στους τομείς της διακυβέρνησης, της ασφάλειας, της προστασίας και βιωσιμότητας των φυσικών πόρων, των σχέσεων μεταξύ πλουσίων και πτωχών και των ανθρωπίνων, κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων.

Προς αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανισοτήτων αυτών προτείνεται η εμπέδωση των δημοκρατικών θεσμών, όπου παρατηρείται υστέρηση, ο αναπροσδιορισμός της αναπτυξιακής πολιτικής, τόσο σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών, όσο και σε επίπεδο ευρύτερων οικονομικώς Κρατών, η θέσπιση κανόνων περί θεμιτού εμπορίου, η χάραξη μίας νέας πολιτικής επί θεμάτων απασχόλησης, η μεταρρύθμιση του διεθνούς οικονομικού συστήματος, η προώθηση των διαπεριφερειακών συνεργασιών κ.ά..⁴

2. Βλ. Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση, Θεσμικό Πλαίσιο, Αναπτυξιακά Προγράμματα και Παγκοσμιοποίηση*, Αθήνα, 2002, σ. 192 επόμεν. Άλλα θέματα περί παγκοσμιοποίησης βλ. στο: Βεργ. GUILLOCHON: *Globalisation*. Larousse. Paris, 2006, p. 7.: «Η παγκοσμιοποίηση ορίζει το σύνολο των φαινομένων, τα οποία προκύπτουν από το διαρκώς μεγαλύτερο άνοιγμα των οικονομικών σε εμπορεύματα και κεφάλαια από το εξωτερικό...».

3. Κατά την άποψη του J. A. SCHUMPETER η καινοτομία εν γένει ορίζεται «ως δημιουργική καιταστροφή». Βλ. J. A. SCHUMPETER: *Capitalisme, Socialisme et Democratie* N.Y. 1842, p. 381.

4. Βλ. P.N. RASMUSSEN: *Ευρώπη και μία Νέα Παγκόσμια Τάξη. (Μετάφρ.)*. Αθήνα, 2004, σ. 17.

Εάν τεθεί το ερώτημα κατά πόσον οι αναφερθέντες στόχοι είναι επιτεύξιμοι εντός συντόμου χρονικού ορίου, η επ' αυτού απάντηση μάλλον δεν θα είναι επιθυμητή, δεδομένων των ισχυουσών αυτή την περίοδο παγκοσμίων και διεθνών καταστάσεων επί πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού πεδίου, όπως π.χ. η πολιτική κατάσταση σε πολλά σημεία του Πλανήτη είναι ιδιαιτέρως ρευστή, επισφαλής και ευμετάβολη, εγκυμονούσα «εκρήξεις» και τοπικές συρράξεις, η οικονομική κατάσταση προοιωνίζεται στο άμεσο μέλλον κατωτέρα των προσδοκιών.⁵

Γ. Βιώσιμη ανάπτυξη και Ευρωπαϊκές Στρατηγικές

Υπό το καθεστώς των Συνθηκών,⁶ οι οποίες διέπουν την λειτουργία της, Συνθήκες Μάαστριχτ (1993), Άμστερνταμ (1999), Νίκαιας (2003), Ρώμης (2004, μη ολοκληρωθείσα διαδικασία θέσπισης Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και της επικείμενης Διακήρυξης της Λισσαβώνας (2007), η Ευρωπαϊκή Ένωση, καίτοι μαστίζεται υπό σειράς σημαντικών προβλημάτων⁷ «απετόλμησε» την υιοθέτηση καινοτόμων προσεγγίσεων όπως αυτή της βιώσιμης ανάπτυξης, ανεξαρτήτως κόστους «σύμπτωσης» με τις «επιταγές» της, παρά τις αυξανόμενες ενστάσεις για την ανάγκη αποδοχής ενός «εναλλακτικού προτύπου ανάπτυξης» (π.χ. Ευρωπαίοι Οικονομολόγοι: Μνημόνιο για μία Εναλλακτική Οικονομική Πολιτική στην Ευρώπη κ.ά.).

Ενδεικτικώς:

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1993) «διαπνέεται» από τις αντιλήψεις, οι οποίες έχουν διακηρυχθεί υπό των διαφόρων Συνόδων και Διασκέψεων του Ο.Η.Ε., (όπως αυτές ήδη έχουν καταγραφεί προηγουμένως), ενώ άλλη Συνθήκη, όπως εκείνη του Άμστερνταμ (1999), ανέδειξε την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης ως σημαντικό στοιχείο της εν γένει Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Η Ένωση θα επιδιώξει... την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου, υψηλό επίπεδο απασχόλησης, καθώς και ισόροπη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω (και) της ενδυνάμωσης της οικονομικής και κοινωνικής σύγκλι-

5. Robin BEW: *Ζώνιας την εμπράδυνση. (Μετ.) THE ECONOMIST: The World in 2004. London, 2004, σ. 10* επόμ. INTERNET: <http://www.theworldin.com>.

6. *Περί των Συνθηκών* βλ.: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. ΒΛΑΣΣΗΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Α΄*. Αθήνα, 1996. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Η Συνθήκη για την θέσπιση του Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ρώμη/Αθήνα, 2004*. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Νέα έκδοση. Αθήνα, 2006*.

7. *Όπως ευστόχος έχει παρατηρηθεί υπό πολλών Ανωτάτων Θεσμικών Παραγόντων της Ε.Ε. (π.χ. Πρόεδρος J. M. BARROSO, Επίτροπος επί Θεμάτων Ανταγωνισμού N. CROUSS κ.ά.), αλλά και εγκύρων Αναλυτών (π.χ. P. ENGARIO, C. MATLACK, G. ENDMONDSON, I. ROWLEY, C. BARRACLOUCH, M. KLINE, W. ROSTON, R. TIPLADY - Buss. Week, Jan. 2005-)* τα «παλαιά» Μέλη της Ε.Ε. ιαλιζονται από χρόνια προβλήματα - χαμηλή ανταγωνιστικότητα, ελλείμματα, προβληματικές αγορές εργασίας, λαθρομετανάστευση κ.ά. - ενώ τα «νέα» Μέλη δεν είναι στην πλειονότητά τους έτοιμα και ικανά να προβούν σε διαρθρωτικές αλλαγές, προσβλέπουν στα κοινοτικά κονδύλια ως σανίδα σωτηρίας τους, τα ελλείματά τους είναι μεγαλύτερα από τα προβλεπόμενα από το 1-σχόν Σύμφωνο Σταθερότητας (οι 6 από τις 10 νέες Χώρες Μέλη), όλες οι νέες Χώρες Μέλη εμφανίζουν συρρικνωμένες εξαγωγές, λόγω της συνεχιζόμενης για μεγάλη χρονική περίοδο θεματικής ανατίμησης του ευρώ, ιδίως έναντι του δολαρίου Η.Π.Α. κ.ά.. Βλ. άλλα στοιχεία στο: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Οι Ελληνικές Ιδιωτικές Επενδύσεις σε Χώρες των Βαλκανίων και το Ε.Σ.Ο.Α.Β. Αθήνα, 2005, σ. 12* επόμ.

σης... Για να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας...».⁸

Περαιτέρω, η Συνθήκη του Άμστερνταμ⁹ προβλέπει την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων, (όπως αυτές έχουν ήδη επισημανθεί (και) υπό των Συνόδων και Διασκέψεων του Ο.Η.Ε.), στις Κοινοτικές Πολιτικές και Δράσεις, με τελικό στόχο την «παραγωγή» ισόρροπης, αρμονικής και βιώσιμης/αειφόρου ανάπτυξης, ακολουθούσα σχετικές αποφάσεις της Συνόδου του Κάρντιφ (1998), (η οποία έθεσε τις βάσεις για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στα πλαίσια των Τομεακών Πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Υπό το αυτό πνεύμα εκφορούνται το ΣΤ' Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι αποφάσεις της Διακυβερνητικής Διάσκεψης της Βιέννης (1998).

Πέραν αυτών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απεφάσισε (Μάρτιος 2000, Λισσαβόνα) να καταστεί η Ευρώπη «η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία στον κόσμο, βασισμένη στην γνώση και ικανή να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλλίτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή» (μέχρι το έτος 2010).

Ακολούθησε τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους κατά την Σύνοδο της Νίκαιας η υιοθεσία υπό της Ε.Ε. της Κοινωνικής Πολιτικής Ατζέντας, η οποία, εκτός των άλλων ρυθμίσεων, προβλέπει την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβλημάτων στις Οικονομικές της Πολιτικές.

Η επακολουθήσασα Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Γκέτεμποργκ (Απρίλιος 2001) «υιοθέτησε» την Α' Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη,¹⁰ μεταξύ των στόχων της οποίας συγκαταλέγονται η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, η μείωση των ζημιών επί της βιοποικιλότητας κ.ά..

Τις αρχές της ως άνω Α' Στρατηγικής απεδέχθη και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν (Δεκέμβριος 2001), το οποίο, πέραν των άλλων, εισήγαγε και την έννοια των περιφερειακών δεικτών. Οι δείκτες αυτοί αξιοποιήθηκαν μεταγενεστέρως για να αξιολογηθεί η εφαρμογή της πολιτικής για την βιώσιμη ανάπτυξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.¹¹

Στη συνέχεια και κατά την διάρκεια των εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Χαλκιδική τον Ιούνιο 2003 (πάντοτε διαρκούσης της Ελληνικής Προεδρίας),¹² διεμορφώθη ένα νέο κείμενο το οποίο εγκρίθηκε, (έπειτα από σειρά νέων διαβουλεύσεων) από

8. E.U., SEC (2001), 517, 27/3/2001, p. 10 Βλ. ακόμη: Μ. ΔΕΚΛΕΡΗΣ: Ο Δωδεκάλογος του Περιβάλλοντος. Εγκύκλιο Βιωσίμου Αναπτύξεως. Αθήναι, 1996, σ. 34. Ε.Ε.: Ασπική αειφόρος ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: πλαίσιο δράσης. Βρυξέλλες, 1998.

9. INSTITUTE FOR REGIONAL DEVELOPMENT AND STRUCTURAL PLANNING: T. MOSS, H. FICHTER: Regional Pathways to Sustainability: Experiences of Promoting Sustainable Development in Structural Funds Programmes in 12 Pilot Regions. EUROPEAN COMMISSION. Brussels, 2000, p. 15.

10. Βλ. λειπομέρειες στο: www.gor.cy.moia.

11. Το Συμβούλιο εξέδωσε την «Δήλωση του Laaken για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης», η οποία περιελάμβανε και έκκληση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να αποκτήσει εσωτερικώς περισσότερη Δημοκρατία, πλέον αποιελεσματικές Πολιτικές και Διοικητικές Διαδικασίες, διαφάνεια σε όλες τις εκφάνσεις λειτουργίας της κ.ά..

12. Βλ. το κείμενο του Συντάγματος της Ευρώπης και σχετικά άρθρα στο: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Επιστ. Υπεύθ.: Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήναι, τ. 32/2003.

τους Αρχηγούς των 15 Κρατών Μελών σε ειδική συνεδρίαση στις Βρυξέλλες τον Ιούνιο 2004 και υπεγράφη στην Ρώμη τον Οκτώβριο του έτους 2004.¹³

Η Συνθήκη περιελάμβανε μεταξύ των στόχων της την προαγωγή της ειρήνης, των αξιών του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της Δημοκρατίας, του Κράτους Δικαίου, της ισότητας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, ακόμη, την ρητή δήλωση, ότι «η Ένωση (θα) εργάζεται για την βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης, με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και την σταθερότητα των τιμών, την άκρως ανταγωνιστική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος».

Εκτός αυτών, στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο η Ένωση (θα) προβάλλει και (θα) προωθεί τις αξίες της και (θα) συμβάλλει στην βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη.

Η Συνθήκη περιελάμβανε ακόμη και ειδικές ρυθμίσεις περί (κοινής) Οικονομικής Πολιτικής: Εγκαθίδρυση και λειτουργία της Εσωτερικής Αγοράς, Ελεύθερη κυκλοφορία των Προσώπων και των Υπηρεσιών, Ελεύθερη κυκλοφορία των Εμπορευμάτων, Οικονομική και Νομισματική Πολιτική, Πολιτικές σε άλλους τομείς, Τομείς επί των οποίων η Ένωση μπορεί να αναλαμβάνει υποστηρικτικές και συντονιστικές ή συμπληρωματικές δράσεις κ.ά..

Η επόμενη αναφορά επί θεμάτων αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης, μετά την ατυχή έκβαση της διαδικασίας κύρωσης της Συνθήκης για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανευρίσκεται το έτος 2005, οπότε αρχίζει η διαδικασία επανεξέτασης της Α' Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη του έτους 2001 (Γκέτεμπουργκ).

Η αναθεωρηθείσα Στρατηγική, μετά μακρά διαδικασία δημοσίου διαλόγου, εγκρίθηκε τελικώς από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Ιούνιο του έτους 2006 και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τα εξής, πέραν της πρόνοιας να εκπονήσει κάθε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ιδιική του Στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη το ταχύτερο δυνατόν στους παρακάτω τομείς:

Προστασία του περιβάλλοντος: διατήρηση της ικανότητας της γης να ευνοεί την ζωή σε όλη της την ποικιλία, την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος και την προώθηση αειφόρων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής.

Κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή: προώθηση μίας δημοκρατικής, υγιούς, ασφαλούς και δίκαιης κοινωνίας, η οποία βασίζεται στην κοινωνική ένταξη και στην συνοχή, σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και την πολιτιστική ποικιλομορφία, διασφαλίζει την ισότητα ανδρών και γυναικών και καταπολεμά κάθε μορφή διάκρισης.

Οικονομική ευημερία: προώθηση μίας ακμάζουσας, καινοτόμου, πλούσιας σε γνώσεις, ανταγωνιστικής και οικολογικώς αποτελεσματικής οικονομίας, η οποία εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ζωής, πλήρη απασχόληση και ποιότητα εργασίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

13. Το κείμενο της Συνθήκης για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και προσέγγιση διαφόρων κρίσιμων νομικών θεμάτων, π.χ. εκείνο της ταύτισης ή μη του συγκεκριμένου Συντάγματος με τα αντίστοιχα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ.ά. βλ. στο: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Η Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Ρώμη/Αθήνα, Οκτώβριος 2004. Βλ. ακόμη: Π. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ: Το Ευρωπαϊκό Σύστημα μεταξύ Νομικού Δόγματος και Πολιτικής. Αθήνα, 2005.

Ανάληψη διεθνών ευθυνών,¹⁴ ενθάρρυνση της εφαρμογής σε παγκόσμιο επίπεδο, δημοκρατικών θεσμών εδραζομένων στην ειρήνη, στην ασφάλεια και στην ελευθερία, προώθηση της σταθερότητας των θεσμών αυτών και ενεργός προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σε όλο τον κόσμο.

Εκ των παρατεθέντων στοιχείων προκύπτει, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, πρωτοπορούσα παγκοσμίως, υιοθέτησε την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και την ενσωμάτωσε εν συνεχεία στις εκάστοτε εν εξελίξει Πολιτικές της.¹⁵

Τελικώς, το πρότυπο της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αυτό συντίθεται από τις επί μέρους νέες στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμποσούνται σε τρεις ισότιμους και ισοκελείς άξονες αλληλεξαρτώμενους και αλληλοσυμπληρούμενους: την οικονομία, την κοινωνική συνοχή και το περιβάλλον.

Τέλος, ρυθμίσεις της νέας Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης της Λισσαβώνας, 2007 δεν αναφέρονται σε συναφή θέματα βιώσιμης ανάπτυξης εν γένει, ενώ θεωρείται βεβαία μελλοντικώς η ανάδειξη του προβλήματος αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών σε Πολιτική της Ένωσης, η διεύρυνση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, «η πολιτικοποίηση» της Ένωσης κ.ά.

14. Βλ. οχεπικώς και: D. SPENCE, G. EDWARDS: *The European Commission*. London, 2006, p. 341.

15. Βλ. και: JENNIFER R., WOZNIAK B.: *The European Commission and European Regional Policy*. Lanham, 2006, p. 37. Βλ. ακόμη και: O.E.C.D.: *Policies to Enhance Sustainable Development*. Paris, 2001, p. 6 et s. Βλ. ακόμη περί «της εμπλοκής» άλλων Διεθνών Οργανισμών επί του θέματος: O.E.C.D.: J. BRAGA DE MACEDO, C. FOY, CHARL. OMAN (Ed.): *D.O' CONNOR: Sustainable Development*. Paris, 2002, p. 77.

Κεφάλαιο Β΄

ΤΑ ΚΕΛΕΥΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ: Η ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ, Ο ΝΕΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ, Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Α. Η διεθνής συγκυρία: Ο ρόλος της Ε.Ε. και των Περιφερειών των Χωρών Μελών

Η νέα διεθνής οικονομική, και όχι μόνον, συγκυρία, η οποία βεβαίως δεν έχει προκύψει «ως κεραυνός εν αιθρία», αλλά ανάγει την «συγκρότησή» της στην προηγηθείσα πενταετία, (εάν όχι και δεκαετία), ωδήγησε (και οδηγεί) σε «μετάλλαξη» του κεντρομόλου Κράτους.

Το Κράτος δυτικού τύπου εννοείται, λειτουργούσε μέχρι προ τινός με βάση κεντρικούς σχεδιασμούς και με οπτική, παρά το τυπικό ένδυμα της Διοικητικής Αποκέντρωσης, ουσιαστικώς «συγκεντρωτική»: η Κεντρική Κυβέρνηση σχεδίαζε, αποφάσιζε, ήλεγχε. Τα άλλα Διοικητικά Επιπέδα είχαν επιφορτισθεί με την τεχνική και μόνον διάσταση να εκτελέσουν καλώς, όσα είχαν αποφασισθεί εν αγνοία τους.

Οι επελθούσες αναπόφευκτες δομικές αλλαγές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και την «ανακάλυψη» άλλων Διοικητικών Επιπέδων, πλην του Κεντρικού, όπως π.χ. των Περιφερειών, οι οποίες καλούνται να διαδραματίσουν πλέον ενεργό ρόλο και στον τομέα της ανάπτυξης, οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής εξικνούμενο από τον σχεδιασμό της, μέχρι και της αναζήτησης πόρων, (πέραν των κρατικών ενισχύσεων¹), μέσω προσέλευσης ξένων κεφαλαίων κ.ά.

Η πραγμάτωση του νέου αυτού ρόλου των Περιφερειών «υποστηρίζεται» με την θέσπιση νέων κανόνων «εμπλοκής» τους σε θέματα, όπως π.χ. εκείνα των επενδύσεων, πρωτίστως των ιδιωτικών, ανεξαρτήτως προέλευσης των κεφαλαίων² τους, είτε εκ της Χώρας υποδοχής τους, είτε εξ άλλων τρίτων Χωρών.

Υπενθυμίζεται, ότι κατά τους συνήθως χρησιμοποιούμενους ορισμούς ως ιδιωτική παραγωγική επένδυση γενικώς θεωρείται³ η δέσμευση οικονομικών πόρων, η οποία γίνεται με την ελπίδα αποκομίδης ωφελειών, που αναμένεται να προκύψουν κατά την διάρκεια μίας σχετικώς μεγάλης μελλοντικής περιόδου, λαμβανομένου σοβαρώς υπ' όψει του ενδεχομένου αποτυχίας του εγχειρήματος.

Εξ άλλης πλευράς, ως άμεση ξένη⁴ παραγωγική ιδιωτική επένδυση θεωρείται (και κατά το FMI και τον OECD) η εμπειρέχουσα μακροπρόθεσμη σχέση, η οποία αντανακλά

1. Βλ. *περί της εννοίας των κρατικών ενισχύσεων*: Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους: Μέρος Δ'.* Αθήναι, Ιούλιος 2008, σ. 29 επόμε.: *επιπρεπόμενες υπό της Ε.Ε. ενισχύσεις de minimis κ.ά.*

2. *Περί της εννοίας του ξένου κεφαλαίου* βλ.: Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα.* Αθήναι, 1996, σ. 63 επόμε.

3. Βλ. *αμέσως προηγούμενη παραπομπή*, σ. 59 επόμε.

4. Βλ. *αμέσως προηγούμενη παραπομπή*, σ. 48 επόμε.

συνεχές ενδιαφέρον μίας εταιρείας/ατόμου κατοίκου μίας οικονομίας (του αμέσου επενδυτού) προς μία άλλη εταιρεία εγκατεστημένη σε Χώρα διαφορετική, με σκοπό την υπ' αυτού άσκηση σημαντικής επιρροής επί της εταιρείας/ατόμου της άλλης οικονομίας.

Υπενθυμίζεται, ότι ωρισμένες Χώρες Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν από μακρού χρόνου θεσπίσει ειδικές ρυθμίσεις περί την διαχείριση επενδύσεων σε επίπεδο Περιφερειών υπό των ιδίων των Περιφερειών (π.χ. η Γαλλία⁵) και τώρα σπεύδουν να ενισχύσουν περαιτέρω αυτό το πλέγμα των ρυθμίσεων, ενώ άλλες, εντός πλαισίων νέων πολιτικών ανάπτυξης, εκχωρούν προς αυτές ευρείες αποφασιστικές αρμοδιότητες και επί οικονομικών θεμάτων.

Πάντως, η τρέχουσα κατάσταση επί του θέματος των αρμοδιοτήτων των Περιφερειακών εν γένει Δομών περί επενδύσεων, καίτοι δεν προσκτάται ομοιογενή εικόνα, οδηγεί σε βάσιμες σκέψεις, ότι αυτές (δηλ. οι Περιφερειακές Δομές) καλούνται «να υποκαταστήσουν» παραδοσιακές δραστηριότητες του άλλοτε κεντρομόλου ισχυρού Κράτους, «να λειτουργήσουν» αντ' αυτού, και, όπου προβλέπονται αιρετές Διοικήσεις τους, αυτές «να χρεωθούν» και το ενδεχόμενο κόστος της αποτυχίας του όλου εγχειρήματος της τοπικής ενδογενούς ή μη ανάπτυξης.

Σε ενδεχόμενη «ένσταση» εάν αυτές οι επί μέρους ρυθμίσεις επί του θέματος κατά Χώρα «συνάδουν» με την φιλοσοφία και τις επί μέρους Πολιτικές⁶ της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταγράφεται εδώ η ευτυχής συγκυρία του συμβατού των σκοπών και στόχων Ένωσης και των επί μέρους Εθνικών επιλογών.

Κατ' αρχάς σημειώνεται, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση «προτρέχουσα των καιρών» και βεβαίως και για σειρά άλλων έχει δημιουργήσει ίδιο σχετικό Όργανο: την Επιτροπή Περιφερειών.

Υπενθυμίζεται, ότι η Επιτροπή Περιφερειών έχει συσταθεί υπό της Συνθήκης του Μάαστριχτ (7/2/1992) και δύναται να θεωρηθεί ο διάδοχος άλλων αναλόγων εγχειρημάτων επί ευρωπαϊκού επιπέδου.

Η σύσταση της Επιτροπής ως αυτονόμου συμβουλευτικού Οργάνου της Ε.Ε. υπογραμμίζει την σημασία της εκπροσώπησης των ΟΤΑ των Χωρών Μελών της Ε.Ε. ενώπιον των άλλων Οργάνων της.

Ως κυρία αποστολή της Επιτροπής καταγράφεται (και υπό το πρίσμα των μεταγενέστερων Συνθηκών) η προώθηση της ιδέας της αποκεντρωμένης διακυβέρνησης εντός των Χωρών Μελών της Ε.Ε.⁷

Εξ άλλης πλευράς, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσμικώς αποφασίσει προσφάτως την εμπλοκή της στην υποστήριξη περιφερειακών αναπτυξιακών εγχειρημάτων, περιλαμβάνοντων τις σχέσεις Επιτροπής και Περιφερειών, τις σχέσεις μεταξύ Περιφερειών του αυτού Κράτους και μεταξύ Περιφερειών διαφόρων Κρατών και τις σχέσεις των υφισταμένων εντός εκάστης Διοικητικής Περιφέρειας (Αναπτυξιακών) Φορέων μεταξύ τους

5. Βλ. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ελλάδα, Άλλες Χώρες Μέλη της Ε.Ε. Τόμος Α', ογδόη έκδ.* Αθήναι, 2005, σ. 129 επόμε.

6. Βλ. Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ, Ι. ΒΛΑΣΣΗΣ, Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Α', Γ' έκδ.* Αθήναι, 2003, σ. 140 επόμε.

7. Βλ. *αμέσως προηγούμενη παραπομπή*, σ. 85 επόμε.

(Ανακοίνωση 675/2006, Πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την επίτευξη οικονομικής αλλαγής»).

Η εν λόγω Πρωτοβουλία υποστηρίζεται υπό του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης προς δύο κατευθύνσεις/σκέλη:

Σκέλος Διαπεριφερειακής Συνεργασίας (Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας) [παράγρ. 3 του άρθρου 7 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006 και Κανονισμός (ΕΚ) 1080 του Ε.Τ.Π.Α. της 25ης Ιουλίου 2006].

Σκέλος συγκρότησης Δικτύου Αστικής Ανάπτυξης του Προγράμματος URBAN.

Η προβλεφθείσα δαπάνη υλοποίησης της Πρωτοβουλίας ανέρχεται στο ποσό των 375.000.000 ευρώ για την περίοδο 2007-2013.

Επισημαίνεται, ότι εντός του πλαισίου της εταιρικής σχέσης Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Περιφερειών, η πρώτη φέρεται διατεθειμένη να ενισχύσει την συνέργεια μεταξύ διαφόρων Πολιτικών της Ένωσης, στοχευουσών αναπτυξιακές δράσεις, αύξηση θέσεων απασχόλησης, αξιοποίηση της κηθείσας εμπειρίας εξ άλλων Πρωτοβουλιών (INTEREG III κ.ά.), ανάπτυξη δικτύων κ.ά.

Η Πρωτοβουλία προβλέπει τέσσερες επί μέρους δράσεις:

- Οικονομικό εκσυγχρονισμό Περιφερειών κατά το διάστημα 2007-2013 μέσω προσέλκυσης επενδύσεων, συνεκτίμησης κατά την ανάληψη οικονομικών δραστηριοτήτων της εδαφικής διάστασης, διάχυσης της καινοτομίας κ.ά.

- Επιλογή «λογικών» πρακτικών περιφερειακής ανάπτυξης, διευκόλυνση της ανταλλαγής τεχνογνωσίας.

- Εγκαθίδρυση διαύλων επικοινωνίας μεταξύ Επιτροπής, Προγραμμάτων και Δικτύων της Ένωσης και θέσπιση του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία 2007-2013».

- Εισαγωγή μηχανισμού «Ταχείας Διαδικασίας»: Η Επιτροπή θα συνεργάζεται με Δίκτυα Εθελοντών εκ δέκα πέντε έως είκοσι Περιφερειών και επί συγκεκριμένων θεμάτων και νέων καινοτόμων ιδεών.

Υπενθυμίζεται, ότι η Πολιτική Συνοχής της Ένωσης στηρίζει καινοτόμες δράσεις διττώς: Προβλέπει ειδικές σχετικές χρηματοδοτήσεις μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Ευνοεί την ανάπτυξη Συστήματος Περιφερειακής Διακυβέρνησης,⁸ βασιζομένου στην Εταιρική Σχέση των Μερών, στην Στρατηγική Ανάπτυξής τους, στον Προγραμματισμό Κοινών Δράσεων, στην Παρακολούθησή τους και στην Αξιολόγησή τους.

Εξ άλλου, τα θέματα, τα οποία είναι δυνατόν να υπαχθούν στον μηχανισμό «ταχείας Διαδικασίας» έχουν ομαδοποιηθεί σε 30 Ειδικούς Τομείς Πολιτικής:

Ανασυγκρότηση Περιφερειών υψηλού βαθμού εξάρτησης από παραδοσιακούς κλάδους. Προώθηση επιχειρηματικότητας. Βελτίωση προσαρμοστικότητας των Περιφερειών. Βελτίωση ποιότητας ατμοσφαιρικού αέρα. Μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλής κατανάλωσης άνθρακα. Βελτίωση ποιότητας της ύδρευσης και της επεξεργασίας του ύδατος. Ολοκληρωμένες Πολιτικές για τις αστικές μεταφορές. Ταχύτερη εμπορική αξιοποίηση καινοτόμων ιδεών. Συστήματα Εκπαίδευσης. Διαχείριση της μετανάστευσης. Επιδίωξη επίτευξης αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Στήριξη της οικονομικής διαφοροποίησης αγροτικών περιοχών κ.ά.

8. Βλ. γενικώς: A. - P. LAISSY: *Regions: Shairing excellence. Brussels, 2008.*

B. Οι ρυθμίσεις των επί μέρους Χωρών

Αυστρία

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία.

Έκταση: 83.856 τ.χ.

Πληθυσμός: 8.400.000 κάτοικοι.

ΑΕΠ 2005: 366.000.000.000 ευρώ⁹

ΑΕΠ 2008 (εκτίμηση): 380.000.000.000 ευρώ.

Διοικητική οργάνωση του Κράτους: Τρία επίπεδα:

Ομοσπονδιακές Υπηρεσίες.

Κρατίδια.

Τοπικές Δομές: Δήμοι, Πόλεις ειδικού καθεστώτος Διοίκησης.

Το επίπεδο των Κρατιδίων προσιδιάζει προς τον θεσμό της Περιφέρειας, με την έννοια που αυτός απαντάται σε άλλες Χώρες.

Τα Κρατίδια διαθέτουν ίδια Βουλή και Κυβέρνηση με ποικίλλες αρμοδιότητες,¹⁰ όπως: οικονομία, φορολογία, χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό περιφερειακή ανάπτυξη κ.ά.

Επίσης, συντάσσουν ίδιο προϋπολογισμό βάσει εσόδων εξ επιχορηγήσεων, εκ φόρων κ.ά.

Δεν απαντάται ειδικότερη νομοθεσία σε επίπεδο κρατιδίων επί θεμάτων επενδύσεων, ισχύουσας εν προκειμένω της αντίστοιχης εθνικής εμβέλειας, η οποία κρίνεται ιδιαίτερος ελκυστική.

Υπενθυμίζεται, ότι με βάση στοιχεία διαφόρων Οίκων Αξιολόγησης η Αυστρία κατατάσσεται στη ομάδα των δέκα πλέον επενδύσεων.¹¹

Τέλος, σημειώνεται, ότι τα Κρατίδια συμμετέχουν στο Πρόγραμμα «Συμπλέγματα Επιχειρήσεων» CLOE, (CLUSTERS LINKED OVER EUROPE), περί των οποίων έγινε ήδη λόγος, όπως επίσης και σε άλλες συναφείς δράσεις της Ε.Ε. (REGINS, REGIOSUSTAIN).

Εν σχέσει με την εξέλιξη της διεθνούς διάστασης των οικονομικών δραστηριοτήτων των Περιφερειών της Χώρας σημειώνονται τα εξής:

Εισαγωγές πάσης μορφής

Έτος βάσης 2000: 100

2001: 106.3, 2002: 105.6, 2003: 112.3, 2004: 123.0, 2005: 130.6, 2006: 139.4.

Εξαγωγές πάσης μορφής

Έτος βάσης 2000: 100

2001: 107.8, 2002: 113.5, 2003: 117.1, 2004: 129.8, 2005: 137.3, 2006: 148.6.

Βέλγιο

Κοινοβουλευτική Μοναρχία.

Έκταση: 32.528 τ.χ.

Πληθυσμός: 10.200.000 κάτοικοι.

ΑΕΠ 2005: 432.000.000.000 ευρώ.

9. Οι αναφορές στο ΑΕΠ του έτους 2005 για όλες τις εξεταζόμενες Χώρες αναφέρονται στο: *THE ECONOMIST*. London, Dec. 2005 (Economist Intelligence Unit).

10. *THE FEDERAL CONSTITUTION ACT/BGBl. N. 205/1967: ART. 95, 101.*

11. Ομοίως και οι υποβληθείσες εκτιμήσεις του Γραφείου Εμπορικού Ακολουθού της Ελληνικής Πρεσβείας στην Αυστρία στο *Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων*.

ΑΕΠ 2008 (εκτίμηση): 465.000.000.000 ευρώ.

Τρείς Εθνολογικές και Διοικητικές Περιφέρειες.

Εκάστη Περιφέρεια διαθέτει ίδια Όργανα Διοίκησης.

Περιφέρεια Βρυξελλών: Περιφερειακό Συμβούλιο (75 Αιρετά Μέλη) και Εκτελεστικό Σώμα (5 Μέλη, 3 Περιφερειακοί Υπουργοί).

Περιφέρεια Φλαμανδίας: Περιφερειακό Συμβούλιο (185 Αιρετά Μέλη) και Εκτελεστικό Σώμα (11 Αιρετά Μέλη κατ' ανώτατο όριο).

Περιφέρεια Βαλλωνίας: Προβλέπονται δύο Περιφερειακά Συμβούλια και δύο Εκτελεστικά Σώματα, ανά ένα για την Κοινότητα και την Περιφέρεια.

Έκαστο Συμβούλιο σύγκαιται εξ 104 Αιρετών Μελών, ενώ έκαστο Σώμα απαρτίζεται εξ 6 (Αιρετών) Υπουργών.

Οι αρμοδιότητες των Περιφερειών ορίζονται υπό του Συντάγματος (τελευταία -τέταρτη- τροποποίηση του έτους 1993) και υπό ειδικού Διατάγματος του έτους 1980,¹² είναι δε κατά κανόνα αποκλειστικές, πλην μικρού αριθμού ασκουμένων υπό της Κεντρικής Διοίκησης και κατά παραχώρησή της υπό Περιφερειών.

Μεταξύ των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων αναφέρονται εκείνες επί θεμάτων χωροταξίας, περιβάλλοντος, οικονομίας, δημοσίων έργων, μεταφορών, επιστημονικής έρευνας και εκ των συντρεχουσών μετά της Κεντρικής Διοίκησης της φορολογίας και αγροτικής/ενεργειακής και πολιτικής απασχόλησης.

Τα έσοδα των Περιφερειών προέρχονται εκ κρατικών επιχορηγήσεων, περιφερειακών φόρων, τελών δανείων κ.ά., αλλά και εκ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κατανομή ενισχύσεων εκ της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ανατεθεί στις Περιφέρειες.

Οι Περιφέρειες θεσπίζουν επί μέρους πολιτικές επενδυτικών κινήτρων, παρέχουσες επιχορηγήσεις σε εγκαθιστάμενες εντός των διοικητικών ορίων δικαιοδοσίας τους επιχειρήσεις.

Μεταξύ των κινήτρων περιλαμβάνονται χρηματοδοτικά, μειώσεις επιτοκίων δανεισμού κ.ά.

Το μέγιστο ποσοστό οικονομικής ενίσχυσης είναι 21% του κεφαλαίου της ενισχυόμενης επένδυσης.

Ενδεικτικώς κατά Περιφέρεια τα ισχύοντα κίνητρα είναι τα εξής ανεξαρτήτως της καταγωγής των κεφαλαίων της επένδυσης εκ του εσωτερικού ή εκ Τρίτης Χώρας:

Περιφέρεια Βρυξελλών

Επιχορήγηση κτηριακών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού, έρευνας, εισαγωγής νέων τεχνολογιών, προστασίας περιβάλλοντος, ορθολογικής διαχείρισης υδάτων, αξιοποίησης ενεργειακών πόρων κ.ά.

Κάλυψη δαπανών έως ποσοστού 50% διεξαγωγής βιομηχανικής έρευνας.

Κάλυψη δαπανών κατάρτισης και επιμόρφωσης Προσωπικού Επιχειρήσεων.

Φορολογικές ελαφρύνσεις εν γένει και ειδικό ευνοϊκό καθεστώς φορολογίας νέων Επιχειρήσεων.

Προς εξυπηρέτηση και υποστήριξη των νέων επενδυτών λειτουργεί στις Βρυξέλλες ειδική Υπηρεσία (BEA).

12. E.U.: COMMITTEE OF THE REGIONS: Strengthening regional and local Democracy in the E.U. Vol. I, Brussels, 2004, p. 27.

Περιφέρεια Φλαμανδίας

Προβλέπονται τα ακόλουθα κίνητρα:

Οικονομικές ενισχύσεις σε λειτουργούσες Επιχειρήσεις ύψους μέχρι 8.000.000 ευρώ, αναλόγως τόπου εγκατάστασης, αντικειμένου δραστηριότητας κ.ά.

Φορολογικές απαλλαγές, ιδίως για Επιχειρήσεις υιοθετούσες νέες τεχνολογίες και τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον.

Καλύψεις δαπανών κατάρτισης Προσωπικού.

Κάλυψη δαπανών έρευνας και εισαγωγής νέων τεχνολογιών (λειτουργεί και σχετικό Ίδρυμα Προώθησης της Καινοτομίας μέσω Έρευνας και Τεχνολογίας). Τα σχετικά ποσοστά κάλυψης δαπανών ανέρχονται έως 50% επί ερευνητικών δραστηριοτήτων, 25% επί καινοτόμων δράσεων κ.ά.

Περιφέρεια Βαλλωνίας

Προβλέπονται τα ακόλουθα επενδυτικά κίνητρα:

Επιχειρήσεις εγκαθιστάμενες σε ειδικές ζώνες ενισχύονται σε ποσοστό έως 40% του συνολικού κόστους της επένδυσης.

Καλύπτονται δαπάνες ίδρυσης νέων Επιχειρήσεων, κτηριακών εγκαταστάσεων, αγοράς νέου εξοπλισμού, αγοράς οχημάτων άνευ των τεσσάρων τόνων.

Καλύπτονται δαπάνες έρευνας μέχρι ποσοστού 70% του συνολικού κόστους, λαμβανομένων υπ' όψει του καινοτόμου της έρευνας, των αναμενομένων αποτελεσμάτων της κ.ά.

Καλύπτονται δαπάνες επιδομάτων προς εργαζόμενους, επαγγελματικής κατάρτισής τους κ.ά.

Λειτουργούν ειδικοί Φορείς προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων:

Περιφερειακές Εταιρείες Επενδύσεων (Sociétés Régionales d' Investissement), περί των οποίων γίνεται λόγος εν συνεχεία (Κεφάλαιο Γ', Επίλογος).

Γραφείο Ξένων Επενδυτών (O.F.I.).

Υπηρεσία Εξαγωγών εκ της Περιφέρειας (AWEX).

Ένωση Επενδυτών Περιφέρειας Βαλλωνίας (ASRIW).

Πέραν αυτών, σημειώνεται, ότι δύο περιοχές του Βελγίου, Λιέγης και Λιμβούργου, μετέχουν σε κοινή δράση ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής, (τμήματα Χωρών Βελγίου, Γερμανίας, Ολλανδίας), την EUROREGIO, στα πλαίσια του Προγράμματος INTEREG IIIA της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διαπεριφερειακή διασυνοριακή αυτή δράση καλύπτει ασφαλιστικές εταιρείες, νοσοκομεία, Τοπικές Υπηρεσίες Υγείας κ.ά.

Εν σχέσει με την εξέλιξη της διεθνούς διάστασης των οικονομικών δραστηριοτήτων των Περιφερειών της Χώρας σημειώνονται τα εξής:

Εισαγωγές πάσης μορφής

Έτος βάσης 2000: 100

2001: 103.8, 2002: 109.1, 2003: 108.1, 2004: 119.5, 2005: 133.3, 2006: 145.9.

Εξαγωγές πάσης μορφής

Έτος βάσης 2000: 100

2001: 104.2, 2002: 112.1, 2003: 110.8, 2004: 121.0, 2005: 131.8, 2006: 143.3.

Τέλος, σημειώνεται, ότι η ακολουθούμενη υπό του Βελγίου πολιτική προσέλκυσης ξένων άμεσων επενδύσεων και ενίσχυσης εν γένει της επιχειρηματικής δραστηριότητας

κρίνεται ως ιδιαίτερος επιτυχής, του ρόλου των Περιφερειών εκτιμouμένου ως ιδιαίτερος σημαντικού.¹³

Γαλλία

Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

Έκταση: 549.000 τ.χ.

Πληθυσμός: 62.000.000 κάτ.

ΑΕΠ 2005: 2.530.000.000.000 ευρώ.

ΑΕΠ 2008 (εκτίμηση): 2.600.000.000.000 ευρώ.

Αποκεντρωτικό Διοικητικό Σύστημα:

Ηπειρωτική Γαλλία, Τέσσερα Υπερπόντια Εδάφη: Nouvelle-Caledonie, Polynesie Française, Wallis-et-Futuna, Εδάφη Αυστραλίας και Ανταρκτικής, δύο Αυτοδιοικήσεις με ειδικό καθεστώς (Mayone και Saint Pierre-et-Miquelon).

Περιφέρειες: 26:

Πειρωτική Γαλλία: 21.

Κορσική: 1.

Υπερπόντια Εδάφη: 4.

Αποστολή της Περιφέρειας είναι η ανάπτυξη της γεωγραφικής περιοχής δικαιοδοσίας της: οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική.

Οικονομικοί πόροι: τοπικοί φόροι, επιχορηγήσεις υπό του Κράτους, πόροι εκ των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε.

Σε επίπεδο Περιφερειών λειτουργούν Ειδικές Υπηρεσίες και Μηχανισμοί προσέλκυσης και ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων, είτε εκ Γαλλίας, είτε εξ άλλων Χωρών.

Συνήθως, οι οικονομικές ενισχύσεις συμφωνούνται μεταξύ του Προέδρου του Περιφερειακού Συμβουλίου και των Ενδιαφερομένων Επενδυτών, ενώ το ύψος τους εξαρτάται εκ διαφόρων παραμέτρων, όπως π.χ. τον αριθμό των δημιουργούμενων θέσεων εργασίας κ.ά.

Περί όλων αυτών γίνεται λόγος εν συνεχεία, Κεφάλαιο Γ', Επίλογος.

Ιρλανδία

Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

Έκταση: 70.284 τ.χ.

Πληθυσμός: 4.300.000 κάτ.

ΑΕΠ 2005: 228.000.000.000 ευρώ.

ΑΕΠ 2008 (εκτίμηση): 240.000.000.000 ευρώ.

Αποκεντρωτικό Διοικητικό Σύστημα: Κεντρική Διοίκηση, Περιφέρειες, δύο Επίπεδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Κομητείες, Δήμοι).

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων των Περιφερειών συγκαταλέγονται εκείνες της Διαχείρισης Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, της επίβλεψης της αξιοποίησης των πόρων εκ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Συνοχής και των Διαρθρωτικών Ταμείων κ.ά.

Τα ποσά τα οποία προβλέπονται ετησίως για την επιχορήγηση άμεσων ξένων επενδύσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται στην Ιρλανδία, είναι ιδιαίτερος σημαντικά.

Σημειώνεται, ότι εφαρμόζεται πλέγμα κινήτρων (π.χ. χαμηλή φορολογία των επιχειρήσεων) για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, η δε Ιρλανδία εθεωρείτο μέχρι

13. Βλ. άλλα στοιχεία στο: www.investinFlandres.com

πρό τινός ως ο σημαντικότερος προορισμός άμεσων ξένων επενδύσεων, τόσον εκ Χωρών¹⁴ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον και εξ άλλων Χωρών, όπως π.χ. Η.Π.Α.

Άλλα στοιχεία παρατίθενται εν συνεχεία, Κεφάλαιο Γ', Επίλογος.

Ιταλία

Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

Έκταση: 301.000 τ.χ.

Πληθυσμός: 58.100.000 κάτ.

ΑΕΠ 2005: 2.090.000.000.000 ευρώ.

ΑΕΠ 2008 (εκτίμηση): 2.100.000.000.000 ευρώ.

Αποκεντρωτικό Διοικητικό Σύστημα.

Περιφέρειες: 20. Ανομοιογενές Διοικητικό Σύστημα.

Αρμοδιότητες Περιφερειών:

Προβλέπονται υπό του Συντάγματος.

Πόροι:

Οι Περιφέρειες διαθέτουν οικονομική αυτοτέλεια.

Οι Περιφέρειες εντός των πλαισίων της εκάστοτε κεντρικής πολιτικής έχουν την ευχέρεια εισαγωγής μηχανισμών κινήτρων προσέλκυσης επενδύσεων, εκ της Χώρας, εξ άλλων Χωρών.

Ενδεικτικώς αναφέρεται, ότι π.χ. η Περιφέρεια Abruzzo παρέχει κίνητρα για ΜΜΕ, η Περιφέρεια Basilicata επιχορηγεί έως 50% του κόστους ωρισμένων επενδύσεων, η Περιφέρεια Lombardia αξιοποιεί πλήθος κινήτρων προς επιχειρήσεις Ε και Τ κ.ά.

Σουηδία

Συνταγματική Κοινοβουλευτική Μοναρχία.

Έκταση: 449.964 τ.χ.

Πληθυσμός: 9.250.000 κάτ.

ΑΕΠ 2005: 450.000.000.000 ευρώ.

ΑΕΠ 2008 (εκτίμηση): 470.000.000.000 ευρώ.

Το Διοικητικό Σύστημα της Χώρας στηρίζεται στην «αρχή» της ισχυρής Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Περιφέρειες: 2 (από το έτος 2002).

Αρμοδιότητες:

Χάραξη στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης, διαχείριση οικονομικών ενισχύσεων, σχεδιασμός πολιτικής μεταφορών, ενεργός συμμετοχή στην εκπόνηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της Χώρας κ.ά.

Πόροι:

Τοπικοί φόροι, κρατικές ενισχύσεις.

Η νέα οργάνωση των Περιφερειών δίνει προτεραιότητα στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων (μέσω εφαρμογής πλέγματος κινήτρων) και την εμπέδωση «φιλικού κλίματος» από πλευράς Τοπικών Δομών για τους Επενδυτές (ελαχιστοποίηση διοικητικών διαδικασιών, έμφαση στην υποστηρικτική έρευνα και στην εισαγωγή καινοτομιών, επιμόρφωση του διαθέσιμου Ανθρώπινου Δυναμικού κ.ά.).

Άλλα στοιχεία βλ. εν συνεχεία, Κεφάλαιο Γ', Επίλογος.

14. Βλ. *εκτενή παράθεση των σχετικών στοιχείων στο: Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήναι, 1996, σ. 162 επόμεν.*

Κεφάλαιο Γ΄ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εκ των παρατεθέντων στοιχείων, αλλά και άλλων, τα οποία προέκυψαν κατά την διάρκεια της σχετικής πρόσφατης επιτόπιας έρευνάς μου στις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες, είναι δυνατή η παράθεση μερικών σκέψεων/προτάσεων, προς τυχόν ενδιαφερομένους, Πολιτικά/Διοικητικά Στελέχη και Ιδιώτες Επενδυτές, εν σχέσει με στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων, ιδίως σε επίπεδο Τοπικών Δομών, της Περιφέρειας πρωτοστατούσης στην προκειμένη περίπτωση.

Κρίνεται ευκαία η δημιουργία Περιφερειακών Εταιρειών Επενδύσεων (Sociétés Régionales d' Investissements), χρηματοδοτούμενων υπό του Κράτους, όπως οι λειτουργίες στο Βέλγιο.

Οι Εταρείες αυτού του τύπου:

- Λειτουργούν ως Τράπεζες Επενδύσεων, επί σκοπώ υποστήριξης Ιδιωτών Επενδυτών για την πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων και για την εξυγίανση τυχόν προβληματικών ιδιωτικών επιχειρήσεων.

- Υποστηρίζουν τεχνικώς την προώθηση οικονομικών ενισχύσεων εκ μέρους του Κράτους προς Ιδιώτες Επενδυτές.

- «Εμπλέκονται» στην υλοποίηση της Εθνικής Βιομηχανικής Πολιτικής σε επίπεδο Περιφερειών.

Προτείνεται η συγκρότηση (είτε Κρατικών), είτε Αυτοδιοικουμένων Ειδικών Υπηρεσιών και Μηχανισμών προσέλκυσης και ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων και ιδίως ξένων σε Περιφερειακό Επίπεδο, κατά την ακολουθούμενη στην Γαλλία σχετική Πρακτική (D. 82/379/1982, D. 82/754/1982).

Οι εν λόγω Υπηρεσίες θα έχουν την ευχέρεια να διαπραγματεύονται οικονομικές ενισχύσεις από πλευράς Κράτους ή Αυτοδιοικουμένου Οργανισμού προς Ιδιώτες Επενδυτές, επενδύοντες εντός των διοικητικών ορίων δικαιοδοσίας τους και υπό προϋποθέσεις, τις οποίες θα προκαθορίζουν οι ίδιες.

Πέραν αυτών, οι Τοπικές Δομές πρέπει να έχουν την δυνατότητα να ιδρύουν Τοπικές Εταιρείες Μεικτής Οικονομίας (κατά το γαλλικό πρότυπο).

Κρίνεται αναγκαία η μελέτη θεσμών, όπως τα Περιφερειακά Γραφεία Ανάπτυξης (Regional Development Agencies Act, 1998, 1999, 2000) του Ηνωμένου Βασιλείου.

Τα εν λόγω Γραφεία διοικούνται υπό Διοικητικού Συμβουλίου, εκ Μελών διοριζομένων υπό του Υπουργού Περιβάλλοντος, Μεταφορών και Περιφερειών και Εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Επιχειρηματιών, των Εργαζομένων κ.ά.

Μεταξύ των (πέντε) βασικών αρμοδιοτήτων των Γραφείων συγκαταλέγονται η οικονομική ανάπτυξη, η προώθηση των εν γένει ιδιωτικών επενδύσεων εντός της περιοχής διακαιοδοσίας τους κ.ά.

Η εμπειρία της Ιρλανδίας ίσως θα έπρεπε να τύχει ιδιαίτερης προσοχής δεδομένου, ότι η δυνατότητα των Περιφερειών της να καταρτίζουν τα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης τους έχει παραγάγει θετικά αποτελέσματα στον τομέα προσέλκυσης ξένων ιδιωτικών επενδύσεων, αφού η κάθε Περιφέρεια, εντός των πλαισίων αυτών των Προγραμμάτων έχει την ευχέρεια να διαπραγματεύεται το ποσοστό επιδότησης νέων επενδυτικών δραστηριοτήτων απ' ευθείας με τους ενδιαφερομένους.

Προς υποβοήθηση της ανάπτυξης προβληματικών περιοχών, παραμεθορίων, ορεινών, νησιωτικών, κρίνεται ευκαία η δημιουργία Δημοσίων Περιφερειακών Εταιρειών, προς υποστήριξη τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, κατά τα ισχύοντα στην Σουηδία.

Αποστολή αυτών των Εταιρειών θα είναι η συμμετοχή στο κεφάλαιο προβληματικών επιχειρήσεων, η επιχορήγηση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, η ad hoc παροχή συμβουλών και υπηρεσιών management κ.ά.

Εάν διατυπωθεί η ένσταση περί της αναγκαιότητας ή μη σύστασης νέων μορφωμάτων επί σκοπώ προσέλκυσης ιδιωτικών και ιδίως άμεσων ξένων επενδύσεων στις 13 Ελληνικές Περιφέρειες, όταν ήδη έχουν θεσμοθετηθεί σε αυτές Ταμεία Περιφερειακής Ανάπτυξης, η απάντηση «κλίνει» υπέρ της σύστασης, με βάση τα ακόλουθα στοιχεία:

Στις περισσότερες Περιφέρειες δεν λειτουργούν τα Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης, καίτοι η σύστασή τους προβλέπεται υπό του Ν. 2218/1994 ως Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου.

Οι προτεινόμενες Εταιρείες, κατά τα αναφερόμενα πρότυπα άλλων Χωρών, είναι μορφώματα πλέον ευέλικτα εν συγκρίσει με τα προβλεπόμενα Ταμεία στις Ελληνικές Περιφέρειες, δυνάμενες να προβαίνουν σε άμεσες παρεμβάσεις σε περιπτώσεις αναγκαιών αναθεωρήσεων αποφάσεών τους.

Οι Εταιρείες λειτουργούν με κριτήρια, εντελώς διάφορα εκείνων των Στελεχών του Δημοσίου και (θεωρητικώς) δεν είναι δέσμες αγκυλώσεων και φόβου πολιτικού κόστους των επιλογών τους.

Οι Εταιρείες έχουν μεγαλύτερη ευελιξία σύναψης δανείων εκ πηγών του Εσωτερικού ή του Εξωτερικού, π.χ. της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Εξ άλλης πλευράς σημειώνεται, ότι οι Ελληνικές Περιφέρειες (και τα Ταμεία τους) δεν έχουν εξοπλισθεί με ιδιαίτερες ουσιαστικές αρμοδιότητες επί του θέματος της προσέλκυσης ιδιωτικών άμεσων παραγωγικών επενδύσεων εκ της ενδοχώρας ή εκ του εξωτερικού, περιοριζόμενες στην αξιολόγηση επενδυτικών δραστηριοτήτων μικρού μεγέθους.

Ως εκ τούτου η ανάγκη θεσμοθέτησης νέων λειτουργιών επί θεμάτων ιδιωτικών επενδύσεων εν γένει σε επίπεδο Περιφέρειας καθίσταται υπέρ αναγκαία, όπως άλλως τε, είναι υπέρ αναγκαία και η εισαγωγή του θεσμού του Αιρετού Περιφερειάρχη, παραλλήλως προς τον διοριζόμενο σήμερα από την εκάστοτε Κυβέρνηση.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Ελληνική

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Α' (περίοδος 1952-1972). Αθήνα, 1981.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Β' (περίοδος 1972-1978). Αθήνα, 1982.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τ. Γ' (περίοδος 1978-1982). Αθήνα, 1982.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης: η ελληνική εμπειρία των τελευταίων τριάντα χρόνων και οι ειδικότερες ρυθμίσεις για τις ιδιωτικές επενδύσεις. Αθήνα, Α' έκδ. Ιούνιος 1984, Β' ανατ. Σεπτέμβρ. 1984.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Β'. Ρώμη, Αθήνα, 2004.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμ. Γ'. Αθήνα, 2006.

ΒΛΙΑΜΟΣ Σπ.: Ο χαρακτήρας του Ελληνικού Περιφερειακού Προβλήματος: Παρουσίαση και Ανάλυση. Αθήνα, 1984.

ΔΕΚΛΕΡΗΣ Μ.: Ο Δωδεκάλογος του περιβάλλοντος: Εγκόλπιο Βιωσίμου Αναπτύξεως. Αθήνα, 1996.

Β. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήνα, 1996.

Β. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση, Θεσμικό Πλαίσιο, Αναπτυξιακά Προγράμματα και Παγκοσμιοποίηση. Αθήνα, 2002.

Β. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ, Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε Χώρες της Βαλκανικής και το Ελληνικό Σχέδιο Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων. Αθήνα, 2005.

Δ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους. Μέρη Α', Β', Γ', Δ'. Αθήνα, 2007, 2008.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ: Τριμ. έκδοση. Επιστ. Υπεύθ. Καθηγητής Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήνα, τεύχη 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008.

ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.: Η οικονομική της αναπτύξεως. Αθήνα, ά.χ.

ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ Π.: Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα μεταξύ Νομικού Δόγματος και Πολιτικής. Αθήνα, 2005.

ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ Έφη: Δημόσιες επενδύσεις: θεσμικές διαστάσεις και συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη. Αθήνα, 2005.

ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Αθ.: Οριοθέτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας της πολιτικής ανάπτυξης στον Ελλαδικό χώρο και χάραξη μίας στρατηγικής πολιτικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης. Αθήνα, 1984.

B. Ξένη

ATHANASSOPOULOS C., GE.: The Late regulations in the Decentralization, the Local Government and the Regional Development in Greece. Paris, 1987.

ATHANASSOPOULOS C., GE., COURTHEOUX J.-P.: La notion d'investissement privé productif en Grèce. CAHIERS DE L' A.C.E. Paris, 1991.

ATHANASSOPOULOS C., GE.: Investissements directs étrangers et littoralisation de l' économie en Grèce. UNIVERSITE DE TOURS. Tours, 1992.

BEW R.: Ζώντας την επιβράδυνση (Μετ.) THE ECONOMIST: The World in 2004. London, 2004.

C.I.F.P.: Les Regions et l' Europe. 5 vol. Charleroi, 1990.

EUROPEAN COMMISSION: Decentralization of decision making in European Union. Brussels, 2005.

JENNIFER R., WOZNIAK B.: The European Commission and European Regional Policy. Lanham, 2006.

LAISSY A.-P.: Regions: Sharing excellence. Brussels, 2008.

ROMUS P.: L' Europe régionale. Bruxelles, 1990.

ROSTOW W.: The Process of Economic Growth. N.Y., 1972.

SPENCE D., G. EDWARDS: The European Commission. London, 2006.

TELLING A., E.: Planning Law and Procedure. London, 1990.

THE ECONOMIST: The World in 2005. London, 2005.

VANDERMOTTEN C., MORMONT M.: Genèse et portée de la problématique régionale. Namur, 1990.

ΟΙ ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Το Υπουργείο Εσωτερικών, σε συνεργασία με την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, και με τη συμμετοχή του Ελεγκτικού Συνεδρίου, διοργανώνει Ημερίδες με θέμα «Έλεγχος Νομιμότητας επί των Δαπανών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού και των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου», σε όλη τη Χώρα.

Το Πρόγραμμα των Ημερίδων υλοποιείται, στο πλαίσιο της υποστήριξης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου Βαθμού και των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, οι οποίοι υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας των δαπανών τους.

Φορέας υλοποίησης των εν λόγω Ημερίδων είναι η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.).

Στόχος των Ημερίδων είναι η έγκυρη ενημέρωση τόσο των Αιρετών Εκπροσώπων των Ο.Τ.Α., όσο και των Στελεχών τους, στα κρίσιμα ζητήματα ελέγχου νομιμότητας των δαπανών του Δήμου, από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλους Ανώτατους Δικαστικούς Λειτουργούς.

Στις εργασίες της Ημερίδας έχουν κληθεί να συμμετάσχουν Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι Οικονομικών, Στελέχη των Οικονομικών Υπηρεσιών και Νομικοί Σύμβουλοι.

Η πρώτη Ημερίδα, η οποία απευθύνεται στους ΟΤΑ της Περιφέρειας Αττικής, θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 16 Φεβρουαρίου 2009, και ώρα 9.30 έως 15.00, στην Αθήνα (Ξενοδοχείο «Imperial» - Αχιλλέως και Μεγάλου Αλεξάνδρου, Πλατεία Καραϊσκάκη).

Την έναρξη των εργασιών της Ημερίδας θα κηρύξει ο Υπουργός Εσωτερικών Καθηγητής κ. Προκόπης Παυλόπουλος.

Πρόγραμμα Ημερίδας

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της ΚΕΔΚΕ και Δήμαρχο Αθηναίων Νικήτα Κακλαμάνη.

Κήρυξη έναρξης εργασιών Ημερίδας από τον Υπουργό Εσωτερικών Καθηγητή κ. Προκόπη Παυλόπουλο.

Ομιλία: Δημοσιονομικός Έλεγχος και Διαδικασίες. Γεώργιος-Σταύρος Κούρτης, Πρόεδρος Ελεγκτικού Συνεδρίου. Συζήτηση.

Ομιλία: Ο ρόλος του Σώματος Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης. Χαράλαμπος Γεωργακόπουλος, Ειδικός Γραμματέας Σώματος Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Ομιλία: Έλεγχος επί θεμάτων δαπανών ΟΤΑ. Ευαγγελία Κουλουμπίνη, Σύμβουλος Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Προεδρείο: Κωνσταντίνος Πετρόπουλος, Γενικός Επίτροπος Επικρατείας Διοικητικών Δικαστηρίων, Βασίλειος Κορομάντζος, Γενικός Γραμματέας ΚΕΔΚΕ, Νικόλαος Βαφειάδης, Πρόεδρος Δ.Σ. ΕΕΤΑΑ, Ιωάννης Γκογκοζώτος, Διευθύνων Σύμβουλος ΕΕΤΑΑ.

Γεωμετρικά χαρακτηριστικά και μορφολογία ελληνικής παράκτιας ζώνης Προσέγγιση στατιστικής ανάλυσης¹

Της κ. **Ελένης Ν. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ-LACROIX**

Δρος Πολεοδόμου-Χωροτάκτη, Αρχιτ.

Καθηγ.-Συμβούλου Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

1. Εισαγωγή

Καταλυτικής και πολύπλευρης σημασίας γεωφυσικό παράγοντα, αντιπροσωπεύει για την Ελλάδα, η διαμόρφωση της ιδιαίτερα εκτενούς και πολυδιασπασμένης ακτογραμμής της. Με κύριο χαρακτηριστικό το σύμπλεγμα 1500 νησιών (ή άνω των 3000 μαζί με τις βραχονησίδες) σε αντιστοιχία 22% της συνολικής έκτασής της (Coccosis H., Mexas A., 1996, p. 2) και το μήκος της διαμελισμένης, εκτενέστερης στη Μεσόγειο και από τις πιο επιμήκεις της Ευρώπης (δεκαπλάσια της γαλλικής μεσογειακής) ακτογραμμής, η Ελλάδα κατέχει τη μέγιστη αναλογία μήκους ακτών ανά κάτοικο [148,6 χλμ./κάτοικο (Schembri J.A., 1993, p. 322)] και μήκους ακτών ανά χερσαία επιφάνεια [113 μ. ακτογραμμής/τ.μ. (Μπεριάτος Η.κ.ά., 1994, κεφ. 3.1)].

Το σύνολο των 13 διοικητικών περιφερειών της χώρας αλλά και η πλειονότητα (4/5) των νομών έχουν μέτωπο στη θάλασσα, ενώ στην παράκτια ζώνη συγκεντρώνεται το 40% του πληθυσμού (το 33% σε ζώνη πλάτους 1-2 χλμ. από την ακτογραμμή), το 90% των τουριστικών και το 70% των βιομηχανικών και των ιχθυοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων.

Οι διαπιστώσεις αυτές υπογραμμίζουν και επιβεβαιώνουν τη σημασία της ελληνικής παράκτιας ζώνης ως καθοριστικού εθνικού φυσικού και πλουτοπαραγωγικού πόρου, με ενδιαφέρον εστιασμού στη μορφολογία και τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά της.

2. Γεωμετρικά χαρακτηριστικά ελληνικής ακτογραμμής

Η ελληνική ακτογραμμή με κατεύθυνση παράλληλη, διαγώνια, κλπ. προς τον επιμήκη άξονα των οροσειρών, παρουσιάζεται πολύπλοκη και πολυσχιδής ή ως απλή διαχωριστική λωρίδα μεταξύ χέρσου και θάλασσας. Η μορφολογία της συνιστά ιδιαίτερο μη υποκείμενο στους γενικούς κανόνες της Γεωτεκτονικής τύπο, χαρακτηριστικό σε παγκόσμια κλίμακα, κυρίως ως συνέπεια του θρυμματισμού της Αιγίδας χώρας της Μετααλπικής φάσης. Η μέγιστη απόσταση οποιουδήποτε σημείου της χώρας από τις ακτές δεν υπερβαίνει τα 100-120 χλμ.², γεγονός που συνδέεται με το μήκος της α-

1. Το παρόν αποτελεί ανάπτυξη αποσπασματος συναφούς κεφαλαίου από την αξιολογηθείσα με "Άριστα" παμπηφεί, το 1998, Διδακτορική Διατριβή της Ε. Ν. Σταματίου υπό τον τίτλο: "Διαχείριση Περιβάλλοντος-Πολιτικές για την προστασία των ακτών της Ελλάδας- Η εμπειρία από το κύριο της Μεσογείου".

2. Ο Όλυμπος βρίσκεται σε απόσταση 18 χλμ., ο Ταΰγετος της νότιας Πελοποννήσου 12 χλμ. και ο Άθως μόλις 5 χλμ. από τη θάλασσα.

πογγραμμής της (15.021 χλμ.)³, από τα μεγαλύτερα παγκοσμίως κατ' απόλυτη τιμή αλλά και αναλογικά με την έκταση της. Το πλάτος της παρακτίας ζώνης στην Ελλάδα εκτείνεται μεταξύ 10-15 χλμ. προς τη χέρσο ενώ η λειτουργική απόσταση των χερσαίων υδάτων θεωρείται ως το όριο προς τη θάλασσα.

Από τα 132.000 τ.χλμ. (ακριβέστερα 131.957 τ.χλμ.) της έκτασης της χώρας τα 106.778 τ.χλμ. (106.773 τ.χλμ. ή το 80,9%) ανήκουν στον ηπειρωτικό κορμό και τα υπόλοιπα 25.212 τ.χλμ. (25.203 τ.χλμ. ή το 19,1%) στα νησιά. Αντίστοιχα η εθνική ακτογραμμή κατανέμεται κατά 60% στο ηπειρωτικό σώμα και 40% στο νησιωτικό. Από τις προηγούμενες αναλογίες προκύπτει ότι ο μεγάλος οριζόντιος διαμελισμός οφείλεται κυρίως στα νησιά, και ιδιαίτερα τα μικρού μεγέθους που αποτελούν και την πλειονότητά τους. Σημειώνεται ότι από τη συνολική νησιωτική έκταση άνω του 1/3 καλύπτεται από την Κρήτη (8.261 τ.χλμ.), της οποίας όμως η ακτογραμμή δεν υπερβαίνει τα 1.066 χλμ., δηλαδή αντιστοιχεί στο 14% της συνολικής εθνικής ακτογραμμής αλλά μόνο το 9,44% της νησιωτικής.

Με κριτήριο τη σχέση μήκους ακτών και εμβαδού της χώρας η Ελλάδα (με θεωρούμενο αντίστοιχο δείκτη=0,11) συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των πιο «παρακτιών» κατέχοντας μια από τις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών της ΕΕ, όπως η Δανία, η Ιρλανδία, η Σουηδία και η Πορτογαλία (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 31.10.1995, σ. 8).

Παρά την εθνική σημασία της εκτεταμένης ακτογραμμής της χώρας επισημαίνεται η απουσία αναλυτικών στατιστικών δεδομένων στους αρμόδιους φορείς (ΕΣΥΕ κ.ά.) σχετικά με ποσοτικά στοιχεία και εκτιμήσεις μήκους ακτών ανά περιφέρεια ή νομό. Τα διαθέσιμα στοιχεία αφορούν μόνο στο νησιωτικό χώρο κατά κύριες γεωγραφικές ενότητες, από την επεξεργασία των οποίων προκύπτουν συμπεράσματα όπως αυτά που ακολουθούν [ΠΙΝ. 1].

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΜΗΚΟΣ ΑΚΤΩΝ

Κυριότερα νησιά κατά γεωγραφικές ενότητες	Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Μήκος ακτών (χλμ.)	Μήκος ακτής /επιφάνεια
<i>Νησιά Ιονίου</i>			
Κεφαλλονιά	734	267	0,36
Κέρκυρα	585	259	0,44
Ζάκυνθος	407	156	0,38
Λευκάδα	301	139	0,46
Ιθάκη	96	105	1,09
Κάλαμος	25	32	1,28

3. Από τη σύγκριση της έκτασής της (132.000 τ.χλμ.) με το μήκος της ακτογραμμής (15.021 χλμ., το 40% της οποίας ανήκει στα νησιά), προκύπτει πως σε κάθε τ.μ. επιφάνειας αντιστοιχούν 113 μ. ακτής (δηλαδή "πρόσωπο" στη θάλασσα), όταν ο παγκόσμιος μέσος όρος είναι μόλις 4,5 μ. Οι ακτές της χώρας, επομένως, αντιπροσωπεύουν τον πιο σημαντικό φυσικό και πλουτοπαραγωγικό εθνικό πόρο, ο οποίος, όμως, δεν έχει αξιοποιηθεί και προστατευθεί κατάλληλα από τους αρμόδιους φορείς (Μπεριάτος Η. κ.ά., 1994, κεφ. 3.1).

Κυριότερα νησιά κατά γεωγραφικές ενότητες	Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Μήκος ακτών (χλμ.)	Μήκος ακτής /επιφάνεια
<i>Νησιά Ιονίου</i>			
Παξοί	25	37	1,48
Μεγανήσι	20	53	2,65
Σχίζα	12	20	1,66
Οθωνοί	10	17	1,70
Σαπιέντζα	9	22	2,40
Πρώτη	3	12	4,00
<i>Νησιά Μυρτιάου και Λακωνικού</i>			
Κύθηρα	278	118	0,42
Αντικύθηρα	20	32	1,60
Ελαφώνησος	18	29	1,64
<i>Β. Σποράδες</i>			
Σκύρος	209	134	0,64
Σκόπελος	96	102	1,06
Αλόνησος	65	81	1,24
Σκιάθος	47	48	1,02
Κυρά Παναγιά	25	41	1,64
Περιστέρα	15	36	2,40
Πούρα	11	28	2,54
<i>Εύβοια</i>			
Εύβοια	3.662	729	0,19
<i>Νησιά Ευβοϊκού Κόλπου</i>			
Μεγαλόνησος Πεταλιών	17	21	1,23
<i>Νησιά Αιγαίου</i>			
Λέσβος	1.636	382	0,23
Χίος	843	229	0,27
Σάμος	478	163	0,34
Λήμνος	476	263	0,55
Θάσος	384	116	0,30
Ικαρία	255	107	0,41
Σαμοθράκη	180	52	0,32
Αγ. Ευστράτιος	42	37	0,88
Ψαρά	40	45	1,12
Φούρνοι	31	74	2,38

Κυριότερα νησιά κατά γεωγραφικές ενότητες	Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Μήκος ακτών (χλμ.)	Μήκος ακτής /επιφάνεια
<i>Νησιά Αιγαίου</i>			
Οινούσες	14	35	2,50
<i>Νησιά Σαρωνικού</i>			
Σαλαμίνα	92	108	1,17
Αίγινα	77	56	0,72
Πόρος	23	42	1,82
Αγχίστι	12	17	1,41
<i>Νησιά Αργολικού</i>			
Ύδρα	50	61	1,28
Σπέτσες	20	31	1,55
Δοκός	14	24	1,71
<i>Κυκλάδες</i>			
Νάξος	389	133	0,34
Άνδρος	383	176	0,45
Πάρος	197	111	0,56
Τήνος	197	114	0,57
Μήλος	158	139	0,87
Κέα	132	88	0,66
Αμοργός	121	126	1,04
Ίος	109	87	0,79
Κύθνος	99	111	1,12
Μύκονος	86	89	1,03
Σύρος	84	84	1,00
Σίφνος	77	75	0,97
Θήρα	76	67	0,88
Σέριφος	74	83	1,12
Σίκινος	42	40	0,95
Ανάφη	39	38	0,97
Κίμωλος	37	45	1,21
Αντίπαρος	35	49	1,40
Φολέγανδρος	32	42	1,31
Ηράκλεια	18	29	1,61
Γυάρος	18	33	1,83

Κυριότερα νησιά κατά γεωγραφικές ενότητες	Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Μήκος ακτών (χλμ.)	Μήκος ακτής /επιφάνεια
<i>Κυκλάδες</i>			
Μακρόνησος	18	37	2,05
Πολύαιγος	18	27	1,50
Κέρος	15	27	1,80
Ρήνεια	14	43	3,07
Δονούσα	14	31	2,21
Θηρασία	9	17	1,88
Δεσποτικό	8	19	2,37
Δήλος	4	14	3,50
<i>Κρήτη</i>			
Κρήτη	8.261	1.066	0,12
Γαύδος	33	38	1,15
Δία	12	28	2,30
<i>Δωδεκάνησος</i>			
Ρόδος	1.401	253	0,18
Κάρπαθος	300	180	0,60
Κως	288	121	0,42
Κάλυμνος	111	105	0,94
Αστυπάλαια	96	128	1,33
Κάσος	66	59	0,89
Τήλος	61	75	1,22
Σύμη	58	88	1,51
Λέρος	54	82	1,51
Νίσυρος	41	30	0,73
Πάτμος	34	72	2,11
Χάλκη	27	40	1,48
Λειψοί	16	39	2,43
Αγαθονήσι	13	35	2,69
Μεγίστη	9	20	2,22
Λεβίδα	9	34	3,77
Αρκοί	7	35	3,57
Αλμιά	7	21	3,00

ΠΗΓΗ: ίδια ανάλυση και επεξεργασία δεδομένων ΕΣΥΕ

3. Αντιστοιχία εμβαδού και ακτογραμμής

Σ' επίπεδο συνολικού αναφερόμενου και καταγεγραμμένου (ΕΣΥΕ 1996, α, β) νησιωτικού σώματος της χώρας, μεγαλύτερο εμβαδό (8.261 τ.χλμ.) και ακτογραμμή (1.066 χλμ.) διαθέτει η Κρήτη και τα μικρότερα αντίστοιχα μεγέθη η Πρώτη στα Ιόνια νησιά (3 τ.χλμ. και 4 χλμ.). Κατά γεωγραφικές ενότητες [ΠΙΝ. 2] ισχύει :

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ - ΜΙΚΡΟΤΕΡΟ ΕΜΒΑΔΟ ΚΑΙ ΜΗΚΟΣ ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗΣ ΝΗΣΩΝ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Ιόνια νησιά	Μεγαλύτερο εμβαδό	(734 τ.χλμ.)	Ακτ/μή (267 χλμ.)	η Κεφαλλονιά
	μικρότερο "	(3 τ.χλμ.)	(12 χλμ.)	η Πρώτη
Ν. Μυρτώου και Κύθηρα	Μεγαλύτερο "	(278 τ.χλμ.)	(118 χλμ.)	τα Κύθηρα
	μικρότερο "	(11 τ.χλμ.)	(29 χλμ.)	η Ελαφώνησος
Β. Σποράδες	Μεγαλύτερο "	(209 τ.χλμ.)	(134 χλμ.)	η Σκύρος
	μικρότερο "	(11 τ.χλμ.)	(28 χλμ.)	τα Γιούρα
Ν. Αιγαίου	Μεγαλύτερο "	(1.636 τ.χλμ.)	(382 χλμ.)	η Λέσβος
	μικρότερο "	(14 τ.χλμ.)	(35 χλμ.)	οι Οinouσες
Ν. Σαρωνικού	Μεγαλύτερο "	(92 τ.χλμ.)	(108 χλμ.)	η Σαλαμίνα
	μικρότερο "	(12 τ.χλμ.)	(17 χλμ.)	το Αγκίστρι
Ν. Αργολικού	Μεγαλύτερο "	(50 τ.χλμ.)	(64 χλμ.)	η Ύδρα
	μικρότερο "	(14 τ.χλμ.)	(24 χλμ.)	η Δοκός
Ν. Κρήτης	Μεγαλύτερο "	(8.261 τ.χλμ.)	(1.066 χλμ.)	η Κρήτη
	μικρότερο "	(12 τ.χλμ.)	(28 χλμ.)	η Δία

ΠΗΓΗ: ίδια ανάλυση και επεξεργασία δεδομένων ΕΣΥΕ

Στις Κυκλάδες η Νάξος διαθέτει το μεγαλύτερο εμβαδόν (389 τ.χλμ.) αλλά όχι και τη μεγαλύτερη ακτογραμμή, που αντιστοιχεί στην (κατά 67 χλμ. μικρότερη) Άνδρος (176 χλμ.), ενώ τα αντίστοιχα μικρότερα μεγέθη χαρακτηρίζουν τη Δήλο (4 τ.χλμ., 14 χλμ.).

Η Νάξος διαθέτει την τρίτη σε μήκος ακτογραμμή (133 χλμ.), ακολουθώντας τη, δεύτερη, Μήλο (139 χλμ.). Στις ισοεμβαδικές (197 τ.χλμ.) Πάρο και Τήνο μεγαλύτερη ακτογραμμή διαθέτει η δεύτερη (114 χλμ.) έναντι 111 χλμ. της πρώτης, ενώ στα 4 μικρότερα νησιά (Ηρακλεία, Γυάρος, Μακρόνησος, Πολύαιγος), επίσης ίσου εμβαδού (18 τ.χλμ.) το μήκος των αντίστοιχων ακτογραμμών κυμαίνεται από 27-37 χλμ. Παρόμοια φαινόμενα συναντώνται και σε άλλες νησιωτικές ενότητες (Ιόνια νησιά, Δωδεκάνησα).

Στα Δωδεκάνησα το μεγαλύτερο εμβαδό (1.401 τ.χλμ.) και ακτογραμμή (253 χλμ.) διαθέτει η Ρόδος και το μικρότερο εμβαδό οι Αρκοί (7 χλμ.) και η Αλιμιά (7 τ.χλμ.) στην οποία αντιστοιχεί και η μικρότερη ακτογραμμή (3 χλμ.) της ενότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΤΙΜΗ $\delta > 1$ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΗΣΩΝ

- Ιόνια νησιά	σε σύνολο 12 οι 8	(3 δείκτες > 1 , 2 δείκτες > 2 , 1 δείκτης = 4)
- Ν. Μυρτώου και Λακωνικού	3 2	(2 δείκτες > 1)
- Β. Σποράδες	7 6	(4 δείκτες > 1 , 2 δείκτες > 2)
- Ν. Αιγαίου	11 3	(3 δείκτες > 1 , 2 δείκτες > 2)
- Ν. Σαρωνικού	4 3	(3 δείκτες > 1)
- Ν. Αργολικού	3 3	(3 δείκτες > 1)
- Ν. Κυκλάδες	29 17	(12 δείκτες > 1 , 3 δείκτες > 2 , 2 δείκτες > 3)
- Ν. Κρήτης	3 2	(1 δείκτης > 1 , 1 δείκτης > 2)

ΠΗΓΗ: ίδια επεξεργασία

Γενικά, στις μεγαλύτερες επιφάνειες νησιών δεν αναλογούν απαραίτητα και τα μεγαλύτερα μήκη ακτογραμμής, αντίστοιχα ανά ενότητα, όπως σημειώθηκε στα παραπάνω παραδείγματα.

4. Αναλογία μήκους ακτογραμμής προς εμβαδόν ($\delta = A/E$)

Όσον αφορά στη σχέση [ΠΙΝ. 1,2,3] μήκους ακτογραμμής προς εμβαδόν ($\delta = A/E$) ο αντίστοιχος δείκτης λαμβάνει τη μικρότερη τιμή στην Κρήτη ($\delta = 0,12$, πλησιέστερου του εθνικού δείκτη $\delta = 0,11$), στην Εύβοια ($\delta = 0,19$), στη Λέσβο ($\delta = 0,23$) και στη Χίο ($\delta = 0,27$), λόγω της σχετικά μεγάλης επιφάνειάς τους, στη Θάσο ($\delta = 0,30$) και στη Σαμοθράκη ($\delta = 0,32$) λόγω του μικρού συγκριτικά οριζόντιου διαμελισμού τους, στην Κεφαλονιά ($\delta = 0,36$) λόγω της σχετικά μεγάλης επιφάνειας, παρά τον αξιόλογο συνολικό διαμελισμό της ακτογραμμής τους.

- Στα νησιά του Αιγαίου (με μέσο όρο δείκτη $= 1,18$), κυρίως λόγω της μεγάλης επιφάνειας ορισμένων (Λέσβος, Χίος, Σάμος, Λήμνος) παρατηρούνται γενικά χαμηλοί δείκτες ($\delta < 1$) με την εξαίρεση των Ψαρών ($\delta = 1,12$), των Φούρνων ($\delta = 2,38$) και των Οινουσσών ($\delta = 2,5$), που διαθέτουν τους υψηλότερους της ενότητας.

- Στα Δωδεκάνησα (με μ.ο.δ. $= 1,7$), στα νησιά Ρόδο, Κάρπαθο, Κω και Κάσο λόγω της μεγάλης επιφάνειας και της μη εκτεταμένης ή διαμελισμένης ακτογραμμής αντιστοιχεί μικρός δείκτης ($\delta = 1$), ο οποίος λαμβάνει τις υψηλότερες τιμές του στην περίπτωση των νησιών Λέβιθα ($\delta = 3,77$), Αρκοί ($\delta = 3,57$) και Αλιμιά ($\delta = 3$). Επίσης:

- στα Ιόνια νησιά με (μ.ο.δ. $= 1,49$) η μεγαλύτερη τιμή αντιστοιχεί στη νήσο Πρώτη ($\delta = 4$) και η μικρότερη στην Κεφαλονιά ($\delta = 0,36$),

- στα νησιά του Μυρτώου και του Λακωνικού (μ.ο.δ. $= 1,21$) μεγαλύτερη τιμή δείκτη παρουσιάζεται στην Ελαφώνησο ($\delta = 1,61$) και μικρότερη στα Κύθηρα ($\delta = 0,42$),

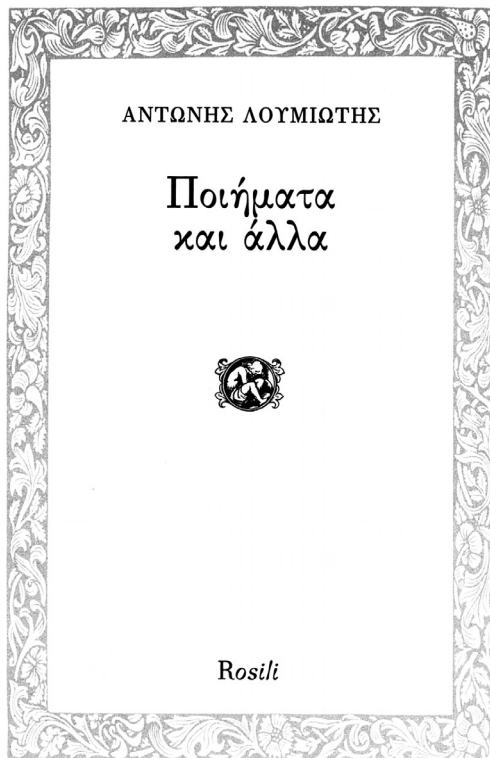
- στις Β. Σποράδες (μ.ο.δ. $= 1,5$), στα Γιούρα και στη Σκύρο,

- στα νησιά του Αιγαίου (μ.ο.δ. $= 1,18$), οι Οινούσες ($\delta = 2,5$) και η Λέσβος ($\delta = 0,23$),

- στου Σαρωνικού (μ.ο.δ. $= 1,28$) ο Πόρος ($\delta = 1,82$) και η Αίγινα ($\delta = 0,72$),

- στου Αργολικού (μ.ο.δ. $= 1,51$) η Δοκός ($\delta = 1,71$) και η Ύδρα ($\delta = 1,28$), και

- στις Κυκλάδες (μ.ο.δ. $= 1,34$), η Δήλος ($\delta = 3,5$) και η Νάξος ($\delta = 0,34$).

Υπογραμμίζεται πως στη Σύρο ο δείκτης $\delta=1$, ενώ στη Σίφνο προσεγγίζει την τιμή αυτή ($\delta=0,97$).

- Στα Δωδεκάνησα (μ.ο.δ.=1,7) η μεγαλύτερη τιμή του δείκτη εμφανίζεται στη Λέβιθα ($\delta=3,77$) και η μικρότερη στη Ρόδο ($\delta=0,18$).

Συνολικά, η μεγαλύτερη τιμή δείκτη [ΠΙΝ. 1,2,3] σημειώνεται στην Πρώτη ($\delta=4$) στα Ιόνια νησιά, και η μικρότερη στην Κρήτη ($\delta=0,12$), ενώ αναφορικά με τους μ.ο. δεικτών ο μεγαλύτερος παρατηρείται στα Δωδεκάνησα (μ.ο. δ.=1,7) και ο μικρότερος στην Εύβοια (μ.ο. δ.=0,19). Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο εντοπισμός δεικτών με τιμή $\delta>1$ ανά γεωγραφική ενότητα καταγεγραμμένων (ΕΣΥΕ 1996α, β) νήσων [ΠΙΝ 3].

5. Συμπεράσματα

Συνδυασμοί δεδομένων σε περαιτέρω επεξεργασία της προηγούμενης ανάλυσης μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση μεθοδολογιών εκτίμησης ορίων φέρουσας ικανότητας ή απαραίτητων υποδομών, ή καθέρωσης σταθερό-

τυπων συναφών με το φυσικό περιβάλλον ή τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες και χρήσεις γης. Επίσης, να εισαχθούν ως επιπλέον παράμετροι στην κατάρτιση Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ). Αναγκαία είναι η δημοσίευση στοιχείων για το μήκος της ακτογραμμής του συνόλου του νησιωτικού σώματος της χώρας, και κυρίως του ηπειρωτικού, όπου επισημαίνονται σοβαρές ελλείψεις.

Βιβλιογραφία

Coccosis H., Mexa A. (1996): "National Report of Greece", *Workshop on policies on sustainable Development of Mediterranean coastal areas*, Santorini Island Greece, 22-27 April, Ministry of the Environment, Planning and Republic Works, Athens.

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (31.10.1995): *Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών*, (COM(95)511 τελικό).

ΕΣΥΕ (2004α): *Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος 2003*, Αθήνα.

ΕΣΥΕ (2004β): *Στατιστικές Περιβάλλοντος έτους 2003*, Αθήνα.

Μπεριάτος Η., Οικονόμου Δ., Πυργιώτης Γ. (1994): *Κωδικοποίηση και μηχανισμοί ελέγχου των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο. Συγκριτική διερεύνηση της εμπειρίας άλλων χωρών-πρόταση για την Ελλάδα*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμ. Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Schembri J.A. (1993): "Mediterranean lands - A basic overview". *The First International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, MEDCOAST '93*, Antalya, Turkey, Nov. 2-5, p.p. 315-323.

Τα συγγραφικά δικαιώματα και η φορολογική αντιμετώπισή τους

Της Δρος **Νικολίτσας ΡΑΠΤΗ-ΒΕΛΗ**

Εισαγωγή

Με την έννοια συγγραφικό δικαίωμα, εννοούμε την οικονομική αμοιβή που λαμβάνει ο δημιουργός ενός πνευματικού έργου το οποίο έχει λάβει τη μορφή γραπτού κειμένου, από την οικονομική εκμετάλλευση αυτού.

Σύμφωνα με την Γνωμ. ΝΣΚ 464/2004, το συγγραφικό έργο είναι το αποτέλεσμα της εργασίας του ανθρώπινου πνεύματος, είναι άυλο δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού του και προστατεύεται από τις διατάξεις του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σύμφωνα με το άρθρ. 1Ν.2121/1993 το συγγραφικό έργο είναι αντικείμενο συναλλαγών και είναι οικονομικά εκμεταλλεύσιμο αγαθό από το δημιουργό του.

Τα περιουσιακά δικαιώματα του συγγραφικού έργου μεταβιβάζονται ελεύθερα από το δημιουργό του, σε αντίθεση με το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα που είναι αμεταβίβαστο εν ζωή και μεταβιβάζεται στους κληρονόμους μόνο αιτία θανάτου.

Επειδή το συγγραφικό έργο είναι έργο πνευματικής ιδιοκτησίας και εξυπηρετεί αφενός μεν το ατομικό-οικονομικό και ηθικό συμφέρον του δημιουργού αλλά και

το δημόσιο συμφέρον αφού προάγει την επιστήμη και την τέχνη, ο νομοθέτης επιθυμεί και προσφέρει προστασία στο δημιουργό του.

Καθορίζει λοιπόν τους όρους της δημιουργίας, κατάργησης και μεταβίβασης του δικαιώματος του δημιουργού, ενώ παράλληλα, δημιουργεί εξουσιαστική σχέση μεταξύ αυτού και της πνευματικής ιδιοκτησίας του

Ο συγγραφέας είναι δυνατόν να εκδίξει μόνος του με δικές του δαπάνες το συγγραφικό του έργο και στη συνέχεια να διαθέτει τα βιβλία του στην αγορά είτε χονδρικώς είτε λιανικώς.

Συνηθέστερος τρόπος διάθεσης είναι η σύναψη με εκδοτική επιχείρηση σύμβασης η οποία είναι σύμβαση πολλαπλασιασμού του έργου με αναπαραγωγή, με την οποία ο εκδότης αναπαράγει το έργο και καταβάλλει την συμφωνηθείσα αμοιβή η οποία αποτελεί και το συγγραφικό δικαίωμα.

Με την στενή έννοια του φορολογικού εισοδήματος η οικονομική αμοιβή που παίρνει ο συγγραφέας από την εκμετάλλευση του έργου του θεωρείται φορολογικό εισόδημα γιατί πληροί όλα τα στοιχεία της έννοιας του εισοδήματος.

Τα συγγραφικά δικαιώματα τα χαρακτηρίζει η σταθερότητα στη πηγή τους, η περιοδικότητα του προϊόντος και ο χρηματικός τους χαρακτήρας.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.2 και 48 του Ν.2238/1994(Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος) τα εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα κατατάσσονται στη Ζ' κατηγορία του εισοδήματος «από ελευθέρια επαγγέλματα και από κάθε άλλη πηγή».

Τα καθαρά εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα όπως και τα υπόλοιπα εισοδήματα από ελευθέρια επαγγέλματα φορολογούνται όταν εισπράττονται και όχι όταν πραγματοποιούνται.

Τρόποι με τους οποίους μπορεί να αποκτηθούν τα εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα είναι:

1. Με την άσκηση του ελευθέριου επαγγέλματος από τον συγγραφέα ως κύρια απασχόληση και

2. Με την άσκηση του έργου της συγγραφικής δραστηριότητας ως δευτερεύουσας απασχόλησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.1 ΚΦΕ μεταξύ των επιτηδευματιών που συνιστούν άσκηση ελευθερίου επαγγέλματος είναι και του συγγραφέα οι οποίοι θεωρούνται επιτηδευματίες και συνεπώς το καθαρό εισόδημά τους προσδιορίζεται με δυο τρόπους λογιστικώς και εξωλογιστικώς (τεκμαρτός).

Λογιστικός τρόπος

Όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 49 παρ. 1 του ΚΦΕ, στα ακαθάριστα έσοδα των συγγραφέων περιλαμβάνονται οι αμοιβές που προκύπτουν από τα βιβλία και στοιχεία που οφείλει να τηρεί ο συγγραφέας (βιβλίο Β κατηγορίας εισόδων-εξόδων και ΑΠΥ). Από τα ακαθάριστα έσοδα εκπίπτουν οι παραγωγικές δαπάνες εφόσον αποδεικνύονται από τα

νόμιμα στοιχεία (τιμολόγια κλπ) και έχουν καταγραφεί στο βιβλίο εισόδων –εξόδων (παρ.2 του άρθρου 49 ΚΦΕ).

Για τον προσδιορισμό των ακαθάριστων εισόδων από το έργο της πνευματικής ιδιοκτησίας των συγγραφέων, παρέχεται η δυνατότητα στον συγγραφέα να καταλείψει τα έσοδά του ισομερώς στο πρώτο έτος της απόκτησής τους και στα τρία αμέσως επόμενα έτη έχοντας την ίδια δυνατότητα κατανομής και για τις κάθε είδους επαγγελματικές δαπάνες που επιβαρύνουν το έργο.

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.6 εδάφιο τρίτο του ΚΦΕ, για τον προσδιορισμό των καθαρών εισοδημάτων των συγγραφέων, δίνεται η δυνατότητα στους δικαιούχους τους να καταλείψουν τα εισοδήματα μιας χρήσεως στο έτος κτήσης τους και στα τρία επόμενα έτη.

Την ίδια δυνατότητα έχει ο συγγραφέας και στην περίπτωση που κατά τη διάρκεια μιας χρήσεως προκύπτει ζημία.

Δηλαδή αν προκύψει ζημία αυτή θα μπορούσε να συμψηφισθεί με κέρδη των επόμενων τριών χρήσεων.

Αν και οι ρυθμίσεις των παραπάνω διατάξεων, αποτελούν παρέκκλιση της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων, όμως ικανοποιούν τις αρχές της φορολογικής ισότητας και δικαιοσύνης, καθόσον τα εισοδήματα των συγγραφέων, δεν χαρακτηρίζονται από την χρονική και ποσοτική κανονικότητα της απόκτησής τους και ως εκ τούτου θα υπήρχε ενδεχόμενο υπέρμετρης φορολογικής επιβάρυνσης αυτών.

Για καλλίτερη κατανόηση του παραπάνω θα ήθελα να επισημάνω περίπτωση κατά την οποία συγγραφέας κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης, μπορεί να αποκτήσει εισόδημα τόσο μεγάλο ώστε μέρος αυτού να φορολογηθεί με τον ανώτατο συντελεστή της φορολογικής κλίμακας

(δηλαδή 40%) και κατά τα επόμενα έτη ο ίδιος να μην αποκτήσει καθόλου εισόδημα και να αναγκασθεί να αναλώσει για τη διαβίωσή του εισοδήματα της παρελθούσης χρήσεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ.4 ΚΦΕ, το ποσό που απομένει μετά τις εκπτώσεις των παραγωγικών δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα αποτελεί το καθαρό εισόδημα του ελεύθερου επαγγελματία συγγραφέα.

Εξωλογιστικός (τεκμαρτός) προσδιορισμός του εισοδήματος

Αν ο συγγραφέας δεν τηρεί τα βιβλία και στοιχεία που ορίζονται από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή αν τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία κριθούν ανακριβή και ανεπαρκή το ακαθάριστο και καθαρό εισόδημα προσδιορίζεται εξωλογιστικώς-τεκμαρτώς (άρθρο.50 παρ.1 ΚΦΕ)

Για να προσδιοριστούν τεκμαρτά τα ακαθάριστα έσοδα, λαμβάνονται υπόψη το ποσό που προκύπτει από τις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, τα τιμολόγια αγοράς από τα βιβλιοπωλεία στις περιπτώσεις που ο συγγραφέας είναι συγγραφέας και εκδότης του έργου και δεν εκδίδει τιμολόγια πώλησης, αν και υπόχρεος, ο τόπος, ο χρόνος, το ύψος της αμοιβής, ο επιστημονικός τίτλος, το ύψος των δαπανών κλπ.(άρθρο 50 παρ.2)

Για τον τεκμαρτό προσδιορισμό των καθαρών εσόδων το ποσό των ακαθάριστων εσόδων πολλαπλασιάζετε με τους μοναδικούς συντελεστές καθαρού κέρδους που καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και δημοσιεύονται στην εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Για τους συγγραφείς ορίζεται ΜΣΚΚ το 45%. Κατά τον εξωλογιστικό προσδιορισμό του εισοδήματος εκτός από τον μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους 45%

θα πρέπει να εφαρμοστεί και μια προσαύξηση του ποσοστού αυτού κατά 40%.

Οι συγγραφείς έχουν την δυνατότητα να τηρούν βιβλίο εσόδων-εξόδων και να προσδιορίζεται λογιστικώς το κέρδος τους. Ο τρόπος αυτός θα τους συνέφερε όταν οι παραγωγικές τους δαπάνες υπερβαίνουν το 55% των ακαθ'αριστων εσόδων.

Τρόπος φορολόγησης των συγγραφικών δικαιωμάτων των συγγραφέων ως δευτερεύουσα απασχόληση

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 48 παρ.2 εδ.β «Στο εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων περιλαμβάνεται και κάθε αμοιβή που καταβάλλεται σε συγγραφείς από συγγραφικά δικαιώματα γενικά» και έτσι περιλαμβάνει στην κατηγορία εισόδημα από συγγραφικά δικαιώματα το εισόδημα που αποκτάται από φυσικά πρόσωπα που ασκούν συγγραφική δραστηριότητα ως δευτερεύουσα απασχόληση.

Α. Συγγραφείς - δημόσιοι υπάλληλοι

Το εισόδημα των δημοσίων υπαλλήλων και συνταξιούχων που ασχολούνται, παράλληλα με την υπαλληλική τους ιδιότητα, και με το συγγραφικό έργο, θεωρείται ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα, ο δε προσδιορισμός αυτού γίνεται πάντα εξωλογιστικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 ΚΦΕ, γιατί τα πρόσωπα αυτά δεν θεωρούνται ελεύθεροι επαγγελματίες συγγραφείς και συνεπώς, δεν υποχρεούνται να τηρούν και να εκδίδουν τα βιβλία και στοιχεία που προβλέπει ο ΚΒΣ.

Εφόσον οι συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι δεν θεωρούνται ως επιτηδευματίες από τον ΚΒΣ, δεν μπορεί να είναι υποκείμενοι στο ΦΠΑ για τα συγγραφικά δικαιώματα.

Σύμφωνα με την ακολουθούμενη δημοσιονομική πρακτική¹ αλλά και την προσαφηνιστική θέση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους² για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών των συγγραφέων δημοσίων υπαλλήλων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της περιπτώσεως που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος δεν είναι συγχρόνως και εκδότης του έργου και της περιπτώσεως που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος είναι συγχρόνως και εκδότης. Για την περίπτωση που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος δεν είναι συγχρόνως και εκδότης, εφαρμόζεται ο συντελεστής καθαρού κέρδους 45% που προβλέπεται από την ΑΥΟ Ε16382/1987, στα ακαθάριστα έσοδα που αποτελούν την συμφωνηθείσα αμοιβή του δημοσίου υπαλλήλου με την εκδοτική επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή, επειδή ο συγγραφέας δεν είναι επιτηδευματίας και, επομένως, δεν είναι υποχρεωμένος να τηρεί βιβλία και στοιχεία, η επιχείρηση που εκδίδει το συγγραφικό έργο, για να δικαιολογήσει το ποσό της αμοιβής που του καταβάλει ως παραγωγική δαπάνη της, εκδίδει ως αναγκαίο στοιχείο την απόδειξη δαπανών (άρθρο 15 ΚΒΣ) που υπογράφεται από τον συγγραφέα λήπτη της αμοιβής. Εάν δε οι εκδοτικές επιχειρήσεις τηρούν βιβλία δεύτερης και τρίτης κατηγορίας του ΚΒΣ, στο ποσό της αμοιβής που καταβάλλουν στον συγγραφέα υποχρεούνται να παρακρατήσουν φόρο στην πηγή 20% (άρθρο 58 παρ. 1 εδάφιο πρώτο ΚΦΕ) καθώς και τέλος χαρτοσήμου 2,4%. Με την παρακράτηση αυτή του φόρου δεν εξαντλείται η φορολογική υπο-

χρέωση του συγγραφέα, αλλά αυτός έχει το δικαίωμα να συμψηφίσει τον παρακρατηθέντα φόρο στην πηγή με τον φόρο που αναλογεί στο συνολικό ετήσιο εισόδημα του από όλες της πηγές.

Για την περίπτωση που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος ή συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος είναι συγχρόνως και εκδότης του βιβλίου, δηλαδή εκδίδει το βιβλίο με δικά του έξοδα, εφαρμόζεται ο μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 19% που προβλέπεται από τον Κωδικό Αριθμό 3211β' της Αριθ. Πρωτ. 1110210/15080/Πολ. 1276/24.8.1993, ΑΥΟ (ΦΕΚ Β' 694/9.9.1993) του 1993. Πρέπει να σημειωθεί ότι από τη γραμματική ερμηνεία της ΥΑ του 1993 προκύπτει ότι αυτή, ενώ αναφέρεται, σύμφωνα με τον τίτλο, στον καθορισμό των μοναδικών συντελεστών καθαρού κέρδους των εμπορικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων, εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις που ο συγγραφέας είναι δημόσιος υπάλληλος ή συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος και εκμεταλλεύεται το συγγραφικό του έργο με τη μέθοδο της έκδοσης αυτού από τον ίδιο (με δικά του έξοδα χωρίς να αναθέσει την έκδοση του σε εμπορική εκδοτική επιχείρηση).

Στις περιπτώσεις αυτές, επειδή ο συγγραφέας-εκδότης δημόσιος υπάλληλος δεν θεωρείται επιτηδευματίας, τα ακαθάριστα έσοδά του προσδιορίζονται με βάση τον αριθμό των εκτυπωθέντων βιβλίων. Για τις πωλήσεις των βιβλίων στα βιβλιοπωλεία εκδίδεται από αυτά το τιμολόγιο αγοράς που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 5 ΚΒΣ για τις περιπτώσεις που ο πωλητής δεν είναι υποχρεωμένος να εκδώσει τιμολόγιο πώλησης. Στα τιμολόγια αγοράς δεν επιβάλλεται ΦΠΑ (ο ΦΠΑ θα επιβληθεί στο ποσό της λιανικής πώλησης με τη σχετική απόδειξη

1. Οδηγίες Υπ Οικ Αριθ.πρωτ. 1074850/1729/Α0012/ 28.2.1996.

2. Γνωμ ΝΣΚ 464/2004.

που θα εκδώσει το βιβλιοπωλείο) ούτε παρακρατείται φόρος για λογαριασμό του πωλητή συγγραφέα. Χρεώνεται μόνο τέλος χαρτοσήμου 2, 4%. Όταν από τον συγγραφέα-εκδότη δημόσιο υπάλληλο αγοράζουν βιβλία άλλοι επιτηδευματίες, π.χ. δικηγόροι, λογιστές κ.τ.λ., προκειμένου αυτοί να δικαιολογήσουν τα έξοδα τους μπορούν να εκδώσουν είτε τιμολόγιο είτε απόδειξη δαπανών.³

Στις περιπτώσεις που για την αμοιβή του συγγραφέα εκδίδεται τιμολόγιο αγοράς, επειδή δεν παρακρατείτε φόρος στην πηγή, εάν το εν λόγω εισόδημα δεν δηλωθεί από τον συγγραφέα, είναι δύσκολος από τεχνικής απόψεως ο φορολογικός έλεγχος και υπάρχει ο κίνδυνος φοροδιαφυγής του εισοδήματος από συγγραφικά δικαιώματα.

Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, τα καθαρά εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα των καθηγητών Πανεπιστημίου που δεν ασκούν παράλληλα με το εκπαιδευτικό τους έργο και ελευθέρια επάγγελμα, προσδιορίζονται πάντοτε εξωλογιστικά με την εφαρμογή του εκάστοτε προβλεπόμενου συντελεστή καθαρού κέρδους 19% και 45% ανάλογα με το αν συντρέχει το γεγονός να είναι ή όχι και εκδότες του έργου, αντίστοιχα. Αντίθετα, τα ακαθάριστα και καθαρά κέρδη από συγγραφικά δικαιώματα των καθηγητών Πανεπιστημίου που παράλληλα με την ιδιότητα τους ως δημόσιοι λειτουργοί ασκούν και ελευθέρια επάγγελμα συνήθως σχετικό με το γνωστό αντικείμενο της επιστημονικής τους έρευνας και διδασκαλίας, δηλαδή του ιατρού, δικηγόρου, μηχανικού κ.τ.λ., προσδιορίζονται λογιστικά με βάση τα επαρκή

και ακριβή βιβλία του ΚΒΣ που τηρούν για την άσκηση του ελευθερίου επαγγέλματος τους ή εξωλογιστικώς, εφόσον δεν τηρούν τα προβλεπόμενα βιβλία και στοιχεία ή τα τηρούμενα είναι ανεπαρκή ή ανακριβή.⁴ Η λύση αυτή συνάγεται και από το έντυπο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος των οικονομικών ετών 2004 και 2005, το οποίο, όπως παρατηρείται, στην κατηγορία του εισοδήματος από ελευθέρια επαγγέλματα και στον κωδικό αριθμό 501 με τίτλο «καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση» υπάγονται τόσο τα εισοδήματα του ελεύθερου επαγγελματία από την άσκηση του κυρίου επαγγέλματος του όσο και τα εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα.⁵

4. Π.χ. εάν ο συγγραφέας ασκεί καιά κύρια απασχόληση το ελευθέρια επάγγελμα του δικηγόρου, σε περίπτωση - εξωλογιστικού προσδιορισμού του εισοδήματος του θα εφαρμοσθεί ο μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 50% που προβλέπει η ΝΑ του 1987 στα συνολικά του ακαθάριστα κέρδη και, επομένως, και στα ακαθάριστα κέρδη από τα συγγραφικά δικαιώματα. Η λύση αυτή προκύπτει από το έγγραφο Υπ Οικ Αριθ. πρωτ. 11018967 619/17.9.1998.

5. Σημειώνετε ότι μέχρι και το οικονομικό έτος 2003, το σχετικό έντυπο της φορολογίας εισοδήματος περιελάμβανε στην κατηγορία «εισόδημα από ελευθέρια επάγγελμα» και την υποκατηγορία με κωδικό αριθμό 503, στην οποία υπάγονταν οι καθαρές αμοιβές των ενδεικτικώς αναφερόμενων προσώπων, ελεγκτή ΑΕ, διαίτητή, εκτελεστή διαθήκης κ.τ.λ. Στην κατηγορία αυτή κατέτασσαν τα εισοδήματά τους και οι συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι που δεν ασκούσαν παράλληλα και ελευθέρια επάγγελμα. Με την κατάργηση όμως από το οικονομικό έτος 2004 της εν λόγω υποκατηγορίας εισοδήματος, οι συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι που δεν ασκούν παράλληλα και ελευθέρια επάγγελμα, σύμφωνα με τις υποδείξεις της δημοσιονομικής διοίκησης υποχρεούνται να κατατάσσουν τα εισοδήματά τους από συγγραφικά δικαιώματα στην υποκατηγορία με κωδικό αριθμό 501 «καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση» και μάλιστα να αναφέρουν και τα ακαθάριστα τους έσοδα από τα εν λόγω δικαιώματα στον κωδικό αριθμό 517 «ακαθάριστα έσοδα από ατομική επιχείρηση».

3. Βλ. Δ. Σταματόπουλο, Ανάλυση-Ερμηνεία Κώδικα Φορολογικών Βιβλίων και Στοιχείων, Αθήνα 2005, σ. 93, 94.

Τέλος, επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που ένας δημόσιος υπάλληλος διευθύνει ένα επιστημονικό περιοδικό, η αμοιβή που λαμβάνει για την υπηρεσία αυτή θεωρείται ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα. Όπως έχει γίνει δεκτό από την δημοσιονομική διοίκηση και τη νομολογία των δικαστηρίων,⁶ η δραστηριότητα αυτή του δημοσίου υπαλλήλου δεν συνιστά άσκηση εμπορικού επαγγέλματος, γιατί ο σκοπός της απασχόλησης είναι επιστημονικός, οι δε αποδοχές του δημοσίου υπαλλήλου είναι πιθανολογούμενες και δευτερεύουσας σημασίας.

Β. Συγγραφείς με παράλληλη απασχόληση - μη δημόσιοι υπάλληλοι

Όταν ένας μη δημόσιος υπάλληλος, παράλληλα με την άσκηση του κυρίου επαγγέλματος του ασκεί και συγγραφικό έργο, η αμοιβή που λαμβάνει από την οικονομική εκμετάλλευση του συγγραφικού του έργου θεωρείται ως εισόδημα από ελευθέριο επάγγελμα (Ζ' πηγής).

Σε περίπτωση που ο συγγραφέας είναι ιδιωτικός υπάλληλος είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι ασκεί ελευθέριο επάγγελμα, οπότε είναι υποχρεωμένος να τηρεί το βιβλίο εισόδων εξόδων.⁷

Πα να χαρακτηριστεί ένας συγγραφέας ως ελεύθερος επαγγελματίας, θα πρέπει το συγγραφικό έργο να αποτελεί την κύρια απασχόληση του, διαφορετικά όταν ασχολείται περιστασιακά με το συγγραφικό έργο δεν θεωρείται επιτηδευματίας και επομένως, δεν υποχρεούται να τηρεί και να εκδίδει τα προβλεπόμενα από τον ΚΒΣ βιβλία και στοιχεία, οπότε το εισόδημά του από τα συγγραφικά δικαιώ-

ματα προσδιορίζεται εξωλογιστικώς με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους 45% στα ακαθάριστά του έσοδα. Του παρέχεται όμως η δυνατότητα να τηρήσει τα βιβλία και στοιχεία που προβλέπει ο ΚΒΣ για τους επαγγελματίες συγγραφείς, οπότε το καθαρό εισόδημα του θα προσδιορίζεται λογιστικώς με βάση το περιεχόμενο των βιβλίων και στοιχείων.

Σύμφωνα με την η δημοσιονομική πρακτική, σχεδόν το σύνολο των συγγραφέων, με εξαίρεση τους συγγραφείς δημοσίου υπαλλήλους, χαρακτηρίζονται ως επαγγελματίες συγγραφείς χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το πραγματικό γεγονός της άσκησης του συγγραφικού έργου κατά κύρια απασχόληση ή περιστασιακά.

Επιτρέπεται στους συγγραφείς μη δημοσίους υπαλλήλους που ασχολούνται περιστασιακά με το συγγραφικό έργο να ζητήσουν να μην φορολογούνται για τα συγγραφικά τους δικαιώματα ως επαγγελματίες συγγραφείς και επομένως να μην υποχρεούνται να τηρούν και να εκδίδουν τα προβλεπόμενα γι' αυτούς βιβλία και στοιχεία αντίστοιχα. Οι διευκολύνσεις αυτές παρέχονται κυρίως στις περιπτώσεις που οι εκδόσεις έχουν μεμονωμένο χαρακτήρα και οι συγγραφείς δεν είναι επιτηδευματίες από άλλη αιτία.⁸

Σύμφωνα με την συνήθη πρακτική της διοικήσεως σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού των καθαρών κερδών των συγγραφέων που δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι αλλά είναι επιτηδευματίες από άλλη αιτία, π.χ. ιατροί, δικηγόροι κ.τ.λ., παρατηρούνται τα εξής: Το καθαρό εισόδημα των προσώπων αυτών, εφόσον τηρούν και εκδίδουν αντίστοιχα τα προβλεπόμενα α-

6. Βλ. έγγραφο Υπ Οικ Κ9892/1961, Αποφάσεις ΑΠ 1347 1937, ΣτΕ 831/1949.

7. Βλ. εγκύκλιο Υπ Οικ 40/1977 που αφορά την εφαρμογή του άρθρου 1 του ΚΦΣ.

8. Δ. Σταματοπούλου, ό.π., σ. 95.

πό τον ΚΒΣ βιβλία και στοιχεία για την άσκηση του κυρίου επιτηδεύματος τους, δηλαδή το βιβλίο Β' κατηγορίας (εσόδων εξόδων) και τις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, και εφόσον αυτά κριθούν ως επαρκή και ακριβή, προσδιορίζεται λογιστικώς με βάση το περιεχόμενο των εν λόγω βιβλίων και στοιχείων, στα οποία πρέπει να ενσωματωθούν τα έσοδα και οι δαπάνες που σχετίζονται με την παράλληλη προς το κύριο έργο τους δευτερεύουσα συγγραφική δραστηριότητα. Η πρακτική αυτή συνάγεται από το έγγραφο Αριθ. Πρωτ. 1101896/619/17.9.1998 του Υπ Οικονομικών, στο οποίο αναφέρεται ότι ο κανόνας ότι τα καθαρά εισοδήματα των καθηγητών Πανεπιστημίου από συγγραφικά δικαιώματα προσδιορίζονται με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους 45% στα ακαθάριστα έσοδα που αποκτούν από την εκδοτική επιχείρηση με βάση την εκδοτική σύμβαση που έχουν συνάψει με αυτήν δεν ισχύει, όταν οι καθηγητές Πανεπιστημίου έχουν την ιδιότητα του επιτηδεύματός από άλλη αιτία. Δηλαδή, στην περίπτωση αυτή ο συγγραφέας, ελεύθερος επαγγελματίας από άλλη αιτία π.χ. δικηγόρος, οικονομολόγος κ.τ.λ. για την αμοιβή που θα εισπράξει από τον εκδότη του συγγραφικού του έργου, θα εκδώσει απόδειξη παροχής υπηρεσιών, το δε ποσό αυτής θα το καταχωρήσει στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων που τηρεί για το κύριο ελεύθερο επάγγελμά του.⁹ Ο δε προσδιορισμός του εισοδήματος του (λογιστικός και εξωλογιστικός) από τα συγγραφικά δικαιώματα θα γίνει κατά τρόπο ενιαίο με τον αντίστοιχο προσδιορισμό του εισοδήματος του ελεύ-

θερου επαγγελματία από άλλη αιτία. Εφόσον τα εν λόγω πρόσωπα είναι συγχρόνως και ελεύθεροι επαγγελματίες κατά κύρια απασχόληση, έστω από άλλη αιτία, θα ήταν παράλογο, να είναι υποχρεωμένοι να τηρούν και ιδιαίτερα βιβλία ελεύθερου επαγγελματία για την άσκηση της συγγραφικής τους δευτερεύουσας απασχόλησης.

Το ζήτημα του τρόπου φορολόγησης του εισοδήματος των δημοσίων υπαλλήλων από την παράλληλη και δευτερεύουσα σε σχέση με το κύριο έργο τους απασχόληση με την συγγραφική δραστηριότητα, έχει απασχολήσει στον παρελθόν κατ' επανάληψη τόσο τη δημοσιονομική επιστήμη όσο και τη δημοσιονομική διοίκηση και τα διοικητικά δικαστήρια της χώρας μας. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται σε δύο βασικούς λόγους:

Πρώτον, στο γεγονός ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι και κυρίως οι πανεπιστημιακοί καθηγητές,¹⁰ αποτελούν τη βασική κατηγορία φυσικών προσώπων που παράλληλα με τα δημοσιοϋπαλληλικά τους καθήκοντα ως εκπαιδευτικοί ή ως ανώτερα στελέχη της δημόσιας διοίκησης ασχολούνται με την συγγραφή έργων. Ένας σημαντικός αριθμός αντιτύπων των πνευματικών αυτών έργων διανέμεται δωρεάν ως εκπαιδευτικά συγγράμματα στους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η δε δαπάνη που απαιτείται για την αμοιβή των συγγραφικών δικαιωμάτων καλύπτεται από τις πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού που προβλέπονται για το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

10. Όπως έχει γίνει δεκτό (βλ. Δ. Τσάισου, Συνταγματικό δίκαιο, τόμος Β' (όργανα και λειτουργία της πολιτείας) έκδοση Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1992 σ. 419 επ.), με κριτήριο την μισθοδοσία από το κράτος και την άσκηση δημοσίων καθηκόντων, συχνά με τον όρο «δημόσιοι υπάλληλοι» νοούνται όχι μόνο οι διοικητικοί πολιτικοί υπάλληλοι, αλλά και οι στρατιωτικοί και οι δημόσιοι λειτουργοί, όπως καθηγητές των ΑΕΙ, οι δικαστές και οι λειτουργοί της εκκλησίας.

9. Στην πράξη, όμως, δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις που οι εκδοτικές επιχειρήσεις εκδίδουν αποδείξεις δαπανών για την αμοιβή που καταβάλλουν σε ελεύθεροι επαγγελματίες.

Δεύτερο, οι διατάξεις του νομικού καθεστώτος που διέπουν τη φορολόγηση των δικαιωμάτων αυτών είναι διάσπαρτες σε διάφορα νομικά κείμενα και είναι κατά τέτοιο τρόπο διατυπωμένες ώστε να δημιουργούν συχνά σύγχυση και προβλήματα ερμηνείας στους εφαρμοστές αυτών (ΔΟΥ, διοικητικά δικαστήρια, ΝΣΚ).

Για την αντιμετώπιση του εν λόγω προβλήματος το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εκδίδει κατά καιρούς εγκυκλίους προς τις κατά τόπους αρμόδιες ΔΟΥ για την ενιαία ερμηνεία των σχετικών φορολογικών διατάξεων. Παρά την ύπαρξη, όμως, των εν λόγω εγκυκλίων, το φαινόμενο της αμφισβήτησης του ορθού τρόπου φορολόγησης των συγγραφικών δικαιωμάτων των πανεπιστημιακών δεν έχει εκλείψει.¹¹

Ένα βασικό ζήτημα που είχε προκύψει είναι αν τα δικαιώματα αυτά θα έπρεπε να φορολογηθούν στο σύνολό τους προστιθέμενα στα υπόλοιπα εισοδήματα του δικαιούχου ή θα έπρεπε να υπαχθούν στο καθεστώς του εξωλογιστικού προσδιορισμού του καθαρού εισοδήματος που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 50 ΚΦΕ (πρώην άρθρο 47 ΝΔ 3323/1955) και οι εκδοθείσες για την εφαρμογή αυτού αποφάσεις του Υπ Οικ, δηλαδή, αν θα πρέπει να προστεθούν στα υπόλοιπα εισοδήματα του συγγραφέα πανεπιστημιακού κατά το μέρος μόνο αυτών που προκύπτει με την εφαρμογή των μοναδικών συντελεστών καθαρού κέρδους επί των ακαθαρίστων εσόδων. Παρατηρήθηκαν περιπτώσεις που οι αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες καθώς και τα Διοικητικά Πρωτοδικεία¹² εί-

χαν κάνει δεκτή την άποψη ότι τα συγγραφικά δικαιώματα των συγγραφέων δημοσίων υπαλλήλων δεν υπάγονται στον τεκμαρτό προσδιορισμό του εισοδήματος από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων αλλά φορολογούνται στο σύνολο τους, προστιθέμενα στα υπόλοιπα εισοδήματα του φορολογούμενου.

Η λύση αυτή είχε ως αποτέλεσμα τα εισοδήματα των συγγραφέων πανεπιστημιακών καθηγητών να επιβαρύνονται με τον υψηλότερο συντελεστή της προοδευτικής κλίμακας του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (ήδη 40%) και με τον τρόπο αυτό οι εν λόγω συγγραφείς να υπόκεινται σε μια υψηλή φορολογία του εισοδήματος τους από συγγραφικά δικαιώματα. Πολύ ορθά έχει επισημανθεί,¹³ ότι η ενασχόληση του ανθρώπου με την εργασία και ειδικότερα με την πνευματική εργασία, αποτελεί δικαίωμα του ανθρώπου συνταγματικά κατοχυρωμένο, δικαίωμα που συνδέεται με την αξία του ανθρώπου και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς αυτού (άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 16 παρ. 1, 22 παρ. 1 Σ).

Το Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης με την απόφασή του 1542/2002¹⁴ δέχτηκε ότι ο προσδιορισμός των καθαρών κερδών από συγγραφικά δικαιώματα των καθηγητών Πανεπιστημίου γίνεται τεκμαρτως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου

13. Βλ. Α. Τάχου, *ό.π.*, σ. 830.

14. ΔΦΝ 2005, σ. 831. Με την εν λόγω απόφαση εξαφανίσθηκε η υπ' αριθ. 2357/2002 απόφαση του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης (ΔΦΝ 2005 σ. 834, η οποία είχε κάνει δεκτό ότι και στην περίπτωση που οι καθηγητές ΑΕΙ αναθέτουν σε τρίτους την έκδοση των συγγραμμάτων τους, το εισόδημα τους από συγγραφικά δικαιώματα προσδιορίζεται εξωλογιστικώς σύμφωνα με την απόφαση Υπ Οικ 110210/Πολ. 1276/1993, δηλαδή με την εφαρμογή του ΜΣΚΚ 19% στα ακαθάριστα έσοδα. Σχόλιο επί των αποφάσεων αυτών βλ. Α.Τάχο, *ό.π.*, σελ. 822 επ.

11. Α. Τάχος, *Η φορολογία των συγγραφικών δικαιωμάτων των μελών ΔΕ, των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*. ΔΦΝ, 2005, σελ. 829, ο οποίος χαρακτηρίζει παράνομο και αντισυνταγματικό τον χαρακτηρισμό ως επιπδευματία του συγγραφέα εκδόσιμης δημοσίως υπαλλήλου από την ΥΑ 1993.

12. Βλ. απόφαση 4161/1998 ΤρΔιοικ.Πρωτοθ.εσ.

50 ΚΦΕ και της υπουργικής απόφασης του 1987, με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους 45% στα ακαθάριστα έσοδα που λαμβάνουν από τις εκδοτικές εταιρίες στις οποίες αναθέτουν την έκδοση των βιβλίων τους.

Στη συνέχεια, η υπ' αριθ. 2550/2004 απόφαση επίσης του ΔΕφΘεσ, έκανε δεκτό ότι στην επίμαχη υπόθεση (επρόκειτο για συγγραφέα καθηγητή Πανεπιστημίου, ο οποίος, όμως, δεν ήταν και εκδότης του βιβλίου με την έννοια της έκδοσης αυτού με δικά του έξοδα), για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών του συγγραφέα δεν είναι δυνατό να εφαρμοσθεί ο μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 19% στα ακαθάριστα κέρδη γιατί δεν υπάρχει εξουσιοδοτικό νομικό έρεισμα. Όπως, ειδικότερα, έκανε δεκτό η απόφαση, «Το άρθρο 50 παρ. 4 Ν 2238/1994, όμως (στο οποίο κωδικοποιήθηκε το άρθρο 47 του ΝΔ 3323/1955, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 3 Ν 1828/1989), δεν παρέμπει στις διατάξεις του άρθρου 36 παρ 2 του ΝΔ 3323/1955 προς ανάλογη εφαρμογή. Ως εκ τούτου η εν λόγω υπουργική απόφαση δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση της αμοιβής καθηγητών από τη συγγραφική τους δραστηριότητα...».

Τέλος η υπ' αριθ. 464/2004 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, έκανε δεκτό ότι η Υπουργική Απόφαση του 1993 που εκδόθηκε με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του τότε ισχύοντα νόμου (άρθρο 36 παρ. 2 ΝΔ 3323/1955) ως κανονιστική ισχύει και παράγει όλες τις έννομες συνέπειες μέχρις ανακλήσεώς της. Είναι δε απολύτως ειδική έναντι της ΥΑ του 1987 επειδή δεν αναφέρεται γενικά στα κατ' ιδίαν επαγγέλματα αλλά ειδικά στους εκδότες -συγγραφείς δημοσίους υπαλλήλους. Παρατηρούμε ότι με την γνωμοδότηση αυτή ανατρέπονται

όσα έγιναν δεκτά στο σκεπτικό της υπ' αριθ. 2550/2004 αποφάσεως του ΔΕφΘεσ σε σχέση με την εξακολούθηση της ισχύος της ΥΑ του 1993.¹⁵

Έχει κριθεί από τα διοικητικά δικαστήρια ότι για να αποκτήσει ο συγγραφέας εκδότης την ιδιότητα του επιτηδευματία απαιτείται να ασκεί την εν λόγω δραστηριότητα συστηματικά και όχι περιστασιακά.¹⁶ Οι καθηγητές ΑΕΙ οι οποίοι πέραν της δραστηριότητάς τους ως δημόσιοι λειτουργοί, εκδίδουν και βιβλία ή ασχολούνται με συγγραφικό έργο, δεν θεωρούνται κατά την άσκηση της τελευταίας αυτής δραστηριότητας ως επιτηδευματίες και, για τις αμοιβές που εισπράττουν από συγγραφικά δικαιώματα ή από πωλήσεις βιβλίων δεν υποχρεούνται να τηρούν βιβλία και να εκδίδουν στοιχεία του ΚΒΣ.¹⁷

Σε σχέση με τους συγγραφείς συνταξιούχους δημόσιους υπαλλήλους, η δημοσιονομική διοίκηση έχει κάνει δεκτό ότι, εφόσον αυτοί δεν ασκούν άλλη κύρια δημόσια υπηρεσία, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως επαγγελματίες συγγραφείς με την υποχρέωση της συμμόρφωσής τους προς τις διατάξεις του ΚΦΣ. Η λύση αυτή, όμως, δεν φαίνεται να ευσταθεί για τους συνταξιούχους ομότιμους καθηγητές των ΑΕΙ οι οποίοι, παρά την ιδιότητα τους ως συνταξιούχοι δημόσιοι υπάλληλοι, διατηρούν το δικαίωμα της άσκησης του διδακτικού έργου σε μεταπτυχιακό

15. Πρβλ. και Α. Τάχο, ό.π., σ. 830, ο οποίος υποστηρίζει ότι το Εξουσιοδοτικό έρεισμα υπάρχει στο άρθρο 36 παρ. 1 και 2 του ΝΔ 3323/1955, όπως τροποποιήθηκε, του οποίου οι διατάξεις δεν έπαυσαν να ισχύουν αυτοτελώς και ήδη έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 32 παρ. 1 και 2 του ΚΦΕ.

16. ΣτΕ 4181/1990, ΔΕφΘεσ (Τμ. Γ') 1542/2002.

17. ΣτΕ 4222/1986, ΔΕφΘεσ 1542/2002.

επίπεδο, να συμμετάσχουν σε τριμελείς επιτροπές διδακτορικών διατριβών και στη διαδικασία εκλογής μελών ΔΕΠ ως συνεισηγητές των σχετικών επιτροπών (άρθρο 12 παρ. 3 Ν 2083/1992 και άρθρο 45 παρ. 5 Ν 2413/1996).¹⁸

Βέβαια, όπως διατυπώνεται στην 464/2004 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η επίμαχη διάταξη της 1276/1993 απόφασης του Υπ. Οικ., «*αν και εκδοθείσα και εξουσιοδότηση του άρθρου 36 ΝΔ 3323/1955, ως ίσχυε, μπορεί μεν να αναφέρεται στο προοίμιο ως σε εμπορικές επιχειρήσεις - πλην, όμως, απηχεί την βούληση του νομοθέτη (υπό την επιρροή τότε και σχετικής διχογνωμίας ως προς την φύση του εισοδήματος) να μην υπόκεινται σε μεγαλύτερη φορολογία η πνευματική εργασία δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι δεν ασκούν βιοποριστικό εν γένει επάγγελμα δια της εκδόσεως βιβλίων... αμέσως συνδεδεμένων με την πανεπιστημιακή διδασκαλία και προαγόντων την δημόσια υπηρεσία εν γένει και την επιστήμη*».

Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, οι οποίοι παράλληλα με την κύρια υπαλληλική τους απασχόληση συγγράφουν και βιβλία, εφόσον δεν είναι επιτηδευματίες, γιατί δεν υπόκεινται στην ίδια φορολογική μεταχείριση με τους δημόσιους, αλλά σύμφωνα με την ακολουθούμενη διοικητική πρακτική¹⁹ είναι δυνατό να χαρακτηρισθούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες, όποτε θα υποχρεωθούν να τηρούν και βιβλίο εσόδων εξόδων, προκειμένου να προκύψει λογιστικώς το καθαρό τους κέρδος. Τα περισσότερα ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα εργαστήρια κ.τ.λ., όπως αποκαλούνται, από τα οποία μάλιστα ορι-

σμένα χρηματοδοτούνται από το Δημόσιο ή από την ΕΕ, έχουν συσταθεί και λειτουργούν με τη μορφή των ΝΠΙΔ. Οι δε υπάλληλοι αυτών θεωρούνται ιδιωτικοί υπάλληλοι που συνήθως παράλληλα με τα υπαλληλικά τους διοικητικά και ερευνητικά καθήκοντα ασχολούνται και με συγγραφικό έργο.

Για τους ιδιωτικούς υπαλλήλους δεν υπάρχει ασυμβίβαστο ως προς τον άσκηση παράλληλου επιτηδευματος και στην περίπτωση αυτή θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως επιτηδευματίες κατά τον ΚΒΣ.

Θεωρώ σοβαρό και αναγκαίο να προβλεφθεί με ρητές νομικές διατάξεις ο προσδιορισμός του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος των υπαλλήλων, δημοσίων και ιδιωτικών, αλλά και των επιτηδευματιών από άλλη αιτία, οι οποίοι, παράλληλα με το εισόδημα τους από την κύρια απασχόληση, εισπράττουν και συγγραφικά δικαιώματα.

Βιβλιογραφία

Ν. 2238/1994.

Ν. 3254/2004.

Ν. 3220/2004.

Απόφαση Υπ. Οικον. Αριθμ. Πρωτ.Ε16382/29-12-1987 (ΦΕΚ Β 749/29-12-1987).

Υπ. Οικ. Αριθ. Πρωτ.1074850/1729/Α0012/28-2-1996.

Γνωμ. ΝΣΚ 464/2004.

Ν. Μπάρμπας: Φορολογία εισοδήματος. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003.

Δ. Σταματόπουλος: Ανάλυση-Ερμηνεία Κώδικα Φορολογικών Βιβλίων και Στοιχείων. Αθήνα 2005.

Α. Τάχος: Η φορολογία των συγγραφικών δικαιωμάτων των μελών ΔΕΠ, των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. ΔΦΝ, 2005.

Κ. Φινοκαλιώτης: Φορολογικό Δίκαιο. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2002.

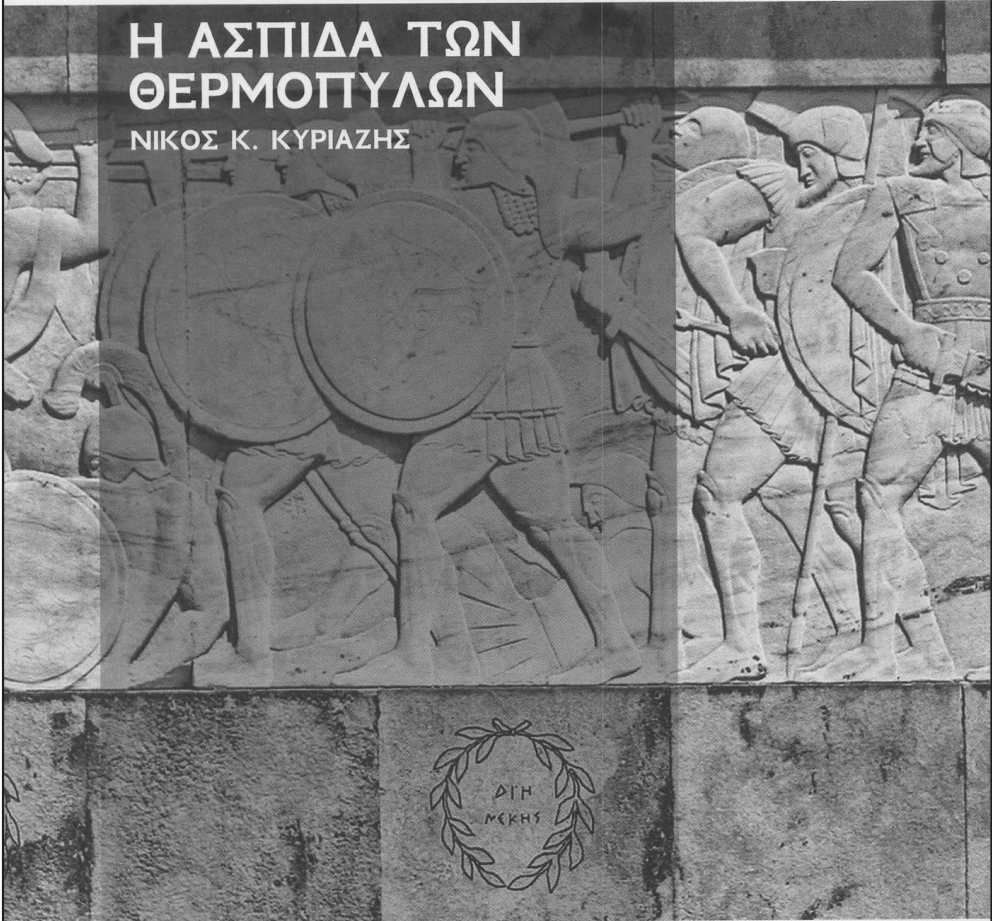
18. Α. Τάχος, ό.π., σ. 826-827.

19. Εγκύκλιος 40/1977 σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 1 του ΚΦΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
494-478 π.Χ.
ΟΙ ΕΝΔΟΞΕΣ ΜΑΧΕΣ

Η ΑΣΠΙΔΑ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

ΝΙΚΟΣ Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΙΟΛΚΟΣ

Νίκος Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Η ασπίδα των Θερμοπυλών

494-478 π.Χ. - Οι ένδοξες μάχες

Ιστορικό Μυθιστόρημα

“Θα σου μιλήσω για πόλεμο, μάχες, έρωτα, μίσος, ηρωισμό, αυταπάρηση και προδοσία. Για ένα όπλο δώρο θεών, ασπίδα που θα ενώσει τη μοίρα τριών ανδρών, με δύο γυναίκες, πολλών λαών και τόπων, πεδιάδων, βουνών, θάλασσας και πόλεων...”.

Είναι ο χρησμός που έλαβε ο μάντης Μεγιστίας από το Δία. Θα τον εκπληρώσουν ο γενναίος και ευγενικός Σπαρτιάτης Τελευταίος, ο πρόσχαρος και ευφυής Αθηναίος Ναυσίνους, ο αρχιστράτηγος της Πελοπίδας Μαροδόνιος, η ωραία Σπαρτιάτισσα Ελένη και η Μιλήσια Διανείρα, που θα αγωνιστεί για την ελευθερία της και που η καρδιά της μοιράζεται στους δύο Έλληνες.

Στο ιστορικό μυθιστόρημα “Η ασπίδα των Θερμοπυλών - Οι ένδοξες μάχες” (εκδόσεις Ιωλκός, 2008) θα τρέξετε μαζί με τον Τελευταίο στην Ολυμπία, θα παραβρεθείτε στα λαμπρά συμπόσια του Μαροδονίου και τον αισθησιακό χορό της Διανείρας,

θα ακούσετε το Λεωνίδα και το Θερμοκλή να αγορεύουν στο συνέδριο του Ισθμού, θα ταξιδέψετε με τη βασιλική τριήρη του Ξέρξη στα Τέμπη.

Θα νιώσετε τον τρόπο και τη φρίκη της μάχης, με το βάρος της ασπίδας στο αριστερό και το δόρυ να γλιστράει από ιδρώτα και αίμα στο δεξί. Θα πολεμήσετε με τη σπαρτιατική φάλαγγα στις Θερμοπύλες και τις Πλαταιές, που “όταν εφορμά είναι σαν ένα απρόσωπο τέρας με εκατοντάδες κεφάλια, πόδια, χέρια, αλλά μόνο μια ψυχή... Η γη σείεται στο βηματισμό της, ο ήλιος λάμπει πάνω στους μπρούτζινους θώρακες και τις περικεφαλαίες, τα πολύχρωμα λοφία από χαιίτες και αλογοουρές σείονται κι αυτά, οι ζωγραφισμένες ασπίδες πλησιάζουν σαν ενωμένες και οι σιδερένιες καλογυαλισμένες αιχμές των δοράτων είναι ο ίδιος ο θάνατος”.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο Νίκος Κ Κυριαζής σπούδασε Οικονομικά και εκπόνησε το διδακτορικό του στο Πανεπιστήμιο της Βόννης. Εργάστηκε ως επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια Trier και Harvard, ως ειδικός για τα νομισματικά στη Γενική Διεύθυνση Μελετών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως σύμβουλος του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και τον Διοικητή της Εθνικής Τράπεζας, και ως γενικός γραμματέας τον Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης. Έχει δημοσιεύσει δώδεκα μυθιστορήματα (τρία και σε μετάφραση στις

ΗΠΑ ως Nicholas Snow), μία ποιητική συλλογή, τρία βιβλία στρατηγικής και δύο οικονομικά, πολλά επιστημονικά άρθρα σε διεθνή ακαδημαϊκά journals και περισσότερα από 300 άρθρα στον ελληνικό καθημερινό και περιοδικό Τύπο (ανάμεσα τους 60 στο περιοδικό “Ιστορία”).

Το 2005 τιμήθηκε από τον πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας με το ανώτατο παράσημο της Γαλλίας, τον Ιππότη της Λεγεώνας της Τιμής, για τη συνεισφορά του στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση.

Cultural themes

Art Academy in Greece

By Mrs. **Ev.-M. ATHANASSOPOULOU**

A few days ago Mr. A. SAMARAS, Minister of Culture, announced in Athens the foundation of Greek Art Academy.

The Academy will be legal person of private law, it will be under the exclusive surveillance of Ministry of Culture and its scope will be the development of dramatics, dance, music, cinematography and audiovisual arts.

The Academy will be under the roof of Olympic habitation at Ano Liosia and it will provide study certificate to graduates who attended three years' long program, seminar testimonials, etc. Certificates will be equivalent to diplomas provided by Schools of Higher Art Education.

Seven-member administrative board, of three years' term, which will be appointed by each – time Minister of Culture, will administrate Academy of Arts.

The Academy will decide for heritage acceptance. Also, it will approve study programs, activity planning, etc.

Academy's incomings will come from national budget, donations, incomings from community programs, etc. Each year, it will accept 120 students, 30 at each department, according to standards defined by School's Regulation.

Students must have Senior High School Certificate and they will not enter the Scholl, under the national general examination system for Higher Education.

Επενδύσεις Ασφαλιστικών Φορέων

Του κ. Γεωργίου ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ

Αποφοίτου Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης,
του Προγράμ. Διοίκησης. Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής

Οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΚΑ), ως αυτοτελείς, αυτόνομοι και ανεξάρτητοι οργανισμοί διαθέτουν σημαντική κινητή και ακίνητη περιουσία την οποία διαχειρίζονται και αξιοποιούν βάσει πολύ συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου. Η αποτελεσματική διαχείριση της περιουσίας των ασφαλιστικών φορέων αποτελεί αδήριτη ανάγκη για τις σύγχρονες κοινωνίες, διότι, πρώτον, πρέπει να διασφαλιστούν οι παροχές των ασφαλισμένων μελλοντικά, και δεύτερον, τα μεγέθη των συσσωρευμένων αποθεματικών επηρεάζουν καθοριστικά τη λειτουργία, τόσο των εθνικών όσο και των διεθνών οικονομικών συστημάτων¹.

Σύμφωνα με τα προηγούμενα, μπορούμε να διακρίνουμε δύο βασικά χαρακτηριστικά των ΦΚΑ, αναφορικά με την επενδυτική τους διάσταση, ήτοι:

1. Το ότι λειτουργούν βάσει ενός καθορισμένου θεσμικού πλαισίου, το οποίο εξειδικεύεται αφενός στην ύπαρξη ενός συστήματος διαχείρισης αποθεματικών και αφετέρου στη δημιουργία δομών διαφάνειας και ελέγχου αναφορικά με τη διαχείριση.

2. Το ότι ανήκουν στην ομάδα επενδυτών που ονομάζονται «μεγάλοι θεσμικοί», καθώς κατευθύνουν σημαντικά περιουσιακά στοιχεία σε επενδύσεις. Οι επενδύσεις αυτές έχουν, κατά βάση, μεσο-μακροπρόθεσμο χαρακτήρα. Θα μπορούσε να σχολιάσει κανείς ότι μια ευκαιριακή αντιμετώπιση των επενδυτικών κινήσεων των ΦΚΑ θα αντιτίθετο στην βασική τους αρχή, η οποία και θα μπορούσε να συνοψιστεί ως, η κάλυψη των ασφαλιστικών κινδύνων. Εξ' ορισμού, η τελευταία αρχή συνδέεται με την ελαχιστοποίηση του ρίσκου και δη του επενδυτικού.

Καταλήγοντας με αυτές τις εισαγωγικές παρατηρήσεις, θα ήταν χρήσιμη και μια αναφορά στη σημερινή ταμειακή κατάσταση των ΦΚΑ, ζήτημα που έχει άμεση σχέση με τη δυνατότητά τους για επενδύσεις (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 1).

Η μη ορθολογική διαχείριση της περιουσίας των ΦΚΑ², σε συνδυασμό με την **αύξηση του προσδόκιμου ζωής** – γεγονός που θα δημιουργήσει «στρατιές ηλικιωμένων» και

1. ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ Μ., «Επενδύσεις Αποθεματικών Ασφαλιστικών Ταμείων στα πλαίσια της Παγκοσμιοποίησης», Σπουδαί, Τεύχος 1, Τόμος 57, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς, 2007, σελ.81

2. Ιδίως στους φορείς κύριας ασφάλισης στους οποίους συχνότατα εμφανίζονται ταμειακά ελλείμματα. Αντίθετα, στους φορείς επικουρικής ασφάλισης, ασθένειας και πρόνοιας εμφανίζονται μόνο πλεονάσματα διαχειριστικής χρήσης.

άρα εντονότερη ανάγκη για παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας (**αύξηση κοινωνικών δαπανών**) – με την παράλληλη **μείωση του ποσοστού γεννήσεων** και επομένως **μείωση του μελλοντικού εργατικού δυναμικού**, δηλαδή των μελλοντικών πόρων που θα προέρχονται από τις **λιγότερες εισφορές των εργαζομένων**, υποδεικνύουν σοβαρή απώλεια εσόδων για τους ΦΚΑ, κατάσταση η οποία έχει ήδη μετατραπεί σε τάση βαίνουσα διαχρονικά αυξανόμενη, σε όρους μάλιστα γεωμετρικής προόδου. Όμως, η δυσμενής οικονομική θέση των ΦΚΑ, αιτιάζεται και σε άλλους παράγοντες, όπως η **χαμηλή χρηματοδότηση του συστήματος από τον κρατικό προϋπολογισμό** ή η **εισφοροδιαφυγή** σε συνδυασμό με την εγγενή **αδυναμία των ελεγκτικών μηχανισμών** να την πατάξουν³. Είναι εύλογο ότι όλα τα προηγούμενα, αν δεν ληφθούν υπόψη, θα οδηγήσουν στην κατάρρευση ολόκληρου του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, με συνέπειες τρομακτικές για το ελληνικό κοινωνικό κράτος.

Η ορθολογική διαχείριση των αποθεματικών και η αποτελεσματική αξιοποίηση των επενδύσεων, δράσεις μέσα από τις οποίες μπορούν να αποταμειθούν πόροι ικανοί να χρηματοδοτήσουν τυχόν ελλείμματα των ΦΚΑ, φαντάζει ως η πλέον δυναμική λύση μπροστά σε ένα τέτοιο πρόβλημα.

Περιουσία

Πριν αναλυθούν περαιτέρω τα επιμέρους στοιχεία τα οποία και συνθέτουν το θεσμικό πλαίσιο, εντός του οποίου δύνανται οι ΦΚΑ να πραγματοποιούν επενδυτικές κινήσεις, θα ήταν χρήσιμο να γνωρίσουμε τα πραγματικά επίπεδα της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ΦΚΑ (αρμοδιότητας ΓΓΚΑ), έτσι ώστε να γίνει κατανοητό το πόσο σημαντική είναι η σωστή αξιοποίηση και διαχείρισή της.

Η αξία της κινητής και ακίνητης περιουσίας των Φ.Κ.Α., υπολογίζεται στο ποσό των 29.213.933.099,14€ και κατανέμεται σε καταθέσεις, χρεόγραφα και ακίνητα (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 2). Το ύψος της κινητής περιουσίας τους ανέρχεται στο ποσό των 28.263.201.304,01€ και αποτελεί το 96,75% της συνολικής τους περιουσίας ενώ η ακίνητη περιουσία τους ανέρχεται στο ποσό των 950.731.795,13€ και αποτελεί μόνο το 3,75% της συνολικής τους περιουσίας⁴.

Η **κινητή περιουσία των ΦΚΑ** κατανέμεται ανάμεσα σε **καταθέσεις, διαθέσιμα, χρεόγραφα και απαιτήσεις δανείων** (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 2). Η υποχρέωση των ΦΚΑ, να διατηρούν Λογαριασμό Διαθεσίμων Κεφαλαίων στην Τράπεζα της Ελλάδος είναι ήδη γνωστή από τον Α.Ν. 1611/1950 και το Ν.Δ. 2999/1954. Παράλληλα όμως, δύνανται να διατηρούν και Λογαριασμούς Ταμειακής Διαχείρισης σε Τράπεζες ή Τραπεζικούς Οργανισμούς. Μπορούν επίσης, να χορηγούν δάνεια, προσωπικά ή στεγαστικά ή δάνεια πρώτης επαγγελματικής εγκατάστασης σε ασφαλισμένους, συνταξιούχους και υπαλλήλους.

Η απόδοση είναι το σημαντικότερο κριτήριο και για τις επενδύσεις σε κινητές αξίες. Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει κανείς, είναι ότι η απόδοση των κεφαλαίων των ασφαλιστικών φορέων κυμαίνεται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα (βλ. Παράρτημα, Πίνακας 3), συγκριτικά με το διεθνές επίπεδο επενδύσεων σε παρόμοια προϊόντα. Αυτό, φανερώνει τη μη ορθολογική αξιοποίηση των πόρων των ταμείων και οφείλεται σε συγκεκριμέ-

3. ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ Σ., «Καλύτερη Αξιοποίηση της Περιουσίας των Ταμείων», Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας, Τεύχος 1488, Τόμος 63ος, 1η Μαρτίου 2007, σελ 194

4. <http://www.periousia.gr/fMain.aspx>

νους λόγους που θα επιδιώξουμε να αναλύσουμε – αν και όχι τόσο διεξοδικά – στη συνέχεια.

Τα ακίνητα των ΦΚΑ χρησιμοποιούνται για μίσθωση, εκμίσθωση, αντιπαροχή, ανταλλαγή, ιδιόχρηση είτε ακόμη για άλλες ενέργειες που συνιστούν εκμετάλλευση. Καθένα από τα ανωτέρω διενεργείται σύμφωνα με τη διαδικασία των διαγωνισμών (Π.Δ. 715/1979)⁵.

Είναι ενδιαφέρον να επισημανθεί το γεγονός, ότι σε διαφορετικές περιόδους η αγορά ακινήτων από πλευράς ΦΚΑ ακολουθούσε τελείως διαφορετική επενδυτική πολιτική. Είναι χαρακτηριστική η τάση που επικρατούσε στις δεκαετίες '70 και '80 για την αγορά ξενοδοχειακών μονάδων. Η τάση αυτή ήταν λογική από την άποψη ότι πραγματοποιούνταν επενδύσεις σε ένα κλάδο που πραγματοποιούσε υπερκέρδη στην Ελλάδα. Από την άλλη, οι κινήσεις αυτές δεν ακολουθούσαν ένα σαφές επενδυτικό σχέδιο με στόχο ορισμένη απόδοση. Με τις μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του '90, όπως ήταν εύλογο, η επενδυτική κατεύθυνση στα ακίνητα μεταφέρθηκε από την αγορά ξενοδοχείων στην αγορά κτιρίων για τη στέγαση των υπηρεσιών των ΦΚΑ, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Τελευταία, αλλά όχι λιγότερο σημαντική επισήμανση, είναι το γεγονός ότι αν και ο νόμος ορίζει ότι σε χρεόγραφα επιτρέπεται να επενδύεται έως και 23% του συνόλου της περιουσίας κάθε ταμείου, παρόλα αυτά τα 33 από τα 96⁶ ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης που υψάζονται στην εποπτεία του υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, έχουν επενδύσει σε χρεόγραφα πάνω από το 50% των αποθεματικών τους⁷! Αυτό δεικνύει ξεκάθαρα την έλλειψη ελεγκτικών διαδικασιών αναφορικά με τις επενδύσεις που πραγματοποιούν οι ΦΚΑ.

Θεσμικό πλαίσιο

1. Εξέλιξη

Το κανονιστικό πλαίσιο το οποίο οριοθετεί την επενδυτική δραστηριότητα των ΦΚΑ είναι, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση που επιδιώχθηκε ρύθμιση που αφορούσε στην διευθέτηση του κοινωνικού κράτους, εν Ελλάδι, χαώδης. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι από το 1950, με τον Α.Ν. 1611/1950, «Περί καταθέσεων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ασφαλιστικών ταμείων», έχουν τεθεί σε εφαρμογή τουλάχιστον 13 (!) νεότεροι Νόμοι και Νομοθετικά διατάγματα, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται σε αυτόν τον αριθμό Υπουργικές Αποφάσεις ή άλλες μορφές κανονιστικών πράξεων.

Ο προαναφερθείς νόμος, ρύθμιζε το πλαίσιο επενδυτικής συμπεριφοράς, ουσιαστικά έως το τέλος της δεκαετίας του '80. Το σημαντικότερο στοιχείο του⁸, ήταν ότι τα αποθεματικά των ταμείων θα κατατίθεντο υποχρεωτικά στον «Ειδικό Λογαριασμό Διαχείρισης Διαθεσίμων» στην Τράπεζα της Ελλάδος. Οι εκεί καταθέσεις των ΦΚΑ λάμβαναν «ει-

5. Εξαιρούνται του Π.Δ., το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ο ΟΓΑ για τους οποίους έχουν εφαρμογή οι οικείοι Κανονισμοί αγορών, πωλήσεων, εκμίσθωσης κτλ.

6. ΤΣΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Μ., «Πού επενδύουν τα Ασφαλιστικά Ταμεία», Ιστότοπος press-time: <http://www.press-time.com/economics-gr/ika-gr.html>, 6 Αυγούστου 2008

7. Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (ΓΓΚΑ), Κινητή και Ακίνητη Περιουσία Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης Έτους 2006 – Ακίνητα, Καταθέσεις, Χρεόγραφα, Δάνεια.

8. ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ Μ., «Διαχείριση Αποθεματικών Ασφαλιστικών Ταμείων στην Ελλάδα», Επιθεώρησης Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης, Τεύχος 11/539, Αθήνα, Νοέμβριος 2003, σελ.802

δικό επιτόκιο», που όριζε σε κάθε περίπτωση η Νομισματική Επιτροπή⁹. Το «ειδικό» αυτό «επιτόκιο» ήταν κατώτερο από τα τρέχοντα επιτόκια καταθέσεων για όλη την περίοδο αναφοράς. Παράλληλα οι ΦΚΑ είχαν το δικαίωμα να διατηρούν άτοκες βραχυπρόθεσμες καταθέσεις στις εμπορικές τράπεζες. Μέρος αυτών των αποθεματικών (διαθέσιμα) μπορούσαν να γίνουν αντικείμενο επένδυσης. Η Τράπεζα της Ελλάδος, θα ενεργούσε ως διαχειρίστρια και θα επένδυε τα διαθέσιμα σε τίτλους του Δημοσίου¹⁰. Η πρακτική για τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν να κατευθύνονται τα επενδύσιμα κεφάλαια στη χρηματοδότηση της γεωργίας, του εμπορίου και της βιομηχανίας ούτως ώστε να επιλύονται σημαντικά δημοσιονομικά προβλήματα του κράτους¹¹. Αυτό παγίδευσε και επιβάρυνε τραγικά την κοινωνική ασφάλιση στη χώρα, καθώς σε καμία περίπτωση η χρηματοδότηση ασθενών κλάδων για την οικονομία δεν θα έπρεπε να θεωρείται επένδυση. Οι επενδύσεις των ταμείων ανέρχονταν στο 10% των συνολικών αποθεματικών τους, κάτι που διαφοροποιήθηκε το 1975, όταν το ποσοστό αυτό ανέβηκε στο 20% για την αγορά Έντοκων Γραμματίων του Δημοσίου.

Από τις πλέον σημαντικές μεταρρυθμίσεις, αναφορικά με τις επενδύσεις των ταμείων, ήταν και η εκχώρηση δικαιώματος διαπραγματεύσεως σε μετοχές του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών μέχρι του ποσού του 1,5 δις δρχ (Ν. 876/1979).

Μια γενική εικόνα μέχρι το 1990, ήταν ότι το νομοθετικό πλαίσιο για τις επενδύσεις των ασφαλιστικών φορέων στην Ελλάδα, παρέμενε υποτυπώδες. Οι ελάχιστες εξαιρέσεις για ουσιαστική παρέμβαση, ως προς την ορθολογική αξιοποίηση της περιουσίας των ταμείων, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αξιολογα οικονομικά αποτελέσματα, δεν ήταν αρκετές για να επιδράσουν καταλυτικά και θετικά στο ύψος των αποθεματικών.

Αυτή η εικόνα άλλαξε εν μέρει, με τη θέση σε εφαρμογή του Ν. 1902/1990 και εν συνεχεία των Ν. 2042/1992 και 2076/1992. Οι βασικές αλλαγές που εισήγαγαν οι εν λόγω κανόνες ήταν η αντικατάσταση του «ειδικού επιτοκίου» της Τράπεζας της Ελλάδος με το τρέχον επιτόκιο καταθέσεων της περιόδου. Επιπλέον, το ποσοστό του αποθεματικού το οποίο προοριζόταν για επένδυση (20%), θα επιμεριζόταν πλέον σε ένα ποσό που θα διατίθετο για την επένδυση σε ακίνητα (40%) και σε ένα ποσό που θα διατίθετο για την επένδυση σε κινητές αξίες (χρεόγραφα του Δημοσίου, μετοχές ή αμοιβαία κεφάλαια) (60%).

Οι ασφαλιστικοί φορείς αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επιτρεπόταν, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, με αποφάσεις των Δ.Σ. τους, να επενδύουν τα διαθέσιμά τους ελεύθερα σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, τόσο στην πρωτογενή όσο και στη δευτερογενή αγορά, καθώς και σε ομόλογα Τραπεζών που λειτουργούσαν νόμιμα στην Ελλάδα. Δεν επιτρεπόταν αντίθετα, σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών της Τράπεζας της Ελλάδος, να επενδύονται διαθέσιμα Κεφάλαια σε ειδικές προθεσμιακές καταθέσεις με ελεύθερα διαπραγματεύσιμο επιτόκιο, πιστοποιητικά καταθέσεων, REPOS κτλ.

9. Η δυσχερής οικονομική κατάσταση της περιόδου που προηγήθηκε και ακολούθησε το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, προκάλεσε την ανάγκη για πιο στενή συνεργασία μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας και των Κυβερνήσεων. Τη συνεργασία αυτή θεσμοποίησε η δημιουργία, το 1946, της Νομισματικής Επιτροπής. Η Επιτροπή περιλάμβανε τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας ως πρόεδρο, τέσσερις άλλους Υπουργούς και το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Η θέση της Τράπεζας της Ελλάδος ήταν σημαντική, καθώς η Τράπεζα είχε την ευθύνη σχεδιασμού και πρότασης μέτρων πολιτικής που, κατά κανόνα, υιοθετούνταν από την Επιτροπή. (<http://www.bankofgreece.gr/bank/history.asp>)

10. http://www.ggka.gr/ependisis_main.htm

11. Σ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ, ό.π., σελ. 194.

Με το Ν. 3029/2002, εισάγεται στη χώρα μας ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης και κατ' επέκταση καθιερώνεται και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα ως «συμπληρωματικό» του αναδιανεμητικού. Δίδεται κατ' αυτόν τον τρόπο η δυνατότητα στους κοινωνικούς εταίρους να συστήνουν Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΑΕ). Τα ΤΑΕ, υποχρεούνται στη δημιουργία αποθεματικών που καλύπτουν τις υποχρεώσεις οι οποίες αναλαμβάνονται έναντι των ασφαλισμένων και των δικαιούχων παροχών. Επιτρέπεται η αξιοποίηση των αποθεματικών για λόγους επενδύσεων, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- ποσοστό μέχρι 10% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε ακίνητα
- ποσοστό μέχρι 70% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε μετοχές και ομολογίες εταιρειών
- ποσοστό μέχρι 20% των τεχνικών αποθεματικών τους επενδύεται σε έντοκα γραμμάτια και τραπεζικές καταθέσεις
- μέχρι ποσοστού 5% των τεχνικών αποθεματικών του ταμείου, δύναται να επενδυθεί σε χρηματοοικονομικά μέσα που εκδίδει η ίδια η επιχείρηση που έχει συστήσει το ταμείο¹².

Τα διαθέσιμα των ασφαλιστικών οργανισμών που λειτουργούν με τη μορφή ΝΠΙΔ επενδύονται ελεύθερα, χωρίς έγκριση και χωρίς τους περιορισμούς του άρθρου 14 του Ν.2042/92, σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου και ομόλογα Τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα¹³

Στο πλαίσιο των νέων μεταρρυθμίσεων της δεκαετίας του '90, προβλέφθηκαν επίσης: η δυνατότητα σύστασης Ανώνυμης Εταιρίας Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ) Ασφαλιστικών Ταμείων είτε από το σύνολο των ταμείων είτε από ομάδες αυτών καθώς και η δυνατότητα συγκρότησης αμοιβαίων κεφαλαίων σε άλλες ΑΕΔΑΚ, στις οποίες θα συμμετέχει Τράπεζα που εδρεύει στην Ελλάδα (Ν. 2076/1992), η δυνατότητα πρόσληψης εξωτερικών συμβούλων επενδύσεων (Ν. 2469/1997) και τέλος η αύξηση του ποσοστού διαθέσιμων από 20% σε 23% μετά από σχετική έγκριση των Διοικητών των ΦΚΑ και της Κυβέρνησης (Ν. 2676/1999). Ο έλεγχος των επενδύσεων των ΦΚΑ ανατέθηκε – κατά τις διατάξεις του Ν. 2679/1999 – στην Ειδική Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Φορέων.

Μέχρι το 2000, η εφαρμοζόμενη πολιτική είχε να κάνει με τη δημιουργία αποθεματικών. Δεν υπήρχε όμως πουθενά πρόβλεψη για την ορθολογική διαχείρισή τους. Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για παθητική διαχείριση. Εκείνη την εποχή, λόγω της επιβεβλημένης ανάγκης για ενεργητική διαχείριση, εξαγγέλθηκαν μεταρρυθμίσεις προς το σκοπό αυτό. Η εφαρμογή των εξαγγελιών τούτων, έλαβε σάρκα και οστά, με την ΥΑ 155492/Β.638/2002 με τίτλο «Καθορισμός Κανόνων Επενδυτικής Συμπεριφοράς για την αξιοποίηση της κινητής περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών». Η εν λόγω ΥΑ, όπως τροποποιήθηκε με τις ΥΑ 208371/Β2011/2002, 1836/Β25/2004 και Β/7/οικ.8416/1672/2005, καθόρισε τους κύριους άξονες επενδυτικής συμπεριφοράς των ΦΚΑ, ήτοι¹⁴:

- την ορθολογική διαχείριση

12. http://www.ggka.gr/asfalistiko_main.htm

13. http://www.ggka.gr/asfalistiko_main.htm, http://www.ggka.gr/ependisis_main.htm

14. Μ. ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ, ό.π., σελ.803

- το μακροπρόθεσμο χαρακτήρα των επενδύσεων
- τη θέσπιση κριτηρίων επενδυτικών επιλογών
- τη μείωση του επενδυτικού ρίσκου μέσω της απαραίτητης διασποράς των επενδύσεων

2. Το νεότερο θεσμικό πλαίσιο

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η πολυνομία και κατ' επέκταση η αυξημένη γραφειοκρατία που προέκυπτε από το υφιστάμενο δαιδαλώδες θεσμικό πλαίσιο, ανάμεσα σε νόμους, υπουργικές αποφάσεις, εγκυκλίους και κάθε είδους κανονιστικές διατάξεις, κρίθηκε αναγκαία η κατάργηση του παλαιότερου θεσμικού πλέγματος διατάξεων και η αντικατάστασή του από ένα διαφανέστερο, πιο σύγχρονο και πιο αποτελεσματικό πλαίσιο. Ο νέος **Ν. 3586/2007**, με τίτλο «*Θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων και αξιοποίησης της περιουσίας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης*» επιδίωξε ακριβώς αυτό. Ουσιαστικά κατήργησε το σύνολο της νομοθεσίας που προϋπήρχε, και το αντικατέστησε με ένα πιο συμπαγές και εκσυγχρονισμένο πλαίσιο αναφοράς. Στη συνέχεια θα επιδιωχθεί μια λεπτομερέστερη ανάλυση αυτού του νεότερου θεσμικού πλαισίου.

Διαχείριση και αξιοποίηση περιουσίας

1. Επενδυτική πολιτική

Η διαχείριση της περιουσίας των ασφαλιστικών φορέων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των Διοικητικών Συμβουλίων (ΔΣ) των ΦΚΑ, με τις αποφάσεις για αξιοποίηση και για επενδύσεις των διαθέσιμων κεφαλαίων να βαρύνουν σε ολόκληρο αυτά καθ'αυτά τα ΔΣ.

Οι αποφάσεις αυτές, λαμβάνουν χώρα μέσα σε ένα πλαίσιο επενδυτικής πολιτικής με κύρια χαρακτηριστικά τα εξής:

- τον μακροπρόθεσμο επενδυτικό ορίζοντα
- την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής απόδοσης των κεφαλαίων
- την ελαχιστοποίηση του επενδυτικού κινδύνου
- την μέτρηση, ερμηνεία και αξιολόγηση των αναμενόμενων επιπέδων απόδοσης ή κινδύνου
- τη χάραξη πολιτικής μέσω της ορθολογικής ερμηνείας του υφιστάμενου πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργεί το ασφαλιστικό σύστημα
- την εφαρμογή των απαραίτητων διαδικασιών διαχείρισης επενδυτικού κινδύνου (risk management)
- την διασφάλιση διαφανών διαδικασιών

Παράλληλα και επικουρικά προς τα ΔΣ καθιερώθηκε με το Ν. 3586/2007, ένα όργανο, γνωμοδοτικού χαρακτήρα, που συμμετέχει συμβουλευτικά στην όλη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Αυτό είναι η Επιτροπή Επενδυτικής Πολιτικής ΦΚΑ και κύριες αρμοδιότητές της είναι η υποβολή εισηγήσεων, ο καθορισμός πλαισίου επενδυτικής συμπεριφοράς και δεοντολογίας, η υιοθέτηση ενιαίας μεθοδολογίας μέτρησης των αποδόσεων και των κινδύνων καθώς επίσης και η επιλογή συγκεκριμένων εργαλείων αξιολόγησης των επενδυτικών κινήσεων.

2. Διαχείριση

Μολονότι τα ΔΣ των ΦΚΑ είναι μόνα αρμόδια για τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων και τη διενέργεια των επενδυτικών κινήσεων των φορέων τους, το άρθρο 19 του Ν. 3586/2007 εισαγάγει μια εξαίρεση στον εν λόγω κανόνα. Ειδικότερα προβλέπει ό-

τι: «οι ΦΚΑ δύνανται με απόφαση του ΔΣ τους να αναθέτουν σε διαχειριστές τη διαχείριση μέρους ή του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων τους». Η λογική στην οποία στηρίζεται η εν λόγω διάταξη είναι ότι η ορθολογική διαχείριση της περιουσίας πραγματοποιείται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο μέσω εταιριών εξειδικευμένων στο αντικείμενο και οι οποίες διαθέτουν την κατάλληλη διοικητική και τεχνικοοικονομική οργάνωση καθώς επίσης και ανάλογους μηχανισμούς ελέγχου.

Παρόμοια διάταξη με την προηγούμενη, αλλά ίσως λιγότερο ριψοκίνδυνη, είναι αναμφίβολα αυτή που περιγράφεται στο άρθρο 18, του περί ου ο λόγος νόμου. Εκεί καθιερώνεται η επιλογή Συμβούλων Επενδύσεων (ΣΕ), οι οποίοι αποτελούν γνωμοδοτικά όργανα επενδύσεων. Η ειδοποιός διαφορά με τους «διαχειριστές των περιουσιακών στοιχείων» είναι ότι οι ΣΕ δεν στερούν από τα ΔΣ των ΦΚΑ το δικαίωμα λήψης αποφάσεων και επομένως ελαχιστοποιούν την πιθανότητα κατάχρησης των περιουσιακών στοιχείων από τρίτα μέρη.

3. Αμοιβαία Κεφάλαια και Ακίνητα

Τα Αμοιβαία Κεφάλαια αποτελούν «κατάλληλο επενδυτικό όχημα»¹⁵ για τους ΦΚΑ διότι συνδυάζουν την ενεργό και την άμεση διαχείριση, χωρίς τις απαιτούμενες γραφειοκρατικές εγγυήσεις που καθιστούν χρονοβόρες τις διαδικασίες. Η επένδυση σε Αμοιβαία Κεφάλαια σημαίνει ότι χρησιμοποιείται συγκεκριμένη (και επιθυμητή) επενδυτική στρατηγική με έμφαση στον άμεσο έλεγχο του τρόπου διαχείρισης, την ασφάλεια και εποπτεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, τη διαφάνεια, το χαμηλό κόστος κτλ..

Το άρθρο 12 του Ν. 3586/2007, που επαναλαμβάνει τη διάταξη που εισήγαγε ο Ν. 1902/1990, παρέχει στους ΦΚΑ τη δυνατότητα να συγκροτούν ίδια ή ομαδικά Αμοιβαία Κεφάλαια σύμφωνα με δικές τους προδιαγραφές, δικούς τους επενδυτικούς στόχους και δικές τους ανάγκες¹⁶. Οι ΦΚΑ μπορούν να συγκροτούν τρεις τύπους Αμοιβαίων Κεφαλαίων¹⁷:

- Διαχείρισης Διαθεσίμων
- Σταθερού Εισοδήματος
- Μικτά

Η διαχείριση των Αμοιβαίων Κεφαλαίων επαφίεται σε επιλεγμένες ΑΕΔΑΚ οι οποίες πληρούν αυστηρά κριτήρια οργανωτικής και λειτουργικής υποδομής, τεχνογνωσίας κτλ. και επιλέγονται κατόπιν συγκεκριμένης διαδικασίας. Προσφέρεται επίσης στους ΦΚΑ, η δυνατότητα να συστήνουν δικές τους ΑΕΔΑΚ (ΑΕΔΑΚ-ΦΚΑ), οι οποίες έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση των Αμοιβαίων Κεφαλαίων.

Η ΕΔΕΚΤ-ΟΤΕ και η ΑΕΔΑΚ του ΙΚΑ αποτελούν μέχρι σήμερα τις μόνες μονάδες επαγγελματικής διαχείρισης που έχουν ιδρυθεί από φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Στο τέλος του 2006, η ΕΔΕΚΤ-ΟΤΕ διαχειριζόταν κεφάλαια ύψους €755,6 εκατ. ενώ η ΑΕΔΑΚ του ΙΚΑ διαχειριζόταν ένα Ομολογιακό Αμοιβαίο Κεφάλαιο αξίας €344,1 εκ. και ένα Μικτό Αμοιβαίο Κεφάλαιο αξίας €569,4 εκ. Το χαρτοφυλάκιο της ΕΔΕΚΤ-ΟΤΕ επενδύει στην Ελληνική και τις διεθνείς κεφαλαιαγορές ενώ η ΑΕΔΑΚ του ΙΚΑ σε Ελλη-

15. Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (ΓΓΚΑ), *Κινητή και Ακίνητη Περιουσία Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης Έτους 2006 – Ακίνητα, Καταθέσεις, Χρεόγραφα, Δάνεια*, σελ. 30

16. Ο.π.

17. ΥΑ αριθμ. 78548/Β1105/21-12-1992

νικές μετοχές και κρατικά ομόλογα. Και οι δυο εταιρίες χρησιμοποιούν εξωτερικούς διαχειριστές για την διαχείριση των κεφαλαίων τους¹⁸.

Αναφορικά με τη δυνατότητα επενδύσεων ακίνητη περιουσία, ο νέος νόμος προέβλεψε τη σύσταση Εταιριών Επένδυσης Ακίνητης Περιουσίας (ΕΕΑΠ), στις οποίες οι ΦΚΑ θα συνεισφέρουν τα ακίνητα και τα δικαιώματα επί ακινήτων. Η εκμετάλλευση και η διαχείριση των εν λόγω τίτλων γίνεται αντικείμενο των ΕΕΑΠ. Τα έσοδα (εισόδημα, κινητές αξίες, μετρητά) που θα παράγονται από τα ακίνητα θα επενδύονται από τις ΕΕΑΠ ως εξής:

- το 80% των διαθεσίμων της εταιρίας να επενδύονται σε ακίνητη περιουσία
- το 80% των διαθεσίμων της εταιρίας να επενδύονται σε ακίνητες αξίες
- το 10% των διαθεσίμων της εταιρίας να επενδύονται σε κινητές αξίες
- έως και ποσοστού 10% επιτρέπεται να επενδύεται σε άλλα κινητές ή ακίνητες αξίες οι οποίες εξυπηρετούν τις λειτουργικές ανάγκες της εταιρίας.

4. Έλεγχος Επενδύσεων

Η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Επενδύσεων των ΦΚΑ, αντικατέστησε την Ειδική Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των ΦΚΑ που συστήθηκε με το Ν. 2676/1999. Κύριο αντικείμενό της – όπως και του προκατόχου της – είναι ο έλεγχος νομιμότητας των επενδυτικών κινήσεων των ΦΚΑ. Για την υποβοήθηση του έργου της Ειδικής Επιτροπής μπορεί κατά περίπτωση να ζητείται η συνδρομή των αρμόδιων υπηρεσιών της ΓΓΚΑ, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, των Τραπεζών και των Ανώνυμων Χρηματιστηριακών Εταιριών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΑΧΕΠΕΥ).

Επιπλέον έλεγχος, πραγματοποιείται από τις Διευθύνσεις Επιθεώρησης και Οικονομικού της ΓΓΚΑ και ιδιαίτερα από το Τμήμα Εσόδων και Περιουσίας της τελευταίας, το οποίο μεταξύ άλλων σχεδιάζει και υλοποιεί την πολιτική για την αξιοποίηση της περιουσίας των ΦΚΑ. Επίσης, ελέγχει και εγκρίνει τις αποφάσεις των ΔΣ των ΦΚΑ που αφορούν στην αγορά εκποίηση και εν γένει αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους¹⁹.

Αντί Επιλόγου

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης ανάλυσης φανερώθηκε η αναγκαιότητα μιας πιο ενεργής αξιοποίησης της περιουσίας των ασφαλιστικών φορέων. Αναγκαιότητα, **πρώτον**, γιατί τα ποσά που διαχειρίζονται οι ΦΚΑ είναι, για τα δεδομένα της οικονομίας, αρκούντως εκτεταμένα και **δεύτερον**, γιατί η ικανότητα άντλησης μεγαλύτερου εισοδήματος από την ορθολογική αξιοποίηση της περιουσίας τους, μπορεί να δώσει ικανοποιητικές λύσεις πάνω στο μείζον πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα το ασφαλιστικό και που είναι φυσικά η αδυναμία εξεύρεσης πόρων για την κάλυψη των ασφαλιστικών κινδύνων.

Όλα τα προηγούμενα όμως, δεν μπορούν από μόνα τους να αντιστρέψουν την αδυναμία επενδύσεων των ΦΚΑ. Είναι σημαντικό για τη βιωσιμότητα ολόκληρου του ασφαλιστικού συστήματος να ξεπεραστούν οι γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και να γίνουν πιο ενεργητικές οι πολιτικές επενδύσεων των ασφαλιστικών φορέων. Οι επόμενες προτάσεις θα μπορούσαν να λειτουργήσουν εποικοδομητικά προς αυτήν την κατεύθυνση.

18. ΤΕΣΣΑΡΟΜΑΤΗ Ν., «Διαχείριση Περιουσίας των Ταμείων: Πόσο διαφέρει η Ελληνική από τη Διεθνή Πρακτική;», *Περιοδικό Τάσεις*, 2008, σελ. 120-129

19. http://www.ggka.gr/grammateia_main.htm

Σε μια πρώτη φάση θα ήταν χρήσιμο για τους ελληνικούς ΦΚΑ να εκμεταλλευτούν τις νέες επενδυτικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται στις διεθνείς αγορές με σταδιακή απόληψη των περιορισμών που απαγορεύουν τις επενδύσεις στο εξωτερικό. Μια μεγαλύτερη επενδυτική γεωγραφική εξωστρέφεια θα βοηθούσε στην μεγαλύτερη αποδοτικότητα των επενδύσεων.

Σε μια δεύτερη φάση θα έπρεπε, στη βάση μιας επαγγελματικής αντιμετώπισης των επενδυτικών κινήσεων των ΦΚΑ, να αναζητηθούν έμπειροι επενδυτικοί σύμβουλοι σε μια σειρά διεθνών αγορών, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται μια ποιοτική διασπορά των επενδύσεων, τόσο σε όρους κατανομής των περιουσιακών στοιχείων όσο και σε όρους διαχείρισης.

Επίσης, το όριο του 23% των αποθεματικών ως το ανώτατο όριο των διαθέσιμων για επένδυση είναι μάλλον παράλογο και θα έπρεπε ίσως να καταργηθεί. Η μόνη ποσόστωση που θα ήταν λογική είναι η ποσόστωση πάνω στις πραγματοποιούμενες επενδύσεις για το αν θα είναι εγγυημένου κεφαλαίου και σταθερών αποδόσεων ή για το αν θα είναι επενδύσεις συναλλαγών, μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων.

Από την άλλη, δεν υφίσταται σε κανένα ταμείο ένα εκσυγχρονισμένο πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης χαρτοφυλακίου. Αυτό οφείλεται τόσο στην υποτυπώδη και απηρχαιωμένη υποδομή, αλλά και στην έλλειψη στελεχών επαρκώς καταρτισμένων για να το αξιολογήσουν.

Εξάλλου, η περαιτέρω φιλελευθεροποίηση του επενδυτικού πλαισίου, στη βάση της υιοθέτησης από τους ΦΚΑ διαχειριστικών κανόνων, παρόμοιων με αυτούς των ιδιωτικών επιχειρήσεων, θα λειτουργούσε θετικά ως προς τη διασφάλιση των μεγαλύτερων δυνατών οικονομικών αποδόσεων.

Τέλος, και ίσως το σημαντικότερο όλων, είναι η προσπάθεια για ανάπτυξη διαφανών διαδικασιών τόσο στις ίδιες τις επενδύσεις όσο και στην πληροφόρηση των αρχών, των ασφαλισμένων και των φορολογούμενων, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται τάχιστα και αποτελεσματικά έλεγχος επί των επενδυτικών επιλογών των διοικήσεων των ΦΚΑ.

Πηγές

- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΓΓΚΑ), Κινητή και Ακίνητη Περιουσία Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης Έτους 2006 – Ακίνητα, Καταθέσεις, Χρεόγραφα, Δάνεια.
- ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ Μ., «*Διαχείριση Αποθεματικών Ασφαλιστικών Ταμείων στην Ελλάδα*», Επιθεώρησης Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης, Τεύχος 11/539, Αθήνα, Νοέμβριος 2003, σελ.802
- ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ Μ., «*Επενδύσεις Αποθεματικών Ασφαλιστικών Ταμείων στα πλαίσια της Παγκοσμιοποίησης*», Σπουδαί, Τεύχος 1, Τόμος 57, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς, 2007
- ΤΕΣΣΑΡΟΜΑΤΗ Ν., «*Διαχείριση Περιουσίας των Ταμείων: Πόσο διαφέρει η Ελληνική από τη Διεθνή Πρακτική;*», Περιοδικό Τάσεις, 2008, σελ. 120-129
- ΤΣΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Μ., «*Πού επενδύουν τα Ασφαλιστικά Ταμεία*», Ιστότοπος press-time, 6 Αυγούστου 2008
- ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ Σ., «*Καλύτερη Αξιοποίηση της Περιουσίας των Ταμείων*», Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας, Τεύχος 1488, Τόμος 63^{ος}, 1^η Μαρτίου 2007

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Α΄

Αθήναι, Οκτώβριος 2007

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Β΄

Αθήναι, Μάρτιος 2008

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Γ΄

Αθήναι, Ιούνιος 2008

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Δ΄

Αθήναι, Ιούλιος 2008

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας - Θράκης (2007 - 2013)

Της κ. Αναστασίας ΤΣΑΡΤΣΑΡΑ
Απόφοιτου ΕΣΔΔ

Περίληψη

Μέσα από την ανά χειράς εργασία επιχειρείται η συνοπτική **παρουσίαση** του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος της Μακεδονίας – Θράκης, όπως σχεδιάστηκε στα πλαίσια της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου¹. Εξυπηρετώντας ειδικότερα, το στόχο της **αξιολόγησης** της αναπτυξιακής στρατηγικής για την υπό εξέταση Χωρική Ενότητα, όπως αποτυπώθηκε στο οικείο ΠΕΠ, επιδιώκεται η σύγκριση των αξόνων προτεραιότητας που τη συνθέτουν με:

- τις αναπτυξιακές ανάγκες των Περιφερειών της ΧΕ, όπως προκύπτουν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης,
- τους θεματικούς άξονες των προτεραιοτήτων των ΠΕΠ των τριών οικείων Περιφερειών για την 3^η Προγραμματική Περίοδο,
- το ύψος και την κατεύθυνση των προϋπολογισθέντων χρηματικών ενισχύσεων για τα υπό εξέταση ΠΕΠ κατά τις 3^η και 4^η Π.Π..

Των παραπάνω έπεται μία **σύνοψη**, ενώ του συνόλου της εργασίας προηγείται μία σύντομη **αποτύπωση** του ΠΕΠ της ΧΕ στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ.

Εισαγωγή

Η νεότερη προσέγγιση, κατά την 4^η Π.Π., των διοικητικών Περιφερειών ως ευρύτερα χωρικά σύνολα αποτελεί μία σημαντική πρόκληση τόσο σε προγραμματικό όσο κι επιχει-

1. Ειδοποιό διαφορά μεταξύ της τρέχουσας και του συνόλου των παλαιότερων προγραμματικών περιόδων αποτελεί η ενιαία αναπτυξιακή προσέγγιση όμορων διοικητικών Περιφερειών της χώρας, που συνεπάγεται τη σύνταξη ενός ενιαίου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος για ευρύτερα χωρικά σύνολα. Ειδικότερα, στο βορειοελλαδικό χώρο, η Χωρική Ενότητα της Μακεδονίας – Θράκης περιλαμβάνει τις διοικητικές Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (GR11), Κεντρικής Μακεδονίας (GR12) και Δυτικής Μακεδονίας (GR13). Ο σκοπός που εξυπηρετείται είναι η αναπόκριση στην “ανάγκη ύπαρξης ελάχιστης κρίσιμης μάζας σε επίπεδο εδαφικού, πληθυσμιακού, παραγωγικού, διοικητικού και τεχνολογικού δυναμικού ώστε να εδράζεται μια βιώσιμη στρατηγική περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με εννοϊκές προοπτικές” (ΠΕΠ ΜΘ 2007 – 2013, σελ. 4).

Πίνακας 1: Στρατηγικοί Στόχοι ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2000 – 2006)

	ΠΚΜ	ΠΔΜ	ΠΑΜΘ
Στρατηγικοί Στόχοι	<p>Αξιοποίηση της καίριας θέσης της Θεσσαλονίκης και της συγκυρίας που διαμορφώνουν οι νέες τεχνολογικές, πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες στην περιοχή.</p> <p>Ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών και δημιουργία εκείνων των κοινωνικών συνθηκών που υπόσχονται ισόρροπη ανάπτυξη στο πλαίσιο μίας περιφέρειας ίσων ευκαιριών και αναβαθμισμένου περιβάλλοντος χώρου με μακρόχρονες προοπτικές βελτίωσης και εξέλιξης.</p> <p>Εφαρμογή διορθωτικών κινήσεων για το περιβάλλον.</p>	<p>Διεύρυνση των ευκαιριών απασχόλησης και μείωση της ανεργίας.</p> <p>Αξιοποίηση των Διευρωπαϊκών Δικτύων από τα αστικά και παραγωγικά κέντρα της Περιφέρειας</p> <p>Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου -</p> <p>Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών και παραλίμνιων περιοχών.</p>	<p>Διαμόρφωση σύγχρονης αυτοδύναμης οικονομίας & ενίσχυση της εξωστρέφειας με προώθηση δράσεων στον πρωτογενή τομέα, στην μεταποίηση, τουρισμό και υπηρεσίες.</p> <p>Αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας.</p> <p>Προστασία - αξιοποίηση φυσικού περιβάλλοντος & του ορυκτού πλούτου.</p> <p>Αμβλυνση των ενδοπεριφερειακών κοινωνικών ανισοτήτων & βελτίωση της ποιότητας ζωής.</p>

Πηγή: ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2000 – 2006)

ρησιακό επίπεδο. Περαιτέρω, οι σημαντικές καινοτομίες που εισήχθησαν στη διαχείριση των κοινοτικών πόρων, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για το 2007 – 2013, ενισχύουν τις απαιτήσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και σε διαχειριστικό επίπεδο².

Ως εκ τούτου, το ζητούμενο για το ΠΕΠ ΜΘ είναι η δημιουργία μίας κοινής αναπτυξιακής στρατηγικής για το βορειοελλαδικό χώρο συνολικά. Πρόκειται για ένα εγχείρημα ωστόσο, το οποίο κρίνεται εξαιρετικά απαιτητικό εξαιτίας, καθώς επιδιώκει τη σύνθεση μίας κοινής προοπτικής για τρεις Περιφέρειες με έντονα διαφοροποιημένες αναπτυξιακές ιδιαιτερότητες κι ανάγκες. Ειδικότερα, η ΠΚΜ με το δεσπόζον ΠΣΘ καλείται να αντιμετωπίσει σήμερα τις απαιτήσεις της ΣτΑ, όταν τόσο η ΠΔΜ όσο και η ΠΑΜΘ – όντας Περιφέρειες με έντονα αναπτυξιακά ελλείμματα - έρχονται αντιμέτωπες με τις προκλήσεις της νέας ΚΑΠ, καθώς κι όσες αφορούν στην αυτόνομη ανάπτυξή τους.

2. Αναλυτικότερα βλ. τους νέους κανονισμούς για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, κατά το 2007 – 2013, στο http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reglem_en.htm.

Τέλος, εξίσου σημαντικές εμφανίζονται οι μεθοδολογικές προκλήσεις καθώς η χωρική ενότητα της ΜΘ αποτελείται από δύο Περιφέρειες σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης (πρόκειται για τις phasing - out ΠΚΜ και ΠΔΜ) και μία Περιφέρεια αμιγούς στόχου σύγκλισης (ΠΑΜΘ)³.

Το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης στο Γ' ΚΠΣ

Κατά την 3^η Π.Π., για το βορειοελλαδικό χώρο σχεδιάστηκαν τρία ΠΕΠ, αντιστοιχώντας στις τρεις διοικητικές Περιφέρειες που συνθέτουν τη ΜΘ. Οι εν λόγω Περιφέρειες εντάσσονταν στον πρώτο Στόχο της περιόδου αναφοράς και χρηματοδοτούνταν από το σύνολο των Διαρθρωτικών Ταμείων⁴. Μία συνοπτική αποτύπωση των ΠΕΠ, επιχειρείται μέσα από τους πίνακες 1 και 2:

Πίνακας 2: Κοινοτική Χρηματοδότηση ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2000- 2006)⁵

	Ποσά σε εκατ. ευρώ ⁶		
	ΠΕΠ ΚΜ	ΠΕΠ ΔΜ	ΠΕΠ ΑΜΘ
Κοινοτική Συμμετοχή	903	408	733
1. Καινοτομία - Ανταγωνιστικότητα	25,9%	7,7%	14,3%
2. Αστική Ανάπτυξη	10,6%	23,7%	8,4%
3. Δίκτυα Μεταφορών	38,7%	29,3%	26,9%
4. Ανάπτυξη Αγροτικού Χώρου	13,0%	21,4%	30,2%
5. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	5,8%	6,2%	19,3%
6. Ανάπτυξη Ορεινού Χώρου	5,0%	9,5%	-
7. Τεχνική Βοήθεια	1,0%	2,2%	1,0%

Πηγή: ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2000 – 2006) & ιδία επεξεργασία

Η συνδυασμένη ανάγνωση των δύο πινάκων οδηγεί στη διαπίστωση σχετικά με την έμφαση που δόθηκε κατά την προηγούμενη Π.Π. σε έργα υποδομών, ιδίως στον τομέα των με-

3. Ειδικότερα, οι ΠΚΜ και ΠΔΜ μπορούν να ενταχθούν μόνο στο οικείο ΠΕΠ κι ως εκ τούτου να χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ (δεδομένου του μονοταμειακού χαρακτήρα όλων των προγραμμάτων), ενώ παράλληλα υπόκεινται σε απαιτήσεις για εμπροσθοβαρή προγραμματισμό. Αντιθέτως, οι παρεμβάσεις που αφορούν στην ΠΑΜΘ εντάσσονται και στα ΤΕΠ, γεγονός το οποίο εξασφαλίζει στην Περιφέρεια επιπλέον πόρους από το ΕΚΤ. Ωστόσο, έργα μεταφορών και περιβάλλοντος πρόκειται να χρηματοδοτηθούν για το σύνολο της ΧΕ από το ΤΣ.

4. Στα Διαρθρωτικά Ταμεία της 3ης Π.Π. περιλαμβάνονται τα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ και ΧΜΠΑ.

5. Η κοινοτική συμμετοχή αφορά σε πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της 3ης Π.Π. Δεδομένου ότι το Ταμείο Συνοχής δεν αποτελεί Διαρθρωτικό Ταμείο, οι χρηματοδοτικοί του πόροι δεν συνυπολογίζονται σε αυτά.

6. Παρά τη διάθεση, από το ΥΠ.ΟΙ.Ο., επικαιροποιημένων διαθέσιμων στοιχείων επιλέγεται, για λόγους συγκρισιμότητας, η παρουσίαση και χρήση των ποσών όπως προϋπολογίσθηκαν κατά την έναρξη της 3ης Προγραμματικής Περιόδου.

ταφορών ενώ, σημαντικές υπήρξαν και οι δράσεις που αφορούσαν στην άμβλυση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων μέσα από προγράμματα αγροτικής και αστικής ανάπτυξης. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, οι παραπάνω πίνακες είναι ενδεικτικοί των χαρακτηριστικών και κυρίως των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι υπό εξέταση Περιφέρειες κατά την 3^η Π.Π.. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα υψηλά ποσά που δαπανήθηκαν στην ΠΚΜ για δράσεις καινοτομίας κι ανταγωνιστικότητας – ενδεικτικό της τριτογενοποίησης της οικονομίας της – στην ΠΔΜ σε δράσεις αστικής ανάπτυξης – γεγονός δηλωτικό της ύπαρξης πολλών αστικών κέντρων στην Περιφέρεια – ενώ τέλος, στην ΠΑΜΘ σε προγράμματα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού – υποδηλώνοντας σημαντικά προβλήματα στην αγορά εργασίας της.

Το κύριο ενδιαφέρον ωστόσο, εστιάζεται στη μεταβολή της χρηματοδότησης⁷ για τη ΧΕ ΜΘ ανάμεσα στις δύο Π.Π., όπως απεικονίζεται στους Πίνακες 3 και 4.

Πίνακας 3: Μεταβολή Χρηματοδότησης ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ

	Κοινοτική Συμμετοχή		Ποσοστό μεταβολής (εκατ.ευρώ)
	2000-2006	2007-2013	
ΠΚΜ	903	1774	96,46%
ΠΔΜ	408	421	3,19%
ΠΑΜΘ	733	480	-34,52%
ΧΕ ΜΘ	2.044	2.675	30,9%
Πόροι ανά κάτοικο (ποσό σε μον. ευρώ)	726,4	950,65	30,87%

Πηγή: ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2000 – 2006) / ΠΕΠ ΜΘ (2007 – 2013) & ίδια επεξεργασία

Πίνακας 4: Μεταβολή Χρηματοδότησης ΠΕΠ ΧΕ ΜΘ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ			
(εκατομ. ευρώ)	2000-2006	2007-2013	Ποσοστό μεταβολής
	Σύνολο 3 Περιφερειών	ΧΕ ΜΘ	
1. Κοινοτική Συμμετοχή	2.044	2.675	30,9%
2. Εθνική Συμμετοχή	687	590	-14,1%
3. Συνολική Δημόσια Δαπάνη ⁸	2.731	3.265	19,6%
4. Ιδιωτική Δαπάνη	459	303	-34%
5. Συνολική Δαπάνη	3.190	3.568	11,8%
6. Ποσοστό συμμετοχής σε συνολική κοινοτική χρηματοδότηση των ΠΕΠ της χώρας	28,34%	33,42%	18%

Πηγή: ΠΕΠ ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2000 – 2006) / ΠΕΠ ΜΘ (2007 – 2013) & ίδια επεξεργασία

7. Η σύγκριση επιλέχθηκε να γίνει ως προς το ύψος της κοινοτικής συμμετοχής, δεδομένου ότι αφορά συγκεκριμένο ποσό, εκ των προτέρων δεσμευμένο και στις δύο Π.Π.

8. Στον υπολογισμό της, πέρα της κοινοτικής κι εθνικής συμμετοχής, περιλαμβάνονται επιπλέον: άλλοι εθνικοί πόροι, προβλεπόμενα έσοδα, μη επιλέξιμες δαπάνες κ.ά.

Ειδικότερα, μεταξύ των Περιφερειών, πλέον ωφελημένη αναδεικνύεται η ΠΚΜ λαμβάνοντας τη μερίδα του λέοντος από το σύνολο της κοινοτικής χρηματοδότησης για τη ΧΕ - σχεδόν διπλάσιο ποσό - όταν η αντίστοιχη αύξηση για την ΠΔΜ είναι μόλις 3,19%. Στην περίπτωση της ΠΑΜΘ διαπιστώνεται σημαντική μείωση (-34,52%). Τα παραπάνω ποσοστά αιτιολογούνται μερικώς ωστόσο, από το γεγονός ότι η ΠΑΜΘ χρηματοδοτείται από το σύνολο των ΤΕΠ της 4^{ης} Π.Π., σε αντίθεση με τις ΠΚΜ, ΠΔΜ που μπορούν να αξιοποιήσουν μόνο τους πόρους του Π.Ε.Π⁹.

Ωστόσο, για το 2007- 2013, σε επίπεδο ΧΕ διαπιστώνεται ότι:

- η κοινοτική χρηματοδότηση για τη ΜΘ αυξάνεται σημαντικά (**30,9%**),
- οι μειούμενες εθνική και η εκτιμηθείσα ιδιωτική συμμετοχή, οδηγούν σε μία συνολική χρηματοδοτική συμβολή του νέου ΠΕΠ μόλις κατά **11,8%** υψηλότερη από την προηγούμενη Π.Π.,
- οι κοινοτικοί πόροι που διατίθενται στη ΜΘ, από το σύνολο των πόρων για τα ΠΕΠ σε επίπεδο χώρας, παρουσιάζονται αυξημένοι κατά **18%**.

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της ΧΕ κατά την έναρξη της Π.Π. εξυπηρετεί διττό σκοπό. Καταρχάς, συμβάλλει στην ανάδειξη των *αναγκών* της ΧΕ μέσα από τη χρήση κατάλληλων εργαλείων¹⁰ βάσει των οποίων επιλέγονται οι *στρατηγικοί στόχοι* και σχεδιάζονται οι *άξονες προτεραιότητας* του αναπτυξιακού περιφερειακού προγράμματος. Σ' ένα δεύτερο επίπεδο, η αποτύπωση της παρούσας κατάστασης προσφέρει το σημείο αναφοράς για μελλοντικές συγκρίσεις κατά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του επιλεχθέντος μίγματος αναπτυξιακής στρατηγικής.

Ειδικότερα, η ανάλυση επιλέχθηκε να διαρθρωθεί κατ' αντιστοιχία προς τις ΚΣΚΓ για τη Συνοχή, εξυπηρετώντας τον ευχερέστερο εντοπισμό της συμβολής της ΧΕ στην εθνική και κοινοτική στρατηγική¹¹. Συνεπώς, η υφιστάμενη κατάσταση της ΜΘ αποτυπώνεται ως ακολούθως:

A. Ελκυστικότητα Μακεδονίας – Θράκης

Η ΧΕ της Μακεδονίας – Θράκης καταλαμβάνει το 32,3% του εδάφους της συνολικής ελληνικής επικράτειας, κατοικείται από το 25,39% του πληθυσμού της χώρας και παράγει το 23,66% του εθνικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος¹².

Μεταξύ ωστόσο, των σημαντικότερων, προσδιοριστικών της ελκυστικότητας μίας ΧΕ, κοινωνικο-οικονομικών μεγεθών επιλεχθήκαν και παρουσιάζονται στον **Πίνακα 5** τα ακόλουθα:

9. Πρόκειται για μία από τις ιδιαιτερότητες της τρέχουσας Π.Π., στα πλαίσια της οποίας οι Περιφέρειες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας βρίσκονται σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης (σταδιακής εξόδου / phasing out). Ως εκ τούτου, χρηματοδοτούνται μόνο από το οικείο τους ΠΕΠ και συνεπώς από το ΕΤΠΑ.

10. Ειδικότερα, στα πλαίσια του υπό εξέταση ΠΕΠ, χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο της ανάλυσης SWOT. Τα αρχικά προκύπτουν από τις λέξεις Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats (SWOT), και αφορούν στις παραμέτρους οι οποίες εξετάζονται κατά την οικεία ανάλυση. Το εν λόγω εργαλείο δεν χρησιμοποιήθηκε κατά τον σχεδιασμό των ΕΠ προηγούμενων Π.Π.

11. Βλ. Σύνοψη των πορισμάτων της εκ των προτέρων αξιολόγησης στο ΠΕΠ ΜΘ 2007-2013, σελ. 135.

12. Στοιχεία ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές (σε ΜΑΔ), EUROSTAT.

Πίνακας 5: Ελκυστικότητα ΜΘ

	Μακεδονία-Θράκη	Αν. Μακεδονία-Θράκη	Κεντρική Μακεδονία	Δυτική Μακεδονία
Ποσοστό πληθυσμού στο σύνολο της χώρας¹³	25,39	5,48	17,25	2,66
Αύξηση πληθυσμού βάσει Προβλεπόμενων Αδρών Ποσοστών (%) για την περίοδο 2004-2031¹⁴	0,9	-4,1	2,7	-2,0
Εγνατία Οδός¹⁵ – Σιδηροδρομικό δίκτυο – Λιμενικές και Αεροπορικές Υποδομές	Υψηλός βαθμός ολοκλήρωσης οδικού δικτύου - Σημαντικές ασυνέχειες στο δίκτυο μεταφορών	Προβλήματα υποδομής και εξοπλισμού	Κανονποιητικές Υποδομές	Ανεπαρκείς εθνικές και διεθνείς συνδέσεις
Ενέργεια	Κόμβος μεταφοράς ενέργειας	2 ^η στις 13 περιφέρειες σε εγκατεστημένη ισχύ συστημάτων ΑΠΕ (16%) ¹⁶	Σημαντικός καταναλωτής ενέργειας (κυρίως λόγω ΠΣΘ ¹⁷)	Ενεργειακό κέντρο της χώρας (συμμετοχή στην παραγωγή ενέργειας πάνω από 75%)
Περιβαλλοντικά προβλήματα	Σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα, έντονα διαφοροποιημένα που απαιτούν ποικιλία δράσεων	Ανάπτυξη πρωτοβουλιών στους τομείς: ύδρευσης - αποχέτευσης, εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, διαχείριση στερεών αποβλήτων	Έντονα προβλήματα του ΠΣΘ ιδιαίτερα σε: α) διαχείριση στερεών αποβλήτων, β) αντιμετώπιση ατμοσφαιρικής ρύπανσης	Υποβάθμιση εδαφών, καταστροφή υδροφορέων, επιβάρυνση από την «πτάμενη τέφρα»

Πηγή: ΠΕΠ ΜΘ (2007 – 2013) & ίδια επεξεργασία

13. Στοιχεία 2005, EUROSTAT σε ΠΕΠ ΜΘ 2007-2013, Πίνακας 1/σελ. 9.

14. Οι τιμές του πίνακα αποτελούν εκροή της αλληλεπίδρασης της φυσικής μεταβολής του πληθυσμού με τις μεταναστευτικές ροές που σημειώνονται σε κάθε Περιφέρεια. Συνολικά, διαπιστώνονται τάσεις αρνητικής φυσικής μεταβολής του πληθυσμού και θετικών μεταναστευτικών ροών προς τα αστικά κέντρα, με αποτέλεσμα την οικονομική και κοινωνική μετάβαση σε ένα νέο δημογραφικό πρότυπο. Τα νέα δεδομένα δημιουργούν ανάγκες για τη σχεδίαση κατάλληλων μέτρων πρόνοιας και κοινωνικής πολιτικής (Πηγή: Eurostat, "Long-term population projections at regional level," Statistics in Focus 28, 2007, σε ΠΕΠ ΜΘ 2007-2013, Πίνακας 2/σελ. 10).

15. Έργο συγχρηματοδοτούμενο από το Β' και Γ' ΚΠΣ. Αναλυτικότερα, βλ. <http://observatory.egnatia.gr>.

16. Πηγή: ΕΠΕΜ, 2007, "Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ΕΠ Μακεδονίας – Θράκης 2007-2013", με βάση στοιχεία από το Υπουργείο Ανάπτυξης, 2005, "3η Εθνική Έκθεση για το επίπεδο διεύθυνσης της ανανεώσιμης ενέργειας το έτος 2010 (Άρθρο 10 Οδηγίας 2001/77/ΕΚ)" σε ΠΕΠ ΜΘ 2007-2013, Πίνακας 8/σελ. 22.

17. Πηγή: ΕΠΕΜ, 2007, "Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ΕΠ Μακεδονίας – Θράκης 2007-2013", σε ΠΕΠ ΜΘ 2007-2013, Διάγραμμα 4/σελ. 18.

Από το σύνολο των παραπάνω παραμέτρων, διαπιστώνεται:

- η ΠΚΜ, λόγω κυρίως του μητροπολιτικού κέντρου της Θεσσαλονίκης, παρουσιάζει **έντονα αστικά χαρακτηριστικά**, γεγονός που διαφοροποιεί σημαντικά την **αναπτυξιακή της φυσιογνωμία** από τις άλλες περιφέρειες της ΧΕ.

B. Παραγωγικές δραστηριότητες

Η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης αλλά και των διαχρονικών τάσεων στις παραγωγικές δραστηριότητες είναι δηλωτικές του *παραγωγικού προτύπου* που κυριαρχεί σε κάθε Περιφέρεια. Το εν λόγω πρότυπο επηρεάζει, πέρα των αμιγώς οικονομικών μεγεθών, πλήθος παραμέτρων, μεταξύ των οποίων το βιοτικό επίπεδο και τις συνθήκες στην αγορά εργασίας, που επιδρούν στην κοινωνική συνοχή. Παρακάτω αποτυπώνονται, μέσω πινάκων, τα σχετικά μεγέθη.

Πίνακας 6: Παραγωγική δραστηριότητα¹⁸ και σύνθεση της απασχόλησης κατά τομέα παραγωγής

Περιοχή	Τομεακή διάρθρωση της παραγωγικής βάσης			Τομεακή συμμετοχή Περιφέρειας στη δημιουργία εθνικού οικονομικού αποτελέσματος			Ποσοστιαία τομεακή σύνθεση της απασχόλησης		
	Π	Δ	Τ	Π	Δ	Τ	Π	Δ	Τ
Ελλάδα	4,37%	20,4%	75,23%	4,4%	20,4%	75,2%	12,6%	22,4%	65%
ΜΘ	7,85%	28,65%	63,5%	31,5%	25,8%	17,1%	17%	24,3%	58,8%
ΠΚΜ	6,3%	26,46%	67,24%	20%	18%	12,4%	13,6%	24,1%	62,3%
ΠΔΜ	7,68%	34,46%	57,86%	3,5%	3,3%	1,5%	17,6%	33,6%	48,8%
ΠΑΜΘ	9,58%	25,02%	65,40%	8%	4,5%	3,2%	27,4%	20,7%	51,9%

Πηγή: Π.Ε.Π ΠΚΜ, ΠΔΜ, ΠΑΜΘ (2007 – 2013) & ίδια επεξεργασία

Από τον **Πίνακα 6** διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

- Με την **ΠΑΜΘ** να αναδεικνύεται ως σημαντική αγροτική οικονομία, ο **πρωτογενής τομέας** έχει σημαντική παρουσία στο σύνολο της ΧΕ. Παρά την υψηλότερη συμμετοχή του στην παραγωγική διάρθρωση των ΠΑΜΘ και ΠΔΜ αντίστοιχα, και των ακόμη υψηλότερων ποσοστών απασχολούμενων (27,4% και 17,6% αντίστοιχα, έναντι 12,6% σε επίπεδο χώρας), είναι η ΠΚΜ εντούτοις, η οποία παράγει το 20% από το 31,5% της συμβολής της ΧΕ στη χώρα. Γεγονός **ενδεικτικό της ύπαρξης διαρθρωτικών προβλημάτων στις ΠΑΜΘ και ΠΔΜ¹⁹**.

Συνεχίζεται...

18. Σε όρους Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, έτους 2004.

19. Ο προβληματισμός γύρω από αυτή την ιδιαιτερότητα εντείνεται περαιτέρω λόγω των απαιτήσεων και πέσεων που προκύπτουν από την εφαρμογή της αναθεωρημένης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη

Εξαμηνιαία Επιστημονική
Επιθεώρηση,
Άνοιξη 2007, τόμος 2ος, τεύχος 1

Social Cohesion and Development

Biannual Scientific
Review,
Spring 2007, volume 2, issue 1

ΘΕΜΑ *Εργασιακές Σχέσεις*
FOCUS *Labor Relations*

ΑΡΘΡΑ Articles

Γιάννης Κουκιάδης, Οι νέες μορφές οργάνωσης του κεφαλαίου και οι επενέργειες στις εργασιακές σχέσεις. Προς μια ενιαία θεωρία ευέλικτων σχέσεων εργασίας

Antoine Bevert, Το μέλλον των εργασιακών σχέσεων

Annette Jobert, Συλλογικές διαπραγματεύσεις και κοινωνικός διάλογος στη Γαλλία: Νέες εξελίξεις, νέα ζητήματα

Χριστίνα Καρακουλάφη, Μεταμορφώσεις της εργασίας και της απασχόλησης και εξελίξεις στο πεδίο της κοινωνιολογίας της εργασίας

Frauke Sanders, Industrial work in Germany: opportunities and potentials for an innovative work policy

Marie Buscatto, Women in artistic professions. An emblematic paradigm for gender studies

Mark Lorioi, Η κοινωνιολογία της εργασίας αντιμέτωπη με την εμφάνιση νέων παθολογιών: Στρες, επαγγελματική εξουθένωση, παρενόχληση

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ Book Reviews

Sakellaropoulos, Th. & Berghman, J. (eds.), Connecting Welfare Diversity within the European Social Model, **(M. Aggelaki)**, Σοφία Βιδάλη, Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία-Τομές και Συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική, **(Χρ. Φλώρου)**, Λυδία Σαπουνάκη-Δρακάκη, Οικονομική Ανάπτυξη και Κοινωνική Προστασία. Η Γέννηση των Υπηρεσιών Υγείας και το Τζάνειο Νοσοκομείο, **(Θ. Σακελλαρόπουλος)**

Νέες τιμητικές διακρίσεις και βραβεία απένειμε το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ»

Τιμητικές διακρίσεις και οικονομικές ενισχύσεις απένειμε σε Νέους Επιστήμονες, Φοιτητές και Κοινωνική Ιδρύματα, το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ», με αφορμή την συμπλήρωση έξη ετών από την σύστασή του.

Τα βραβεία επεδόθησαν στα Γραφεία του Κέντρου στην Αθήνα.

Εκ των βραβευθεισών εργασιών αναφέρονται λόγω της ιδιαίτερης ποιότητάς τους εκείνες του κ. Βασ.-Μάρ. ΚΑΡΚΑΝΤΖΟΥ, Φοιτητού της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Ε.Μ.Π. με θέμα: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και της κ. Μαρ. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΟΥ, Φοιτήτριας του Τμήματος Γεωλογίας και Περιβάλλοντος του Ε.Κ.Π.Αθηνών, με θέμα: Εθνικά Πάρκα Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομίας.

Σε σχετική δήλωσή του ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ εξήγησε τα ευγενή κίνητρα σύστασης του Κέντρου υπό των Γονέων του προώρως θανόντος Δημητρίου ΚΑΡΛΟΥ, Φοιτητού, κυρίας Έφης ΚΑΡΛΟΥ-ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ και κ. Νικολάου ΚΑΡΛΟΥ και ανέφερε στοιχεία για το μέχρι τούδε επιτελεσθέν έργο του Κέντρου.

Ο Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ γεννήθη την 11η Απριλίου 1982 μ.Χ. στην Αθήνα και απεβίωσε την 14η Μαΐου 2001 μ.Χ. στην Θεσσαλονίκη.

Σκοποί του Κέντρου είναι, μεταξύ άλλων και οι εξής:

Η προώθηση των ηθικών και πολιτιστικών αξιών εν γένει μεταξύ των Νέων, μέσω υποτροφιών, συγγραφής μελετών κ.ά..

Η έκδοση εντύπων, εφημερίδων, περιοδικών, η παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού υλικού, η ανάπτυξη προγραμμάτων πληροφόρησης και ενημέρωσης, η έκδοση επιστημονικών μελετών προς διάχυση των ηθικών και ανθρωπιστικών αξιών κ.ά..

Η επιμόρφωση της Ελληνικής Νεολαίας μέσω ειδικών προγραμμάτων, σεμιναρίων, συνεδρίων, διαλέξεων, εκθέσεων, εκδόσεων και διεθνών εκδηλώσεων, η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού και η αναβάθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης των νέων, σύμφωνα με τα ιδεώδη του ελληνισμού και του χριστιανισμού κ.ά..

† ΒΛΑΣΗΣ ΣΩΚΡΑΤΙΔΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΔΙΠΤ

Απεβίωσε στην Αθήνα ο Πρόεδρος της Ένωσης Δημοσιογράφων Ιδιοκτητών Περιοδικού Τύπου (ΕΔΙΠΤ) Βλάσης ΣΩΚΡΑΤΕΙΔΗΣ. Το 1954 εισήχθη στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών, στο Τμήμα Ιστορίας και Πολιτικής. Το 1957 μετεπήδησε στη Νομική Σχολή μέχρι το 1959.

Από το 1955 δημοσιογραφεί στον Ελληνικό Τύπο. Από το 1962 μέχρι το 1969 απασχολήθηκε ως ανταποκριτής του εξωτερικού, όπου η αντιμετώπισή του ως Έλληνα από τους ξένους συναδέλφους του τον έκανε σύμφωνα με παλιότερη δήλωσή του «υπερήφανο για την χώρα μου και την καταγωγή μου» Υπήρξε την στρατιωτική θητεία στο Πολεμικό Ναυτικό.

Εργάστηκε, κυρίως στην εφημερίδα «Συνταξιούχος» που εξέδιδε ο πατέρας του από το 1934 και συνέχισε να εκδίδει ο ίδιος μέχρι σήμερα με τον τίτλο «Συνταξιούχος Αγών».

Από το 1984 ήταν Γενικός Γραμματέας και στη συνέχεια Πρόεδρος της Ένωσης Δημοσιογράφων Ιδιοκτητών Περιοδικού Τύπου, της οποίας σφράγισε την πορεία τα τελευταία 35 χρόνια.

Είχε ασχοληθεί πολύπλευρα και με δυναμισμό με τα Εθνικά ζητήματα από καιρίες θέσεις με έμφαση την έντονη και πολύχρονη συνεχή αρθρογραφία του στον ελληνικό και ξένο τύπο. Υπήρξε μέλος πολλών Οργανώσεων, Σωματείων και Συλλόγων. Εκπροσωπούσε την ΕΔΙΠΤ στις κορυφαίες Οργανώσεις FIPP (Federation of Association of Periodical Press) και ήταν για 3 χρόνια Αντιπρόεδρος της FAEP (Federation of Association of European Press).

† ΒΙΚΤΩΡ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ ΕΚΔΟΤΗΣ

Απεβίωσε στην Αθήνα ο Εκδότης Βίκτωρ Παπαζήσης.

Ο Βίκτωρ Παπαζήσης γεννήθηκε το 1937 στην Αθήνα. Σπούδασε Οικονομικά στην Α.Σ.Β.Π. και από το 1956 ασχολήθηκε με τον ομώνυμο Εκδοτικό Οίκο, που ίδρυσε, το 1929, ο Πατέρας του Αργύρης Παπαζήσης.

Βαθύς γνώστης του χώρου του βιβλίου και της ακαδημαϊκής σκέψης, ανέλαβε εκδοτικές πρωτοβουλίες, που σημάδεψαν ολόκληρες δεκαετίες. Οι επιλογές του σε βιβλία γύρω από την οικονομία, την κοινωνία, την πολιτική κ.ά. πρόσφεραν στο ελληνικό Κοινό μια άλλη διάσταση της γνώσης και το έφεραν σε επαφή με Στοχαστές και Διανοητές παγκόσμιας εμβέλειας.

Το 1969, ο Βίκτωρ Παπαζήσης συνελήφθη, βασανίστηκε και δικάστηκε για τη συμμετοχή του στη «Δημοκρατική Άμυνα». Παρέμεινε έγκλειστος μέχρι το καλοκαίρι του 1973.

Από τη Μεταπολίτευση μέχρι τη μοιραία περιπέτεια της υγείας του ασχολήθηκε και με τον επαγγελματικό συνδικαλισμό και διετέλεσε Πρόεδρος του Συλλόγου Εκδοτών Επιστημονικού Βιβλίου. Διετέλεσε, επίσης, Πρόεδρος και Μέλος Δ.Σ. πολλών Κινήσεων Πολιτών: Παρέμβαση, Κέντρο Νέας Πολιτικής - Παύλος Μπακογιάννης (ΚΕΝΕΠ). Αρθρογράφησε, επίσης, σε πολλές εφημερίδες και περιοδικά. Το εκδοτικό του έργο συνεχίζει ο γιος του, Αλέξανδρος Παπαζήσης.

«Άρωμα ευρωεκλογών»

Δεξίωση με “άρωμα ευρωεκλογών” διοργάνωσαν το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και η Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία των Αθηνών.

Την σημασία της συμμετοχής των πολιτών στις ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου 2009, καθώς και τον αναβαθμισμένο ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαμόρφωση της κοινοτικής νομοθεσίας και στην προστασία των συμφερόντων των Ευρωπαίων πολιτών, τόνισαν η Γενική Διευθύντρια Επικοινωνίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Francesca Ratti και ο Διευθυντής του Γραφείου του Ε.Κ στην Ελλάδα Πύργος Κασιμάτης.

Από την πλευρά του, ο Διευθυντής του Γραφείου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ιερόθεος Παπαδόπουλος δήλωσε, ότι η Επιτροπή θα είναι πάντα αρωγός στο Ε.Κ ειδικά σε μια τόσο κρίσιμη χρονιά. Κατά τον χαιρετισμό του ο Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Π. Καρβούνης ανακοίνωσε, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση από κοινού με την ελληνική Κυβέρνηση θα συνεργαστούν για την καλύτερη ενημέρωση των πολιτών για τα ευρωπαϊκά θέματα. Χαιρετισμό απηύθυνε και η Αντιπρόεδρος της Βουλής και Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Έλσα Παπαδημητρίου καθώς και η Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρόδη Κράτσα-Τσαγκαροπούλου. Ο Ευρωβουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ Σταύρος Λαμπρινίδης κάλεσε τα Κόμματα να διεξάγουν μια αξιοπρεπή εκλογική εκστρατεία χωρίς προσωπικές αντιπαράθεσεις.

Στην δεξίωση παρευρέθηκαν μεταξύ άλλων οι Ευρωβουλευτές Ι. Βαρβιτσιώτης, Γ. Παπαστάμκος, Μ. Μαυρομμάτης, Μ. Αγγελάκας, Κ. Μπατζελή, Κ. Μποτόπουλος και Ε. Τζαμπάζη.

Το παρόν έδωσαν Εκπρόσωποι της Πολιτικής Ηγεσίας, Βουλευτές όλων των Κομμάτων, πρώην Ευρωβουλευτές, Πρόεδροι των κρατών-μελών της Ε.Ε αλλά και Καθηγητές Πανεπιστημίου, φορείς Κοινωνικών Οργανώσεων, Μ.Κ.Ο και Εκπρόσωποι των ΜΜΕ.

Σχόλιο στους Γενικούς Όρους των Συναλλαγών

Του κ. Αθανάσιου-Μιλτιάδη ΚΟΚΚΙΝΟΥ

Οι Γενικοί Όροι των Συναλλαγών και ο Α.Κ.

Ο αστικός μας κώδικας, στα άρθρα 178, 179 και 371 επόμενα, ακυρώνει συμφωνίες που γίνονται σε αντίθεση με τα χρηστά ήθη ή που έχουν ασαφές περιεχόμενο. Παράλληλα δε, στα άρθρα 147 έως 150 του αστικού κώδικα, δίδεται το δικαίωμα σ' όποιον κατήρτισε σύμβαση πλανόμιος ή απειλούμενος να ζητήσει την ακύρωση της σύμβασης αυτής.

Από τα παραπάνω προκύπτει η βούληση του νομοθέτη να εξαφανίσει τις συμβάσεις εκείνες που καταρτίζονται σε αντίθεση με το ευρύτερο νομικό πλαίσιο της εννόμου τάξεως και αποτελούν προσβολή των χρηστών ηθών, ενώ αντίθετα στις περιπτώσεις ελαττώματος στην βούληση των συμβαλλομένων δίδεται απλώς η δυνατότητα στον πληγηθέντα ή απειληθέντα να εγκρίνει ή να ακυρώσει την αμφισβητούμενη σύμβαση.

Από την ουσιαστική αυτή επιλογή του νομοθέτη εμφανίζεται το κύριο ενδιαφέρον της εννόμου τάξεως για το αντικειμενικό περιεχόμενο της συμβάσεως και όχι για τα τυχόν ελαττώματα στη βούληση των συμβαλλομένων, που αφορούν την πολιτεία στο βαθμό που τα παραπέμπει στους ίδιους τους συμβαλλομένους.

Η έννομη τάξη, δηλαδή, αρνείται να εγκρίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο συμφωνίες που δεν έχουν σαφές και ορισμένο περιεχόμενο, που επιπλέον δεν εναρμονίζεται με τα ισχύοντα χρηστά ήθη και αντιβαίνουν στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο.

Πέραν δε αυτού, η έννοια των χρηστών ηθών και μόνο είναι τόσο ευρύτατη, ώστε περιλαμβάνει κάθε αθέμιτη, καταχρηστική δικαιοπραξία.

Υπό την έννοια αυτή, οι νόμοι για την προστασία του καταναλωτή αποτελούν εξειδίκευση νομοθετική, αφού οι υπάρχουσες διατάξεις του αστικού κώδικα λύνουν τα προβλήματα που δημιουργούνται από παράνομες συμφωνίες, ακυρώνοντάς τες.

Παρ' όλα αυτά, το ίδιο το περιεχόμενο του νόμου 1961 του '91, μας επιβάλλει να ερμηνεύσουμε περιοριστικά τις διατάξεις του αφού, στην αντίθετη περίπτωση, θα καταλήξουμε στην αμφισβήτηση σχεδόν κάθε συμφωνίας στην οποία υπάρχουν γενικοί όροι συναλλαγών.

Όπως οι νόμοι, έτσι και η ερμηνεία τους, δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να δημιουργούν περιπλοκές και νέα προβλήματα στην προσπάθειά τους να ρυθμίσουν σχέσεις μεταξύ προσώπων φυσικών ή νομικών. Διότι, στην περίπτωση αυτή, ούτε τα δικαστήρια θα

μπορέσουν να τους εφαρμόσουν, άλλα κυρίως ούτε στην ίδια την ζωή θα μπορέσουν να λειτουργήσουν.

Ο νόμος περί προστασίας του καταναλωτή δεν έγινε και δεν μπορεί ποτέ να ερμηνευθεί σαν νέος και αυτόνομος θεσμός, που εισάγει νέες ρυθμίσεις σε σχέση με τις ήδη υπάρχουσες γενικές ρήτρες του Α.Κ. που προαναφέρθηκαν.

Όλο το κείμενο του νόμου αποτελεί την εξειδίκευση και διευκρίνηση του νομοθέτη ως προς την εφαρμογή των διατάξεων του αστικού μας κώδικα, στο πεδίο των συμβάσεων προσχωρήσεως που συνάπτονται μεταξύ των καταναλωτών και των προμηθευτών και μόνο. Χωρίς, ωστόσο, να συνάγεται διεύρυνση των προσώπων που συμβάλλονται και χωρίς να επιτρέπεται αύξηση του κύκλου των περιπτώσεων εφαρμογής του νόμου περί καταναλωτή. Αυτό γίνεται σαφές από το ίδιο το κείμενο του νόμου, όχι μόνο από τα άρθρα 22 και 27, όπου διευκρινίζεται το τι είναι γενικοί όροι των συναλλαγών και τότε αυτοί εφαρμόζονται, αλλά κυρίως στο άρθρο 2 του νόμου 1961/91, όπου ορίζεται σαφώς ποιοι και σε ποιες περιπτώσεις θεωρούνται καταναλωτές και προμηθευτές.

Συγκεκριμένα, ενώ η πρώτη παράγραφος του άρθρου 2 διευκρινίζει ότι καταναλωτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που προμηθεύεται πράγματα ή υπηρεσίες για μη επαγγελματικές του ανάγκες, η δεύτερη παράγραφος του ίδιου άρθρου ορίζει ότι προμηθευτής θεωρείται μόνο επιχείρηση του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα που προμηθεύει πράγματα σε καταναλωτές κατά την άσκηση της επαγγελματικής της δραστηριότητας ή της κατά τον νόμο αρμοδιότητάς της.

Πράγμα που σημαίνει, ότι δεν αρκεί απλώς η πρώτη παράγραφος του άρθρου 2, που αναφέρεται σε όρους εκ των προτέρων διατυπωμένων και για απροσδιόριστο αριθμό συμβάσεων, αλλά απαιτείται η συναλλαγή και σύμβαση μεταξύ προμηθευτή και καταναλωτή κατά την έννοια του άρθρου 2.

Πράγματι, τότε και μόνο τότε υπάρχει πεδίο εφαρμογής του νόμου περί καταναλωτή και μόνο περιοριστικά για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 25 του ίδιου νόμου και μάλιστα με την ρητή επιφύλαξη της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου και της παραγράφου 2 του άρθρου 26, που θεωρεί άκυρη την συμφωνία που περιέχει όρους του άρθρου 25 μόνο στην περίπτωση που δεν αντισταθμίζονται ικανοποιητικά από το σύνολο των υπολοίπων όρων της σύμβασως.

Κατά συνέπεια, φαίνεται να μην είναι ορθή η άμεση επέκταση της εφαρμογής του νόμου 1961/91 και σε κάθε σύμβαση προσχωρήσεως, όπου το ένα μέρος της σύμβασως προτείνει και το άλλο απλώς αποδέχεται, χωρίς να εξετάζουμε την ύπαρξη ή όχι των προϋποθέσεων που θέτει το άρθρο 2 για την ιδιότητα του προμηθευτή και του καταναλωτή. Διότι ασφαλώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί καταναλωτής ο οποιοσδήποτε συμβαλλόμενος αποδέχεται την σύμβαση και δεν συντελεί στην πρόταση αυτής, ούτε επίσης μπορεί να θεωρηθεί προμηθευτής όποιος αδιακρίτως προτείνει για απροσδιόριστο αριθμό συμβάσεων.

Κατά συνέπεια, όσες περιπτώσεις δεν υπάγονται στις γενικές απαγορευτικές ρήτρες του αστικού μας κώδικα και δεν απαγορεύονται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του νόμου περί προστασίας του καταναλωτή, όπως περιοριστικά αυτός αναφέρει με την επιφύλαξη του άρθρ. 25 παρ. 2, αποτελούν απόλυτα έγκυρες συμφωνίες ανεξαρτήτως των όρων που περιέχουν, αφού η ελευθερία των συμβάσεων είναι και πρέπει να είναι απαραβίαστη και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που πηγάζουν απ' αυτές είναι ασφαλώς δεσμευτικά.

Διαφορετικά θα οδηγηθούμε σε άδικα και άλυτα αδιέξοδα, αφού ο οποιοσδήποτε αποδεχόμενος θα επικαλείται την προστασία του καταναλωτή και θα ακυρώνει κατά βούληση αυτά που προηγουμένως συμφώνησε.

Στο σύστημα δικαίου μιας Δημοκρατίας, δεν μπορεί να υπάρχουν πολίτες επαυξημένων δικαιωμάτων και ασφαλώς δεν μπορεί να δικαιούνται και να διεκδικούν κάτι τέτοιο οι απλώς αποδεχόμενοι μια σύμβαση ή και οι καταναλωτές ακόμα.

Η έννοια του νόμου της προστασίας του καταναλωτή δεν μπορεί να καταλήξει σε αυθαιρεσία του καταναλωτή ως προς τις υποχρεώσεις του, που ρητώς αποδέχθηκε. Η διατύπωση ότι τα συμφωνηθέντα πρέπει να τηρούνται ισχύει πάντα, εκτός των περιπτώσεων που περιοριστικά ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Επιπλέον δε, η διάταξη του άρθρου 281 του Α.Κ. περί κατάχρησης δικαιώματος δεν μπορεί να επεκταθεί και στην συμβατική ελευθερία, που δεν αποτελεί δικαίωμα κατά την έννοια του νόμου, μόνο και μόνο για να δικαιολογήσουμε την αυθαίρετη αμφισβήτηση σχεδόν όλων των συμβάσεων, εν ονόματι της προστασίας του καταναλωτή.

Διότι και ο προμηθευτής ακόμα της έννοιας του άρθρου 2 του νόμου 1961/91 δικαιούται να διαμορφώνει το πλαίσιο και τους όρους των προμηθειών και των συναλλαγών του. Δεν δικαιούται βέβαια να ασκεί παράνομα και καταχρηστικά αυτό του το δικαίωμα, όπως επίσης και ο καταναλωτής δεν μπορεί να επικαλείται τον εξαναγκασμό του για την σύναψη της συμβάσεως και την ταχύτητά της στις σημερινές συναλλαγές, αφού κάτι τέτοιο ισοδυναμεί με αυθαίρετη ακύρωση της ίδιας της έννοιας της συμφωνίας και μάλιστα εκ των υστέρων, που είναι άδικο και ανέντιμο σε βάρος του προμηθευτή, που διαμορφώνει το πλαίσιο και τους όρους συναλλαγής και άσκησης της επαγγελματικής του δράσης στα πλαίσια του νόμου.

Υπάρχει βέβαια το απόλυτα λογικό επιχείρημα, ότι η πολλαπλότητα των συγχρόνων συναλλαγών και η ροή των αναγκών του μέσου καταναλωτή δεν επιτρέπουν την επιμέρους μελέτη και διαπραγματεύση των όρων σε κάθε του συναλλαγή.

Το γεγονός όμως αυτό, που πράγματι συμβαίνει, δεν μπορεί να διαμορφώσει αντικειμενική έννοια συναλλαγής, αφού αποτελεί αυστηρά υποκειμενικό στοιχείο του συναλλασσόμενου, που δεν προέρχεται από διαπραγματευτική ή συναλλακτική αδυναμία, αλλά αποτελεί συγκατάθεσή του προκειμένου να λάβει την αντιπαροχή που προσφέρει ο προμηθευτής.

Ο καταναλωτής που προμηθεύεται κάποιο αγαθό γνωρίζει σε γενικές γραμμές την ύπαρξη συμβατικών όρων, που είναι ίσως ευεργετικοί για τον προμηθευτή, παρ' όλα αυτά όμως αδιαφορεί πολλές φορές για το ακριβές περιεχόμενό τους συνειδητά, διότι τον ενδιαφέρει κυρίως η πολυπόθητη αντιπαροχή του προμηθευτή. Εδώ δε ακριβώς βρίσκεται η σημασία του νόμου για την προστασία του καταναλωτή, αφού καλείται με τις ρυθμίσεις του να ακυρώσει εκείνες μόνο τις συμβάσεις που οι προμηθευτές διατυπώνουν παράνομο περιεχόμενο στις συμβάσεις τους.

Τίθεται δε θέμα για το τι ακριβώς αποτελεί παράνομο περιεχόμενο και τι όχι.

Με την αυτονόητη δε επιφύλαξη των γενικών ρητρών του αστικού κώδικα, παράνομο περιεχόμενο πρέπει να θεωρείται μόνο οι είκοσι έξι περιπτώσεις που ρητώς αναφέρονται στο άρθρο 25, εφόσον βεβαίως δεν θεραπεύεται η ακυρότητα από το συνολικό περιεχόμενο της συμβάσεως, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 26 και με την επιφύλαξη της γενικής διατύπωσης της παραγράφου 2 του άρθρου 25.

Πέραν δε αυτού, πρέπει να επισημανθεί ότι και στην περίπτωση που ο καταναλωτής θελήσει να διαμορφώσει τους όρους συναλλαγής του με τον επαγγελματία προμηθευτή του, πάλι ο τελευταίος θα απέκλειε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, διότι εκείνος βρίσκεται συνεχώς στον κίνδυνο και την επιβίωση της αγοράς και δικαίως απαιτεί να συναλλάσσεται με όρους που εκείνος διαμορφώνει και τον εξασφαλίζουν, όσο περισσότερο είναι δυνατόν, από τους κινδύνους και τους διάφορους αστάθμητους παράγοντες, πράγμα που είναι απόλυτα θεμιτό αλλά και αναγκαίο για την λειτουργία της αγοράς και δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Αντίθετα, στην περίπτωση που επεκταθεί και γενικευθεί η ακυρωτική λειτουργία των γενικών όρων συναλλαγών, εκτός που θα είναι άδικο και νομικά αδικαιολόγητο αφού θα στρεβλωθεί η έννοια του δικαιώματος, θα προκαλέσει αγοραστική αστάθεια και ύφεση προβάλλοντας έναν άκρατο νομικισμό, που θα εξαναγκάζει τα δικαστήρια να ελέγχουν με τρόπο αυθαίρετο ποιες συμβάσεις είναι νόμιμες και ποιες όχι, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη αντισυμβατικής συμπεριφοράς των συμβαλλομένων.

Συμπερασματικά, οι γενικοί όροι συναλλαγών είναι η ασφαλιστική δικλείδα των καταναλωτών, που οδηγεί στην πλήρη νομική τους προστασία και που λειτουργεί πάνω σε μία πολύ επικίνδυνη και εύθραυστη ισορροπία, αφού τα δικαιώματα τόσο των καταναλωτών όσο και των προμηθευτών είναι πολύτιμα και η παραβίασή τους εγκυμονεί κινδύνους για όλους, αφού και ο καταναλωτής που αδικείται και κυρίως ο προμηθευτής που πιέζεται και δεν μπορεί να λειτουργήσει οδηγεί σε ακύρωση της ίδιας της αγοράς.

Ο νόμος και η ερμηνεία του συνεπώς πρέπει να είναι συγκεκριμένη και σαφής, ώστε να εξασφαλίζεται η ισότητα και νομική συνέπεια με το γενικότερο πλαίσιο δικαίου της κάθε έννομης τάξης.

Επίσης, πρέπει να ειπωθεί ότι η λειτουργία του άρθρου 25 παρ. 2 του νόμου 1961/91 είναι τελείως διαφορετική από εκείνη του άρθρου 26 παρ. 2.

Ενώ, δηλαδή, στην παράγραφο 2 του άρθρου 25 διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής και έκτασης των γενικών όρων των συναλλαγών, αφού ο νομοθέτης εισάγει γενικό κριτήριο αξιολόγησης των συμβάσεων προσχωρήσεως την διατάραξη της ισορροπίας του συνόλου των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του καταναλωτή για να κρίνει την εγκυρότητα ή όχι της σύμβασης, στην παρ. 2 του άρθρου 26, αντίθετα, περιορίζονται τα όρια εφαρμογής του νόμου περί καταναλωτή, αφού ο νόμος απαιτεί την συνολική εκτίμηση ολοκλήρου του κειμένου της σύμβασης και ρητά υπογραμμίζει την αποκατάσταση της ακυρότητας, ακόμα και καταχρηστικών όρων, εάν το σύνολο των όρων της σύμβασης αντισταθμίζει ικανοποιητικά τις επιπτώσεις που υφίσταται ο καταναλωτής από τους δυσμενείς όρους της σύμβασης.

Πράγμα που ουσιαστικά σημαίνει ότι δίδεται μεγάλο περιθώριο αξιολόγησης της σύμβασης από την νομολογία, αφού ουσιαστικά της δίδεται από τον νόμο η δυνατότητα για γενική και συνολική εκτίμηση της κάθε σύμβασης μεταξύ προμηθευτή και καταναλωτή.

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**REVUE DE DECENTRALISATION, D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

**REVIEW OF DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

*

Τριμηνιαία Επιστημονική Έκδοση
Edition scientifique trimestrielle
Quartely scientific review

*

Έτος ιδρύσεως 1995 μ.Χ.

*

Τεύχος / Numéro / Issue 54 / 2008
Οκτώβριος/Νοέμβριος/Δεκέμβριος 2008

*

Κωδικός: 4297

*

Ιδιοκτήτης / Propriétaire / Owner

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία

**CENTRE DE FORMATION DES ETUDES DE RECHERCHE ET DU
DEVELOPPEMENT**
Société civile sans but lucratif

CENTER OF EDUCATION RESEARCH AND DEVELOPMENT
Civil not lucrative Association

*

Υπεύθυνος κατά τον νόμο, Εκδότης /Editeur/Editor
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Prof. Const. GE. ATHANASSOPOULOS

*

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**
Responsable Scientifique: Professeur **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**
Scientific Responsible: Professor **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

*

Σύμβουλος Έκδοσης
**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ,
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**
Conseiller d' édition

**CENTER HELLENIQUE DE DECENTRALISATION,
D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

Edition Counsellor
**HELLENIC CENTER FOR DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

Διευθύνεται υπό Συντακτικής Επιτροπής εκ Καθηγητών Πανεπιστημίου και
Ειδικών Επιστημόνων. Σύστημα Κριτών.
Dirigée par Comité de rédaction de Professeurs d' Université et de
Scientifiques Spécialisés
Directed by Edition Board of University Professors and Specialized Scientists

*

Τιμή τεύχους: 9 € Συνδρομές ετήσιες: Φιλίας: 300 € Δημοσίων
Υπηρεσιών, Ν.Π.Δ. και Ι.Δ., Δήμων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Τραπεζών,
Εταιρειών: 150 € Ιδιωτών: 30 € Φοιτητών: 15 €
Εξωτερικού: US \$ 100

Prix: 9 € Abonnements: Prix d' ami: 300 € Services Publics, Personnes Morales de
Droit Public ou Privé, Communes, Administrations Départementales, Banques,
Sociétés: 150 € Individuels: 30 € Etudiants: 15 €
Etranger: US \$ 100

Price: 9 € Subscriptions: Friendship: 300 € Public Services,
Legal Persons of Public or Private Law, Communities, Prefecture Administrations,
Banks, Societies: 150 € Individuals: 30 €
Students: 15 € Abroad: US \$ 100

*

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Ε.Β.Ε.
Χαλκοκονδύλη 35, Τηλεφ. Κέντρο: (210) 5242177, (210) 5226641, FAX: (210) 5232409

*

Οι αναγγελίες εντός πλαισίου των νέων εκδόσεων αποτελούν φιλική προσφορά
του Επιστημονικού Υπευθύνου του Περιοδικού προς τους Συγγραφείς τους

*

Βάσει του Ν. 2121/1993 και των σχετικών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή (ολική ή μερική) με όποιονδήποτε τρόπο και με όποιοδήποτε μέσο των κειμένων του παρόντος, χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια του εκδότη.

Toute reproduction d' un extrait quelconque de cette Revue, par quelque procédé que ce soit, et notamment par photocopie ou microfilm, est strictement interdite.

The whole of the material appearing in this Review is a copyright and may not be reproduced in whole or in part without the permission of the Editor.

*

Διεύθυνση / Adresse / Address
Ίμβρου 6, 11257 Αθήναι, τηλ.: (210) 8647120, fax: (210) 8658868
IMVROY 6, GR - 11257, ATHENES / ATHENS, teleph.: (210) 8647120,
fax: (210) 8658868

*

ISSN 1106-91-71

Τεύχος, Ν.54 / 2008 / ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ / SOMMAIRE / CONTENTS

Σελ./P.

- Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τοις Εντευξομένοις ἢ Περί φόβου και προσδοκιών: βεβαιότητες και ανησυχίες.....	1
- Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Between debaters or About fear and expectations: certainties and concerns.....	1
- Helen ΚΑΥΒΑΔΙΑ: The currently high oil prices make imperative the geographical diversification of oil resources: the case of the gulf of Biafra	5
- Ιερόθεος ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	10
- Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Public Administration and Local Self-Governance in Greece: Need for Reform.....	13
- Πέτρος ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ: Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο και Ελληνικό Σύνταγμα.....	18
- Αλέκος ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Τα βήματα του Έστερναχ. Η Ελλάδα μετά το 2010.....	19
- Έκθεση έργων της Μ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.....	20
- Κριτικά σημειώματα: Σωτήρης Μ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ: Ευρώπη και παγκοσμιοποίηση: το πρόσωπο του σημερινού κόσμου. Υπό Γεωργίου ΤΣΑΓΚΟΥΛΗ	21
- Εκδόσεις ΚΕΜΕΑΝ	24
- Helen ΚΑΥΒΑΔΙΑ: European Integration and Peripheral Disparities in Greece. The way ahead.....	25
- Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Ρυθμίσεις των Περιφερειών περί άμεσων ξένων επενδύσεων.....	29
- Οι Ημερίδες του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης...47	
- Ελένη Ν. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ-LACROIX: Γεωμετρικά χαρακτηριστικά και μορφολογία ελληνικής παράκτιας ζώνης. Προσέγγιση στατιστικής ανάλυσης	48
- Νικολίτσα ΡΑΠΤΗ-ΒΕΛΗ: Τα συγγραφικά δικαιώματα και η φορολογική αντιμετώπισή τους	56
- Νίκος Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Η Ασπίδα των Θερμοπυλών	66
- Εν.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Cultural themes: Art Academy in Greece	68
- Γεώργιος ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ: Επενδύσεις Ασφαλιστικών Φορέων	69
- Εκδόσεις	78
- Αναστασία ΤΣΑΡΤΣΑΡΑ: Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας - Θράκης (2007 - 2013).....	79
- Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη: Εξαμηνιαία Επιστημονική Επιθεώρηση.....	86
- Νέες τιμητικές διακρίσεις και βραβεία απένειμε το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ».....	87
- † Βλάσης ΣΩΚΡΑΤΙΔΗΣ	88
- † Βίκτωρ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ	88
- «Άρωμα ευρωεκλογών»	89
- Αθανάσιος-Μιλτιάδης ΚΟΚΚΙΝΟΣ: Σχόλιο στους Γενικούς Όρους των Συναλλαγών	90
- Εκδότης, Επιστημονικός Υπεύθυνος	94
- Περιεχόμενα	96